

115328

DET UHEDERLIGE OPPGJØRET

AV

ERLING UELAND.

000000

h

Hvorfor ?	1.
Reaksjon.	1.
Forfatteren og hans venner	2.
En kirkehovding	3.
Styringsretten	4.
Tilgivelse	6.
Det tyske overfallet	6.
Lester Pearson	7.
Margaret Reid	8.
Elverumfullmakten	9.
Forhandlingene i 1940	10.
Hovedlinjen i motstandskampen	11.
Pål Berg	11.
Motivene til N.S. folk	12.
Førkrigspolitikerne	12.
Frontkjemperne	13.
Røde Kors	13.
En feiltagelse	15.
Var Norge i krig?	16.
Ordspill	17.
Sovjet	18.
Folkerett	18.
Brøt tyskerne folkeretten?	19.
Sannhetens apostel.....	19.
Quisling	20.
Gaten Quisling	21.
Professor Skeie	24.
Scharffenberg	26.
Hamsun	26.
Fanebust	29.
Major Langeland	29.
Hewins	30.
Svenske utredningen	31.
Autoriteter	35.
Utenlandske rettslærde	35.
Nasjonal tankegang	36.
Hva gjorde N.S.?	36.
Hvem var landsforrædere?	37.
Gode nordmenn	38.
Fylkesmennene	38.
Høyesterett i 1940	39.
Høyesterett under krigen	39.
Høyesterett etter krigen	39.
Høyesterettsadvokat Hansteen	40.
Tilbakevirkende lov	43.
Politifolk	44.
Kapitulasjonsavtalen.....	44.
Drap eller mord	45.
Hjemmefronten og krigslovene	46.
Berg fangeleir	47.
Folkedomstolen	48.
Tortur	48.
Tyskerne i Norge	48.
Terboven og Quisling	49.
Itilbørlig bistand	50.

REGISTER SIDE 2.Side:

Stats- og kommunestyret	52.
Hindret landssvikoppgjøret terror?	53.
Likhet for loven	53.
N.S. kvinnene	54.
Krigsvenner	54.
God tro - om hva?	55.
Dødsstraffen	57.
Hva er landssvik	58.
Var R.S. styret lovlig?	58.
Lønnerne	59.
De jugoslaviske krigsfanger	59.
Rø orden	60.
Rø og orden under krigen	60.
Marthinsen	61.
En lovens mann	61.
Pressen etter krigen	61.
Jødene	62.
Ellefsen	62.
Avlabrannen	63.
Hundseid.....	63.
Jøss Lie	64.
Har juristene sjel?	65.
Offentlige tjenestemenn	65.
Var Norge i krig etter våpenstillstanden?	66.
Førerprinsippet	66.
Indurier og forfalskninger	67.
Tortur og gisseldrap	68.
Partisankrig	70.
Rinnan	70.
Stortingsmannspensjonen	71.
Sørfunnets støtter	71.
Historiens dom	71.
Propaganda	72.
Ord og handling	72 A.
Seierherrens justis	72 A.
Nazisme	73.
Førrederiets problematikk	74.
Oppgjør i tall	75.
Moralen i Stortinget	75.
Lovhjæmmelen for landssvikoppgjøret.	76.
Dansk samarbeide	77.
Andre land	77.
Hva landssvikoppgjøret lærte meg.....	78.
Høyesterettsdommeren	79.

ooooo000oooo

Alle må være enig i at det var nødvendig med et strafferettsoppgjør etter krigen. Til det formål hadde vi straffeloven som rammet både torturister, som Rinnan, og andre som ved hjelp av tyskerne unngikk straff under krigen.

Landssvikoppgjøret var noe annet. Det var oppgjøret mot de som ble straffet fordi de hadde en annen politisk mening enn flertallet.

Men landssvikoppgjøret var noe verre. Før krigen så Quisling verdensutviklingen og krigen som ville komme til oss om vi ikke ville forsvare oss.

Han sa det også, og han fikk rett i alle detaljer.

De som ikke ville høre og som førte ulykken over oss, måtte etter krigen tale om noe annet.

Det var hovedgrunnen til landssvikoppgjøret.

Det var i 1945 førkrigspolitikerne og tyskerprofitørene startet sin krig. Formålet var å slå fast at de selv var noen prektige mennesker.

REAKSJON.

Folk som blir straffet av samfunnet får alltid sine forsvarere. Det mest kjente eksempel på dette er Dreyfus-saken. Hele verden gikk da til forsvar for et enkelt menneske.

I Norge kan nevnes tre eksempler: Hans Nilsen Hauge, Marcus Thrane og Hetle-saken. I alle disse saker syntet seg at samfunnskritikerne hadde rett.

Under landssvikoppgjøret ble 50 000 mennesker straffet. Mange flere led ondt under oppgjøret. Det ble gjort urett, og folk ville ikke være normale om det ikke skulle bli kritikk.

Til denne tid hadde det vært forbudt og straffbart å kritisere. Fanebust fikk ni måneder fengsel av den grunn.

Men nå begynner det å bli adgang til kritikk selv om meningsterrorer hersker i avisene og ellers. Litt etterhvert får noen vite et eller annet som er i strid med den godkjente mening, og av den grunn er de som er ansvarlige for landssvikoppgjøret selv blitt interessert i å fortelle at oppgjøret hadde sine feil.

Professor Andenæs er den siste. Han har skrevet en bok om "Det Vanskelige Oppgjøret". Han skriver godt og sannferdig om de ting han nevner og skjuler mesterlig de svarte flekker som det er nok av i landssvikoppgjøret.

FORFATTEREN OG HANS VENNER.

Forfatteren forteller om seg selv på s. 62. Han var ung i 1945. Han var sterk og modig. Han hadde et kall, og arbeidet for sine idealer.

Andenæs må være en meget dyktig mann. Ved krigens utbrudd i 1940 var han bare 27 år, og tross sin ungdom var han universitets-stipendiat. Han skal være en dyktig foreleser.

Men han må også ha en sterk utviklet tilpasningsevne. Hans liv og karriere under og etter krigen bekrefter dette.

På tross av sin jøssingånd, fortsatte han som universitets-stipendiat under hele krigen. Universitetet fikk en ny rektor som var N.S. medlem. Før denne tok stillingen, spurte han alle universitetsfolk om de hadde noe imot det. Da tiet Andenæs.

Gode nordmenn ville gjøre Andenæs arbeidsløs ved å brenne universitetet. Studentene ble sendt til Tyskland. N.S. fikk reddet mange. Andenæs tiet da oså.

Andenæs fortsatte å arbeide sammen med N.S. I 1943 ble han Dr. juris. Gode nordmenn sa at N.S. folk ikke hadde rett til å forfremme noen. Men Andenæs er fremdeles Dr. juris av 1943.

Men Andenæs likte ikke at han ikke ble gjort til professor under krigen.

I 1945 tilpasset Andenæs seg snart til den nye tid.

Andenæs forteller at Solem rådførte seg med ham om landssvikanordningen. Han sa da at den var lovlig fordi regjeringen var i en nødsituasjon.

De hadde ingen lov om forholdene under en okkupasjon sa han. Men der gjør Andenæs seg skyldig i en åpenbar usannhet. Vi hadde nemlig slike regler. De sto i Haag-konvensjonen som ble vedtatt i Norge lenge før krigen. Den ble opphevet med tilbakevirkende kraft etter krigen ved bestemmelser av noen politiske flytninger som etter Grunnloven ikke hadde noen lovgivningsmakt.

"Aldri har vi sett større rettsløshet" sa professor Skeie. Han var læreren til Andenæs. Men Andenæs fikk ikke lært nok av ham.

Andenæs sier at det var noe ved landssvikoppgjøret som var grunnlov-stridig. Det var bestemmelser om det solidariske erstatningsansvar.

Han vedgår altså at N.S. folk ble plyndret. Hamsun tok de Nobel-prisen fra uten lov. Det var ønskelig om Andenæs hadde synt mer indignasjon på Hamsun og andres vegne.

Vi synes nå at hekseprosessen ikke var noe å skryte av. Men noen av de som ble anklaget for hekseri, ble frifunnet.

Når ble en N.S. kjent uskyldig?

Andenæs var dommer i Høyesterett i ca 8 måneder. Han var der med på å plyndre folk. Han kunne tilstå og angre!

Han vet og sier at det var lovlig å melde seg inn i N.S.

Men som høyesterettsdommer ga han N.S. medlemmer lange fengselsstraffer for sine meningers skyld.

Hans stilling til sannhet og hederlighet skal behandles i andre forbindelser. Men respekten for andres meninger skriver han ofte om i sin bok.

Han skriver med bred penn om den undertrykkelse og terror som N.S. gjorde seg skyldig i. Forrædere er et ord som stadig går igjen om N.S. styret. Men han nevner ikke at det var lovlig etter folkeretten. Han forteller heller ikke at Undersøkelses-kommisjonen av 1945 sa at N.S. styret var like lovlig som Administrasjonsrådet. Det var egeninteresse som N.S. arbeidet for, sier han. Og det synes han var stygt.

Gud likte ikke N.S. Andenæs siterer fra Berggravs bok: "Folkedommen over N.S.": "Hele partiet N.S. var en sammensvergelse mot det norske folk. Det var en dobbelt sammensvergelse. Først en sammensvergelse mellom N.S.-folk innbyrdes, så en sammensvergelse mellom disse og fedrelandets fiender. Det var en aktiv sammensvergelse. Vi kom i fare hver eneste mann og kvinne og hvert barn i dette land. Det var en blodig sammensvergelse. Det levet på trusler og vold. Den slo ned og drepte. Dette er handlingen som N.S. skal stå til regnskap for."

Det er sterke ord om en fallen motstander. La oss se litt på bakgrunnen til bispen:

I april 1940 fikk han lånt av tyskerne en lur og gikk med den opp i Nordmarka for å rope til de frivillige nordmenn at de skulle komme hjem og ikke slåss mot tyskerne. Han ble spurt om det var noe ufordelaktig å si om N.S. Men da visste han ikke noe de kunne klandres for. Da skrev han i avisene at krigen var slutt og at Kongen og London-regjeringen ikke hadde noe å si her i landet. Senere forandret han selv kirkebønnen. Det skulle være slutt å be for Kongen.

Han ville gjerne samarbeide med tyskerne, og var med på å skape Administrasjonsrådet.

Men så kom tragedien: Tyskerne valgte andre menn å samarbeide med. Men Berggrav var ikke rådløs. Han ble religiøs som Hallesby og nasjonal som regjeringen.

Og han hadde våpen. Fra prekestolen kunne han da forkynne den tvilsomme sannhet: N.S. var en fiende av religionen. Og dermed ble han føreren for folket!

Og i kampen mot N.S. kunne han si hva han ville, for han hadde sterke beskyttere i sine omgangsfeller: Himmler og Heydrich.

Derfor ble han ikke fengslet, men kunne sitte og la seg oppvarte i sin varme hytte og skrive "Folkedommen over N.S.", der det blant annet står: " Hvis denne skyld ikke blir stemplet og klarlagt ved at alle og enhver som har stått som medlem blir straffet, vil vårt folk for all fremtid bli forvillet angående hva man kan gjøre."

Om en ledende åndshøvding etter krigen ble det sagt: "Han var sin egen tusenfryd."

Det var flere slike.

EN KIRKEHØVDING.

Karl Vold var leder av kirkefolket lenge før Berggrav ble biskop. Han var professor i over 30 år.

Han døde noen få år etter krigen. Men før han døde, skrev han en bok : "To kirkehøvdinger.

De to var Hallesby og Berggrav.

Disse to var dødsfiender før krigen. Men i slutten av 1940 gikk de sammen om en forening som de kalte "Kristen Samliv."

Før Vold sto det klart at foreningens hovedformål ikke var å fremme det religiøse liv. Formålet var politisk og egoistisk.

Og førernes våpen var skitne.

Vold støttet aldri N.S., som Berggrav, eller holdt lovtale over Hitler, som Hallesby, men etter krigen ble han uglesett av de samme for at han ikke alltid fulgte de paroler som Berggrav sendte ut.

Etter krigen sa de derfor at Vold led av en "ubendig ærgjerrighet."

Selv mente Vold at han led av sannhetskjærlighet, og derfor ville han ikke beskyldes N.S. for noe de ikke hadde gjort.

Derfor sier han om Berggrav at han sier noe "som han burde og måtte vite ikke var sant."

Men om kirkehøvdingen Karl Vold forteller historikeren Andenæs intet. For da vil han ikke være god nordmann.

Og kristenfolket har glemt deres leder som i 1930 - 1940 var av deres fremste Gudsfortolker.

Min kristentro har blitt mindre sterk!

Hvorledes trives Vold og Berggrav sammen nå?

STYRINGSRETEN.

En av de ting Terboven og Stortinget var uenige om høsten 1940 var Kongens fremtidige stilling.

Det hele var imidlertid bare en strid om ord, ingen realitet.

Alle var da klar over at Kongen ikke hadde noe å si, rettslig og faktisk, så lenge okkupasjonen varte.

Men i sitt pøbelaktige overmott, forlangte Terboven at Stortinget skulle vedta å avsette Kongen med endelig virkning.

Dette hadde Terboven ingen rett å kreve. Stortinget hadde ingen rett å vedta det. Men ingen ville heller gjøre det. Men erkjenne det faktum at han ikke hadde noen rett til å styre Norge under krigen, det kunne de, og det gjorde de.

Det fortelles at en fremstående, geistlig jøssing skrev følgende brev til Himmelen i 1940:

"Den norske kirke har som sådan selvfølgelig intet utestående med Det Tyske Rike eller dets Fører. Vi kan på enkelte punkter være uenige i vår målsetning, - la gå med det! Men ikke verre enn at vi kan anerkjenne hverandre i en hederlig meningsstrid. Dette behøver ikke skape noen kløft oss imellom. Tvert om: Ut fra denne erkjennelse kan vi på hver side med dess større frimodighet gå inn for det som samler. Og her tar vi hatten av for de store landvinninger som Det Tyske Rike under sin store Fører Adolf Hitler har fulbragt og videre vil gjøre.

Hva angår den pågående krig, blander vi oss ikke i den. Vi representerer det rike som ikke er av denne verden. Vi vil også leve i pakt med Adolf Hitlers syn på kirkens rolle som vi langt på vei, ja i alt vesentlig kan dele. Forøvrig vil det være Herr Reichsführer bekjent at jeg skriftlig og muntlig - for vårt lands ulykkelige innblanding i krigen, - har refset den britiske holdning overfor Norge og overfor Tyskland. Jeg har siden like aktivt opptrådt mot ulovlig og kriminell virksomhet rettet mot Det Tyske Rike. Det kan i det hele sies at Kirken og jeg personlig har inntatt en holdning som fra tysk synspunkt ikke kan betraktes som annet enn positiv.

Dess mer smerter det meg å måtte fastslå at Det Tyske Rikes representanters liv ut fra manglende kjennskap til de foreliggende, faktiske forhold, er blitt innviklet i politiske intrige- og framskritt av en klikk nordmenn som står i slik motsetning til Kirkens, Norges - og, tør jeg si, Det Tyske Rikes interesser. Jeg sikter her til Quisling og N.S. I betraktning av de felles interesser og mål som ut over øyeblikkets visse vanskelige situasjon forener vår kirke og Det Tyske Rike i en felles streben mot orden og fred, er det derfor nettopp på dette punkt at jeg med frimodighet tillater meg å be Dem, Herr Reichsführer, om Deres forståelsesfulle hjelp....."

Og professor Castberg skrev 4/9-1940 til Stortinget:

"Innen det okkupasjonsområde er stillingen den at ikke bare den legale makt faktisk går over til okkupassten, slik at innbyggerne må adlyde okk.'s bestemmelser - innen Haagkonvensjonens ramme - men landets lovlige regjering er på sin side avskåret fra å gi binnende direktiver for innbyggerne i landet forsaavidt angår deres forhold i det besatte område."

Men i den Norgeshistorien som ble skrevet i 1945 står dette ikke.

I krigens første år sa hjemmefronten om seg selv at den var illegal d.v.s. ulovlig.

Den gamle Høyesterett sa i 1940 at Haagerkonvensjonen var en del av Norges rett.

Men den gjorde N.S. lovlig.

Var det derfor den ikke gjaldt i Norge etter 8. mai 1945?

TILGIVELSE.

Det er stille om landssvikoppgjøret nå. Et skjellsord om N.S. slik som "Nazi" høres nå og da. Men stort sett vil gode nordmenn tilgi.

Kanskje aner noen at de har vært med på noe galt. Men viljen til å tilstå dette er ikke stor.

Og det er trist.

Vi regner demokratiet for å være den beste styreform. Men dette vil i det lange løp bare gjelde så lenge de som står i spissen for folkestyret er hederlige folk.

Nå kan det ikke kreves at de styrende alltid gjør det rette. De kan ta feil. Følelsene kan ta overhånd.

Men noe må kreves: De må innrømme at de har gjort urett når de vet det selv.

Intet styre er så foraktelig som et uhederlig demokrati.

Professor Andenæs har skrevet sin bok om det "Vanskelige rettsoppgjøret."

Han vet nok at Grunnloven § 100 har stått i over 160 år: "Frimodige ytringer om statstyrelsen og hvilken som helst annen gjenstand er enhver tillatt". Men han nevner det ikke.

Under krigen sa 50 000 mennesker: "Vi tror at Norge er best tjent med at N.S. styrer landet mens vi er okkupert."

De ble alle dømt til straff for dette i strid med Grunnloven.

Nå tilgir "gode nordmenn" nå og da noen av svikerne. Men de tilstår ikke at de selv var rettssvikere. De har ikke behov for tilgivelse - av noen.

DET TYSKE OVERFALLET.

Under landssvikoppgjøret og lang tid etter har det vært moderne å tale om det rå og uprovoserte tyske overfallet på Norge.

Andenæs er for klok til å bruke slike ord nå. I 1945 - 1946 ville folk gjerne høre om tyskernes ugjerninger. Nå vet nordmenn noe annet om denne saken, men de vet ikke nok, og de vil gjerne beholde sin barnetro.

For disse skriver Andenæs nå.

Andenæs siterer Magne Skodvin: "Det forelå ingen britisk ordre om landgang, men et beredskap for å møte mulige tyske aksjoner."

Meningen vil være å påstå at tyskerne ikke hadde noen reell grunn til å komme.

Andenæs skriver: "Frykten på tysk side for at de allierte skulle sette seg fast i Norge, var nok et av motivene for den tyske aksjon."

Men en hederlig historiker som skriver slik ville sagt oss og bevist hvilken annen grunn tyskerne hadde for angrepet. Det var ingen slik grunn.

Mineutlegningen 8. april var ikke skylden for det tyske planlagte angrep. Andenæs skriver som om noen N.S. mann har påstått slik. Det er ikke sant.

Men mineutlegningen viste at England hadde til hensikt å dra oss inn i krigen.

Alt fra Finlandskrigens dager måtte ethvert ansvarlig styre i Tyskland forberede seg på en krig i Norge.

Englands hensikt var så åpenbar og provoserende at utenriksminister Koht kunne si i Stortinget at det kunne se ut som om England ville dra oss inn i krigen. 2 divisjoner lå innskipet i engelske havner for å ta Norge.

Vet ikke Andenæs og Skodvin dette?

Hva ville du gjort om du var Hitler?

Hva sier folkeretten?

Hva sa Quisling til sitt forsvar?

Fra 1930 visste Quisling og sa:

Neste storstyrkeprøve blir mellom Russland og Vesten. Han sa det også i 1940.

Han visste at Russland ønsket Finnmarken.

I 1939 overfalt Russland Finland og erobret Viborg.

9/3-1940 (Da Russland - Tyskland hadde samarbeidspakt) skrev Quisling: "Forsoningen mellom England og Tyskland er nøkkelen til freden og et livsspørsmål for vårt land."

Ikke en frontkjemper sto på Vestfronten. Det var til Finland de ville.

LESTER PEARSON.

Lester Pearson som senere ble statsminister i Canada var offisiell utsending i England i 1939 og 1940.

Han har skrevet i sine memoarer om Norge. Jeg refererer i håp om at hans ord må telle litt.

Han forteller om den engelsk-franske plan for å hjelpe Finland.

På side 150 står: "Det skulle snart syne seg at planene var ubrukbare. Det skulle sendes tre divisjoner, en av disse måtte tas fra vestfronten. De allierte var for veike."

Var bestemmelsestedene Narvik og Kiruna, ikke Finland? Lester Pearson synes å mene det. Men uansett dette så var ikke Norge nøytralt fra den dag troppene kom til Narvik.

Fra da av var Norge i krig med Tyskland. Men det vet ikke Andenæs.

Pearson sa forsiktig om invasjonplanene: "Hva tyskerne vil gjøre i den anledningen får vi se. Fra de som mener at det vil være en fare for jerntilførselen fra Sverige kan vi vente hva som helst."

Om planen sa en minister til Eden: "Den er meget uklok. Hvilken som helst fordel som vil vinnes ved å stanse jerntilførselen, vil bli mer en unøytralisert ved Nazi invasjon av Sverige og Norge som nødvendigvis må bli følgen."

Så skriver Pearson: "I begynnelsen av april ble det besluttet å stenge det norske territorialfarvatn for tysk skipsfart. Dette ville ikke bare stenge den tyske jerntilførsel, men kunne også ha det resultat, som var ønskelig, at det betydde åpning av krigen som trolig var den eneste måte å vinne den på."

I Pearsons dagbok for 8. april skrev han: "Harry Crerar sa til meg at han hadde snakket med Dick Dewing (Direktør for planlegningen ved overkommanderkrigskontoret) som sa at de ennå har tropper om bord i skip klare til å reise til Skandinavia om de skulle bli bedt om det."

Av dette vil fremgå at Pearson mente at den tyske invasjon ikke var et overfall, men en nødvendig forsvarshandling mot engelske nøytralitets-krenkelser.

MARGARET REID.

Ved krigsutbrudd i 1940 var Margaret Reid sekretær hos den engelske kaptein Foley som da var den ledende engelske etterretningsoffiser i Oslo.

Hun måtte flykte, og kom sammen med norske tropper som trakk seg tilbake gjennom Gudbrandsdalen og Romsdalen og kom seg til slutt tilbake til England.

Nå har hennes minner fra krigstiden blitt utgitt ved Leif C. Rolstad. Boken har tittelen : "April 1940."

Under veis traff hun blant annet kaptein, senere general Rolstad. Han var en av lederne i den norske motstandshær og hadde kontakt med sekretæren til utenriksminister Koht (Broch). I boken står s. 277: "Rolstad fikk snakket en del med Henrik Broch, som orienterte om hvorledes det ble forhandlet med tyskerne - og om utenriksministerens engstelse for at forhandlingene skulle kullkastes hvis norske kamphandlinger tok overhånd."

Vi ser at Koht da hadde samme mening som Quisling om tyskerne, men bare Quisling ble skutt i 1945, ikke Koht.

Kaptein Rolstad har gitt rapport om den engelske øvertskommanderende i Romsdal i 1940. Det står s. 84: "Brigadier Morgan lærte jeg å kjenne som en meget dyktig, samvittighetsfull og sindig offiser. Han hadde fått seg tildelt en høyst utakknemlig jobb. For samarbeidet med de norske styrker tror jeg man neppe kunne ha funnet en mer passende offiser."

Om den planlagte engelske invasjon står samme side: "Morgan fortalte for øvrig meget åpenhjertig at hans brigade hadde vært innlastet 6. april for å dra til Stavanger, men at de så hadde måttet laste ut igjen. Det skulle vise seg at flere av hans offiserer som falt eller ble tatt til fange, hadde på seg papirer vedrørende Stavanger-operasjoner - som tyskerne fikk tak i og gjorde stort nummer av!

Men om disse planer står intet i Andenæs evangeliebok.

ELVERUM FULLMAKTEN.

Andenæs skriver om denne: "Den ga regjeringen fullmakt til inntil det tidspunkt kommer da Regjeringen og Stortingets Presidentskap etter konferanse innkaller Stortinget til neste ordinære møte, å ivareta rikets interesse og treffe de avgjørelser og beføyelser på Stortingets og Regjerings vegne, som må ansees for påkrevd av hensyn til landets sikkerhet og fremtid".

På denne fullmakten bygget så Høyesterett landssvikoppgjøret. Andenæs skriver: "Høyesterett fant at forslaget likevel må ansees vedtatt, og jeg er enig i det. Det kom ingen innvending mot forslaget, og det synes etter det stenografiske referat av møtet klart at såvel presidenten som de øvrige deltakere betraktet forslaget som enstemmig vedtatt."

Men sannheten er at det aldri har eksistert noen Elverum-fullmakt.

Dette slår Prof. Skeie fast i sitt skrift "Landssvik". Han siterer fra Stortingsdebatten: "Førre: "Jeg vil spørre hvilken hjemmel man har i Grunnloven om for en sådan beslutning. Jeg går ut fra at den er der, men jeg vil spørre hvilken paragraf det er."

Stray: "Det gir seg av seg selv, for vi har en bestemmelse om at regjeringen kan gi provisoriske anordninger i det tilfelle Stortinget ikke har samlet. Det er den samme fullmakt vi gir når."

: Førre: "Hvis regjeringen har den fullmakten behøver den ikke få en ny."

: Getz: "Fullmakten ligger i situasjon, vi kan ikke begynne å granske etter paragrafer."

: Presidenten: "Det er en helt riktig bemerkning, og Stortinget bekrefter alene ved sin beslutning den generelle adgang å gi provisorisk anordninger som regjeringen har i den tid da Stortinget ikke er samlet."

Den lovhjemmel Stortingsmedlemmene viser til er Grunnloven § 17. Men den gir ingen rett for regjeringen til å gi straffelover. Og den kan selvfølgelig ikke brukes som hjemmel for landssvikanordningen.

Men dertil kommer at en eventuell fullmakt ville ha vært ugyldig.

Skeie sier: "Selv om Stortinget ved en lovformelig votering klart hadde tilkjennegitt at Kongen skulle ha en ubegrenset lovgivningsmyndighet, ville en sådan beslutning ikke ha noen rettsgyldighet. Stortinget kan ikke på den måte oppheve Grunnlovens § 17 og dermed den prinsipielle i konstitusjonens maktfordeling."

Men i 1945 følte Høyesterett seg ikke bundet av Grunnloven. Heller ikke av folkeretten " Haag-kommisjonen. Heller ikke av menneskerettsreglene "Genfer Konvensjonen."

FORHANDLINGENE I 1940.

Andenæs beklager side 22 at presidentskapet i Stortinget syntet en så svak nasjonal holdning i 1940.

De ville avsette regjeringen og suspendere Kongens makt.

Da var Kongen og regjeringen i London, og ingen mente at de hadde noe å si her i landet.

Men i sitt overmøte forlangte Terboven at Kongen skulle avsettes med endelig virkning. Om dette skriver Andenæs: "En henvendelse til Kongen fra presidentskapet om at han skulle gi avkall på sine forfatningsmessige funksjoner for seg og sitt hus, ble skarpt avvist av Kongen og regjeringen." Flertallet slo altså fast at regjeringen ikke hadde noen lovlig makt her i landet.

Andenæs konstaterer også: "Forhandlingene strandet til slutt på at tyskerne ville presse stadig flere N.S. folk inn i Riksrådet."

Konklusjon: Høyesterett og politikerne skapte administrasjonsrådet som samarbeidet godt med tyskerne. Politikerne var villige til å fortsette samarbeidet uten å ta hensyn til regjeringen i London. De ville også samarbeide med N.S.

Men Terboven tok saken i sin egen hånd. Han ville ha en N.S. mann mer med i regjeringen enn politikerne syntet var passende. På det strandet forhandlingene. Og derved unngikk politikerne å bli landssvikere.

Bør ikke Terboven ha en statue?

Undersøkelseskommissjonen av 1945 sier: "Fra krigens første dag kan vi når det gjelder ordningen av administrasjonen i de besatte områder, spore to tendenser som løper parallelt. Den ene var tendensen til å få en overenskomst med tyskerne, den andre var å få Quisling bort."

Den sier at Quisling-regjeringen var lovlig med disse ord: "Etter folkeretten hadde okkupanten adgang til å ordne med forvaltningen av det okkuperte området, og det måtte stå ham fritt å anvende de eksisterende norske forvaltningsorganer med det tilstedeværende personell eller å sette inn nye folk, norske eller tyske."

Men det vet ikke Andenæs.

Og i den tid synte Quisling sin "ansvarsfølelse og fedrelandssinn."

Det sa Pål Berg, så det var nok sant.

Og Administrasjonsrådet skrev 15. april 1940: "Enhver vil ved å overtenke saken skjønne at sabotasje og vanskeliggjørelse av den sivile virksomhet bare bringer ulykker." Kommunistene var enig med Administrasjonsrådet.

Men det var Quisling som ble skutt i 1945.

HOVEDLINJEN I MOTSTANDSKAMPEN.

Andenæs skriver s. 18: "I verste fall var et påtvunget tysk styre å foretrekke for en forræderregjering Quisling."

Og dette er sant. Slik så hjemmefronten det. Hjemmefronten og regjeringen forsøkte ikke å skade tyskerne de første fire krigsår, tvert i mot.

Det var N.S. folkene som ble baktalt, og det var de som ble drept.

Det var lettvint og er fremdeles lettvint å kalle N.S. for forrædere. De ble forrædere fordi de ikke tillot politikerne å være alene om å samarbeide med tyskerne.

PÅL BERG.

Andenæs skriver om Quislings avskjed i 1940: "For at han skulle redde ansiktet, måtte høyesterettsjustitiarius Pål Berg påta seg den pinlige oppgave å rette en takk til ham fordi han ved å tre tilbake "påny hadde vist sin ansvarsfølelse og sitt fedrelandssinn."

Andenæs er stolt over at Pål Berg løy i 1940. Men er det sikkert at han ikke løy i 1945? Han skrev annerledes om Quisling da. Andenæs fortsetter: "En takk som senere av mange av Quislings tilhengere er påberopt som grunnlag for god tro."

Men Andenæs kunne tilføyet: "Mange N.S. folk meldte seg inn i partiet fordi de stolte på Pål Berg. De var ikke vant med at en høyesterettsdommer løy."

De ble dømt som landssvikere fordi de trodde at Pål Berg var en hederlig mann.

I stedet for Quisling kom Administrasjonsrådet. Dette bygget flyplasser for tyskerne. Tyskerne hadde bruk for flyplassene. De var nemlig da i krig med general Ruges hær som sto i Nord-Norge.

MOTIVENE TIL N.S. FOLK.

Andenæs analyserer disse på s. 28 - 29. Andenæs skriver: "Etter 25. september 1940 kom opportunistene til, på tilsvarende måte som i Tyskland etter Hitlers maktovertakelse." Underforstått er: "Før var politikerne idealister også når de samarbeidet med tyskerne. De deklarererte at London-regjeringen ikke hadde noe å si her i landet."

Det kunne være økonomisk vinning som lokket sier Andenæs. Jeg påstår: "Ikke en prosent av N.S. medlemmene tjente et øre på å være N.S. medlemmer. Men alle ble landssvikere." Andenæs var med på å dømme dem alle.

"For noen var det å vinne ære og berømmelse" viktig. Dette er riktig. Men ut fra det tenker og handler nesten alle mennesker. Det var først når det handlet om demoralisk forkastelig at vi talte om pøbelverk før.

Andenæs analyserer tankegangen hos N.S. folk. Noen tenkte: "Tyskland vinner. Da må vi samarbeide. Det vil være til fordel for Norge." Det er ikke unasjonalt å tenke slik sier Andenæs.

Andre tenkte: "Det er en fordel at Tyskland vinner, for alternativet er Sovjet." NATO var Quislings idé.

Noen tenkte: "N.S. må bli en støtpute mellom Tyskland og det norske folk." Andenæs medgir at N.S. også var dette. Quisling dempet på Terbover hardstyre, sier Andenæs.

Når tenkte N.S. galt?

Men Andenæs glemte en viktig ting: Han burde også fortelle at N.S. styret var lovlig. Det står i Haag-konvensjonen som Norge hadde vedtatt.

Andenæs sier på s. 49: "Mange av N.S. menneskene var fredelige, ufarlige mennesker som ikke ville gjøre en katt fortred."

Andenæs kunne ha tilføyet: "Men etter krigen ble alle dømt som lands-svikere etter en lov som satte minstestrafen til tre års fengsel."

Men det kunne han ikke gjøre, for da måtte han finne en annen tittel for sin bok, f.eks.: "Det uhederlige oppgjøret" eller "Det løgnaktige oppgjøret."

FØRKRIGSPOLITIKERNE.

Andenæs sier om N.S. på s. 30: "at partiet gikk inn for den nasjonale revolusjon, hvor den demokratiske ordning skulle erstattes med fører-staten."

Hederlige folk vil innrømme at det er noe i dette. Hadde politikerne fulgt rådene fra den sakkyndige Quisling, hadde vi trolig ikke blitt invadert.

Quisling sa: "Verdenskrigen vil komme. Den vil stå mellom øst og vest.

Norge ligger slik til at vi vil bli dratt med om vi ikke rustet."

Uhederlige "gode nordmenn" glemte Quislings ord. De skjøt han fordi de ikke ønsket å innrømme at han hadde rett.

FRONTKJEMPERNE.

Andenæs skriver s. 37 at regiment Nordland ble opprettet i begynnelsen av 1941 da Russland og Tyskland var allierte. Det var i den anledningen ikke tale om kamp mot Bolsjevismen, men mot det engelske verdensherredømmet.

Men Andenæs glemmer å kommentere:

1. Helt fra 1930 sa Quisling at det uten hensyn til midlertidige konstellasjoner kom den endelige kamp til å stå mellom Russland og Vesten.
2. Samarbeidet mellom Russland og Tyskland hadde slått sprekker som var åpenbare, i hvert fall for Quisling, så tidlig som i januar 1941.
3. Frontkjempene ble fortalt at de skulle slåss i Finland for Finland. Det var to år før regnet som en heltegjerning.
4. Ikke en frontkjemper sto noensinne i kamp på Vestfronten.
5. Frontkjemperne mente de kjempet for at Norge skulle bli selvstendig igjen. Det hadde de grunn til å tro.

Det som var den sikre utsikt for en frontkjemper var å miste sitt liv. Det var vanlig hans eneste lønn.

Ofte blir han hedret for sin innsats. I 1939 ble det talt meget pent om de nordmenn som deltok i Finlands kamp.

Men om de nordmenn som slåss for Finland i 1944, sies det at de var landsforrædere, det usleste av de usle. Men likevel slåss de da, som fem år før, for Finlands frihet.

Andenæs forteller ikke noe om hvorledes frontkjemperne ble behandlet etter krigen.

De ble sett på som kjeltringer, fikk lange fengselstraffer. Også sårede og invalider ble satt inn.

En verdenskjent forfatter har skrevet en bok: "Den som har spist av Blikkfatet." Han mente at den som hadde vært i fengsel var ødelagt for livet.

Men forfatteren kjente ikke frontkjemperne. De er alle sammen gode samfunnsborgere sier en kjemt hjemmefrontmann som har gransket spørsmålet

RØDE KORS.

Da jeg var ung, leste jeg meget. Jeg ble da grepet av beretningen om hvorledes Røde-Kors ble skapt. Dunant så den grusomme slagmark ved Solferino, og han fikk først italienerne, senere også andre folk til å hjelpe å pleie de sårede i en krig. Det ble ikke gjort forskjell på venn og fiende.

Så fikk han senere hele den siviliserte verden til å gjøre en avtale om at i fremtidige kriger skulle det ikke være sårede fiender. Alle sårede soldater skulle pleies uten hensyn til nasjonalitet.

Røde-Kors idéen hadde også gjennomslagskraft i praksis. Allerede i den tysk-østerrikske krig i 1866 ble det godtatt og praktisert av begge partene.

Regelen gjaldt i begge verdenskriger unntatt i krigføringene mellom Sovjet og Tyskland.

Sovjet hadde ikke godtatt Geneve-konvensjonen. Krigføringen var rå fra begge sider.

Gerhard Simson har skrevet dette i sin bok "Fünf Kämpfer Für Gerechtigkeit" s. 190: "I dag er den frivillige sameritantjeneste etter et slag blitt selvsagt." Og "en såret, en fange, i det hele en våpenløs kan aldri være en fiende. Han har rett på å leve, rett på barmhjertighet og på hjelp." S. 206: "Nå respekterer alle idéen. Det gir oss tru på menneskeheten." S. 218: "På forbausende kort tid har Røde-Kors maktet å få de sårede ut av krigsområder", skriver Simson. Men hadde nok ikke skrevet slik om han hadde studert hva som foregikk under det norske rettsoppgjøret.

Norge var selvsagt med i arbeidet for humanitet. Landet skrev under Geneve-konvensjonen, og ga fredsprisen både til Dunant og Bertha von Suttner.

Nansen arbeidet for de som led ondt i Russland gjorde han kjent over hele verden.

Så kom verdenskrigen til oss. Noen unge jenter trodde på Røde-Kors idéen. De meldte seg til tjeneste. De sto sin prøve.

Etter krigen ble de gode nordmenn stilt på sin prøve. Og de dømte Røde-Kors søstrene til opp til tre års fengsel.

Av en eller annen grunn skriver ikke Andenæs noe om dette. Det var ingen del av hans "Vanskelige Oppgjør."

I Haag-konvensjonen står at folket i et okkupert land har lydighetsplikt over okkupanten. De plikter å samarbeide og syne ro og orden.

Det er okkupanten som har den lovlige makt. Det er rett at han skal syne hensyn og respektere styret i landet. Men forutsetningen er at dette vil samarbeide. Folk som ville ta imot ordrer fra regjeringen i London, som ville bruke alle midler i krigen mot tyskerne, har ikke noen rett til å styre i landet.

Quislings styre var et lovlig styre. Men det sto under tyskerne.

Er det fordi Andenæs vet dette at han ikke nevner Haag-konvensjonen?

Men det var på det sivile plan vi pliktet å samarbeide. Å lage våpen for tyskerne som hjemmefrontens ledere gjorde, var landssvik.

Andenæs hadde sagt dette om han var en objektiv historiker.

Andenæs skriver s. 210: "Folkeretten fastslår at overtredelser av krigens lover og sedvaner er forbrytelser og straffbare".

Men så sier han: "Folkeretten utgjør ikke hos oss etter forskjellige fremmede rettssystemer en integrerende del av den indre rett."

Andenæs sier med andre ord at folk som handler etter folkeretten kan dømmes til straff for dette i Norge.

Og det er rett at Høyesterett under landssvikoppgjøret slo dette fast.

Den gjorde mer, den fastslo at regjeringen i London, noen nasjonalt sett tvilsomme politikere, hadde makt til å sette menneskerettighetene og Grunnloven ut av kraft.

Vi minnes tilbake: Midt i en krig i 1814 fikk vi Grunnloven, sp som blant annet sa at det var lovlig å tenke, å tale fritt, og da gjorde folk det ustraffet.

I 1945 bestemte Høyesterett at loven var slik at over 50.000 mennesker fortjente minst tre års fengsel fordi de under en del av krigen tenkte annerledes enn flertallet.

Andenæs skriver om "Det vanskelige oppgjøret". Professor Skeie skrev: "Aldri har vi sett større rettsløshet."

Men Andenæs vet noe han. Han skrev i 1945: "Nå etter at fienden er slått og landet er fritt, foreligger ingen nødssituasjon som gjør brudd på våre vanlige rettsregler nødvendige." Og s. 212 skriver han: "Det vil alltid hvile som en skygge over rettsoppgjøret hvis det med grunn kan sies, at vi her setter oss ut over rettsprinsipper som vi ellers har betraktet som grunnleggende."

"Hvis" skriver han hyklerisk. Han burde skrevet: "Det vil alltid hvile en skygge over rettsoppgjøret."

EN FEILTAGELSE.

Under landssvikoppgjøret fremholdt aktor hvilket usselt menneske det tiltalte N.S. medlemmet var. Han samarbeidet med tyskere på tross av at regjeringen fra Tromsø hadde sagt at den kriget videre.

Men Kongen sa ikke det landssvikdommere sa at han sa. Code nordmenn glemmer å fortelle at regjeringen 3/4 av krigstiden stadig oppfordret til ro og orden og fredelig samarbeide med tyskerne.

Da var det kommunistenes samarbeide med Sovjet den fryktet.

Da var det kommunistenes ulovlige framferd den talte mot.

Andenæs glemt å skrive om disse ting.

Regjeringen kunne og ville ikke slåss mot tyskerne. Men den kunne skjule sin krigsskyld ved å dømme N.S.

Den kunne ikke i 1945 innrømme at den i 1940 hadde lovet tyskerne at den ikke skulle bære våpen mot dem mer.

VAR NORGE I KRIG?

Andenæs sier at alle innrømmer at det var krig den første tid, og fortsetter:

"Senere forandret situasjonen seg. Fra N.S. folk og andre som er rammet av oppgjøret, ble det nå alment hevdet at krigen opphørte i og med kapitulasjonen i Nord-Norge i juni 1940."

Dette er løgn. Andenæs vet at Quisling ba Hitler om en fredsavtale, men fikk det ikke.

Sannheten er at general Ruge etter fullmakt fra regjeringen la ned våpnene og forpliktet oss til ikke å ta dem opp igjen. Den offiser som tok opp våpnene igjen kunne straffes etter norsk militærstraffelov.

Fra da av var landet okkupert. Fra da av var vi ikke i krig, men vi hadde heller ikke fredstilstand.

Det var oppstått en særlig rettstilstand. Virkningen av den var fastsatt i Haagkonvensjonen som var vedtatt av Stortinget.

Den bekreftet at landets innbyggere skulle samarbeide legalt med okkupasjonsmakten som igjen skulle gi rettsbeskyttelse for innbyggerne.

Men den øverste myndighet lå hos tyskerne, og disse kunne velge selv hvilke nordmenn de ville samarbeide med. Derfor var både Administrasjonsrådet og N.S. styret lovlig.

Både England og Russland regnet med og sa at Norge ikke lenger kunne regnes som en selvstendig stat. Dette vet Andenæs.

Derfor ba regjeringen de norske soldater i Sverige reise hjem. Dette vet Andenæs.

Regjeringens medlemmer oppholdt seg i London som privatpersoner. Det sa de allierte.

Andenæs refererer avskjedsproklamasjonen fra regjeringen. Det sto s. 98:

"Under disse vilkår er det umulig å holde kampen oppe her i landet mot en overmakt som den tyske."

Og videre:

"Forsvarets Overkommando har derfor rådd Kongen og regjeringen til foreløpig å oppgi kampen innenlands. Og Kongen og Regjeringen har funnet det som sin plikt å følge dette råd. De flytter derfor nå ut av landet."

Hæren har altså ordre om å overgi seg. Det kan bare skje på betingelse av at våpnene ikke blir tatt opp igjen. Deltar regjeringen i slike planer, er de bedragerere.

Men i proklamasjonen står videre:

"Men de oppgir ikke dermed kampen for å gjenvinne Norges selvstendighet. Tvert imot - de vil holde fram med den utenfor landets grenser."

En merker seg at regjeringen ikke taler om å fortsette krigen. Under landssvikoppgjøret ble opprinnelig dette sagt, og derfor ble N.S. folkene hånt og dømt.

Landssvikoppgjøret bygges derfor på et feilsitat. Men det synes ikke Andenæs å vite.

Regjeringens regner fremdeles tyskerne som sin fiende, og vil fortsette kampen, men ikke krigen.

Dersom den hadde sagt det, ville den vært en gemen løftebryter. Men den sa

"Kongen og regjeringen med overkommandoen for Hæren og Marinen vil fra et sted utenfor Norge vareta landets interesser under den pågående krig som fortsetter på andre fronter."

Krigen skulle fortsette, ikke i Norge, men på andre fronter.

Derfor kunne general Ruge love tyskerne:

"De samlede norske stridskrefter nedlegger våpnene og vil ikke igjen gripe til våpen mot det tyske rike eller dets forbundsfeller så lenge den nåværende krig varer."

Han hadde fullmakt til det.

Andenæs synes å mene at avtalen var ugyldig fordi:

"Avtalen var en militær avtale om overgivelse av de gjenværende norske styrker, ingen politisk avtale om forholdet mellom statene Tyskland og Norge."

Men både Hitler og London-regjeringen ble forelagt avtalen og godtok den.

Bl.a. Nygaardsvold skrev navnet sitt på den. Det var en avtale. Navnet politisk eller militær spiller ingen rolle. Lovlig myndighet hadde inngått den på Norges vegne. Det er intet annet som teller.

ORDSPILL.

Andenæs skriver s. 56:

"7. juni 1940: Regjeringen beslutter å oppgi kampen innenlands og tar opphold i Storbritannia."

Om Frankrike brukes andre ord. Om det skrev han: Frankrike kapitulerer.

Kapitulerte ikke Norge?

I den første del av landssvikoppgjøret sa dommerne til landssvikerne at de var moralsk mindreverdige fordi regjeringen ved reisen fra Norge sa at de reiste for å fortsette krigen. N.S. folkene var ulydige.

Da de fleste N.S. folkene var dømt, ble fastslått at regjeringen ikke hadde sagt at den ville fortsette noen krig.

Den sa tvert imot at vi skulle leve i fred og ro med tyskerne.

Men dette har ikke gode nordmenn råd til å si, og Andenæs er en "god nordmann."

SOVJET.

Andenæs skriver s. 29 at N.S. mente at Norge måtte velge mellom "russisk bolsjevisme og tysk nasjon-sosialisme."

Det er sant at N.S. var redd Russland. Men det er en påstand uten bevis at N.S. arbeidet for et Hitlerstyre eller Hitlerånd i Norge.

Ved invasjonen kjempet N.S. mot tyskerne side om side med "gode nordmenn."

Og etter kapitulasjonen ordnet fylkesmann Gabrielsen med norske soldater som sammen med tyskerne skulle forsvare grensen mot Sovjet. Hvorfor ble ikke han landssviket? Hvorfor var det galt av N.S. å regne Sovjet for farligere enn Tyskland?

Quisling arbeidet for fredsavtale nettopp for at Norge skulle styres av nordmenn og etter norske rettsregler.

Quisling og Terboven var uvenner. Hvorfor?

FOLKERETT.

Folkeretten har moralregler. Det er de regler som skikkelige folk ønsker skal praktiseres av landene imellom og som skal beskytte borgerne i det enkelte land.

Noen er opptatt av lovene. § 97 i Grunnloven sier: "Ingen lov må gis tilbakevirkende kraft." Denne setningen er godkjent i teorien over alt. Det er en menneskerettsregel.

Men landssvikloven ga seg selv tilbakevirkende kraft.

En annen regel står i Grunnlovens § 100. Den har bestemmelse om trykke-, tale- og meningsfrihet. De fleste N.S. medlemmenes eneste skyld var at de tenkte annerledes enn flertallet.

Noen folkerettsregler står i internasjonale avtaler.

Haag-konvensjonen gir regler om tilstanden innen et land som er okkupert under en krig. Innbyggerne skal ha rettstrygd, men skal selv samarbeide med fienden på det sivilrettslige område..

De norske landssvikere var forbudt å nevne Haag-konvensjonen til sitt forsvar.

Geneve-konvensjonen fastsetter regler til vern for sårede soldater. De skal ikke regnes som fiender. Medlemmer av Røde Kors skal hedres og beskyttes av alle også om de pleier fiende-soldater.

De norske Røde Kors søstre fikk opptil 3 års fengsel for at de var virksomme i Røde Kors.

Å syne toleranse er en plikt for alle mennesker, men regelen gjaldt ikke i Norge etter krigen.

Vi trenger ikke bedre kunnskap om disse regler, men vi må kjenne oss selv. Hva er det i oss at vi bryter reglene?

Vi blir sinte med eller uten grunn. Etter krigen var folk sinte. Er det noe å gjøre med sinte folk?

Noe kan vi gjøre. Vi kan bestemme at ethvert menneske skal ha krav på å ha en dommer som er upartisk.

Etter krigen forsøkte noen å få svenske rettslærde til å uttale seg om lovligheten av landssvikoppgjøret.

Men i Stortinget ble det sagt at det var landsforraderi å se om slikt.

Da var det norsk rett at dødsstraffen skulle gjennomføres med tilbakevirkende kraft, og at folk skulle plyndres.

Nå vet de fleste at svenskene hadde rett. Men gode nordmenn sier det ikke. Det er ikke alltid jeg er ~~satt~~ av å være norsk jurist.
stolt

Brøt tyskerne folkeretten?

Andenæs sier: "Ved talen den 25. september hadde Terboven erklært folkestyret åpen krig, i strid med okkupasjonsmaktens forpliktelser etter folkeretten til å respektere landets gjeldende lover når det ikke foreligger absolutte hindringer for det."

Er dette sant?

Det er sikkert at Hitler ikke var særlig omhyggelig med å holde seg til folkeretten. Behandlingen av jødene syner dette. Hans krigsførsel i Russland er et annet eksempel på det samme. Men nordmennene var han glad i og ville gjerne behandlet dem godt.

Men det gjorde han ikke, sier "gode nordmenn". Tenk på deportasjonen fra Telavåg. De er ikke hederlige nok til å innrømme at det var Telavåg-folket som handlet mot folkeretten. De tyske represalier var lovlige.

Og Aula-brannen! Den kunne ødelegge uerstattelige norske verdier. Men den kunne ikke skade tyskerne det minste.

Men studentene ble deportert etter reglene i folkeretten. Av gode nordmenn blir en grov forbrytelse fremstillet som en bragd. Tyskernes lovlige represalier fremstillet som en forbrytelse.

SANNHETENS APOSTEL.

Andenæs beklager seg over den politiske ensretting vi hadde i Norge under krigen.

Det var ikke lovlig å skryte av England og fordømme tyskerne. Den slags var forkastelig meningsterror.

Men var dette så galt under en krig?

Alle land uten unntagelse gir lignende regler.

Men etter krigen er reglene i de fleste land blitt annerledes. Folk kan nå tale fritt, sier "gode nordmenn". Er dette sant?

Noen land, f.eks Russland, holder på sensuren. Det vet vi.

I Norge fikk Fanebust 9 måneders fengsel for at han sa sannheten. Men det er det få nordmenn som vet.

Fanebusts dommere hersker enda. Men her skal omtales noen som ikke var enig med landssvikoppgjørets jurister. De blir lite omtalt av pressen.

QUISLING.

Andenæs bruker ikke skjellsord om personen Quisling. Det er en forbedring.

Men Quisling gjorde noe positivt som bør nevnes i hver bok som handler om Norge og verdenskrigen.

Fra 1930 sa han at Russland vil underlegge seg verden.

Derfor ba han England om å gå sammen med Tyskland.

Han så verdenskrigen komme. Han så Englands interesse i å dra oss inn i krigen. Han visste vi kunne holde oss utenfor. Men da måtte vi ruste. Politikerne så og hørte intet.

Under krigen fulgte han krigens lov slik at Haagkonvensjonen foreskriver.

Han arbeidet for fred og vennskap med Tyskland. Han så Stalin som sivilisasjonens største fare. Han var forberedt på å bli skutt hvis England vant.

Han ble skutt. Men da hadde russerne med "gode nordmenns" velsignelse tatt Viborg. Og noen måneder før var russerne i ferd med å sette i verk sine planer om å ta Norge. Det ble hindret ved et tilfelle skriver Bert Balchen. Så fikk vi den "kalde krigen."

Men alt dette vet ikke Andenæs noe om.

Andenæs omtaler Quisling stort sett på en objektiv måte. De argumenter for og imot han som fremkom under rettssaken er ufullstendige, men ikke forvansket.

Andenæs omtaler også noe av den litteratur som er skapt om Quisling, bl. a.

"Den er en tendensiøs blanding av fantasi og virkelighet, som av Høyesterett har fått karakteristikken grov historieforfalskning."

Stavins men

Men han er ikke helsesterk nok til å si at verdenspressen med Times i spissen er av en annen mening. Den sier at boken er god og trolig sann.

Som den "gode nordmann" Andenæs er, må han også fortelle om sine erfaringer fra rettssaken mot Quisling.

Om Quislings taler skriver han:

"Når han været fare, hadde han alltid utflukter, omskrivninger, bortforklaringer på rede hånd."

En annen forfatter hadde gjerne lagt frem beviser for en så sjofel påstand. Men æres den som æres bør. Andenæs skriver s. 89:

"Under sin store forsvarstale til slutt gjorde Quisling et helt annet inntrykk."

Og på tross av at han var sulteforet var det "kraft og patos over foredraget- dyp indignasjon når han talte om norsk forsvarspolitik og norsk parlamentarisk liv, varme og inderlighet når han talte om seg selv, sitt arbeid og sin brennende fedrelandskjærighet."

Hans sluttord var: "Har min virksomhet vært landssvik - slik som det fremstilles, da vil jeg til Gud ønske for Norges skyld at riktig mange av Norges sønner måtte bli slike landssvikere som jeg er, bare at de ikke blir kastet i fengsel."

Det lysner. For noen måneder siden skrev en Stavanger-avis noe som jeg tolket slik at avisen nå ville ha noen innlegg om landssvikoppgjøret, selv om det var i strid med hva den selv mente.

Jeg skrev noen stykker som ble inntatt.

Men så skrev jeg om Quisling, og fikk det returnert. Det hjalp ikke at forfatteren hadde så god boklig lærdom at han kunne bli medlem av Høyesterett.

Jeg skrev:

" GÅTEN QUISLING.

Den første halvdel av sitt liv var Quisling vel anskrevet. Han var klok, lærd, lovlydig og hederlig.

Han tok krigsskolene med utmerkelse og alle reknet med at han ville få en lederstilling i det norske forsvaret.

Men skjebnen ville ikke at han skal dø som general.

Det ble en forferdelig hungersnød i Russland. Millioner sultet.

Nansen tok på seg hjelpearbeidet. Han fikk Quisling som sin første hjelpesmann, og dermed startet et samarbeide og vennskap som varte livet ut. Men som også gjorde at Quisling måtte ofre sin militære karriere.

Fru Nansen skrev i 1933: "Enig eller ikke enig i hr. Quislings politikk tror jeg at mange beklager den personlige og fornærmelige form valgkampen har tatt mot ham. Det vil sikkert interessere å høre hva Fridtjof Nansen mente om sin hjelper - han har ofte uttalt sin glede over å ha en sådan mann til hjelp. Ypperlig administrator - selvoppofrende og hederlig - hans ansikt lyste når han nevnte Quislings navn."

Qusling ble værende i Russland en tid etter at den værste nød var over. Han fikk i oppdrag å ivareta de engelske interesser i landet, og fikk for dette en engelsk orden.

For engelskmennene var han ingen tjuagutt. Han representerte en stormakt hos en annen stormakt og han gjorde det godt.

"Gode nordmenn" har hevdet at Quislings forhold til Sovjet-myndighetene til slutt var mindre godt og det hadde sin årsak i uhederlig forhold.

Det er Benj. Vogt som har sagt dette. Beviset for påstanden er at han en gang så Quisling kom ut fra et møte som Quisling hadde med russerne og da var Quisling blek. Men en mindre mistenksom historiker vil kanskje tro at blekheten skyldtes andre årsaker f.eks. at Quisling var forkjølet.

Vogt beskylder også Quisling for svarthandel. Han begrunner dette med at han mistenker Quisling for å ha hjulpet sin venn Fredrik Prytz med å få ut men av de verdier denne hadde i Russland og som Sovjet ville beslaglegge.

Dette viser hvor uhederlig Quisling var.

I 1930 tar det andre avsnitt av Quislings liv til.

Han skrev da boken " Russland og Vi."

Han sier der at Russland var den største fare for verdensfreden og for Norge.

Det var denne tro som gjorde han til landssviker.

Noen år senere sa han som forsvarsminister at det var kommet russisk gull til Norge til hjelp for folk som ville lage revolusjon.

Fra da av var han spedalsk for Arbeiderpartiet.

Så kom krigen. Da ble han spedalsk for hele folket.

Noen mener at utviklingen har gitt Quisling rett. Men det jeg her vil skrive om er om sannhet og moral, ikke politikk.

Etter krigen forlangte nesten hele folket at Quisling skulle skytes.

Scharffenberg protesterte. Han sa: "N.S. er ikke mer skyldige enn vi." Men da hørte få på Scharffenberg. Han var mere populær høsten 1940 da han gikk i rette med Hitler; - på den tid etterkrigsdommerne ville avsette Kongen.

Høyesterett fikk vanskeligheter. Den kunne ikke skjule det faktum at Quisling før krigen var høyaktet i inn- og utland. Han kunne ikke da beskyldes for en eneste sjofel handling.

Dette problem ble løst ved å si at Quisling ble omskapt til en forbryter i 1940.

Vi fikk gåten Quisling.

Og gåten Quisling kunne gis skylden for alt galt.

Hva sa så "gode nordmenn" om Quisling i 1945?

1) Han stiftet et parti med et program avskrevet etter Hitlers. Hva er sannheten? N.S. programmet var laget flere år før Hitler kom til makten og nesten 10 år før Quisling kjente Hitler. Programmet ble ikke forandret under krigen.

Quisling hadde sine forbindelser i England. Derfra hentet han sine idealer.

Himmler og Heidrich var i Norge under krigen. De besøkte ikke Quisling. Men Berggrav talte de med.

2) Quisling medvirket til drap på nordmenn under krigen er sagt. Hvilke beviser er det for denne påstand? Det er tre beviser: a. Under en samtale med en tysker sa Quisling at Hansteen var kommunist. Derfor ble han skutt. Derfor var Quisling medskyldig i drap, sies det. Påstanden er lite trolig.

b. Eilifsen ble dømt til døden. Teoretisk kunne Quisling benåde. I praksis bestemte tyskerne, men det vet ikke gode nordmenn!

c. En gruppe ungdommer var dømt til døden ved tysk rett. Quisling skulle benåde dem sa hans dommer i 1945. For det var Quisling som hadde makten sa de uten å rødme.

Denne omsorg for liv vil noen sammenligne med noe som hendte under og etter krigen og som ikke hadde noe med tyskerne å gjøre.

Under krigen begynte kommunistene å drepe nordmenn. Det foregikk ukontrollert. Trolig nyttet noen seg av anledningen til å kvitte seg med en nabo han ikke likte.

De gjorde dette på tross av at regjeringen sa at kommunistene handlet mot lov og folkerett. London-regjeringen ønsket "ro og orden" da. Kommunistene var ikke lydige.

Men etter krigen ble Gulosten nasjonalhelt.

Så kom freden. I strid med grunnloven ble dødsstraffen igjen innført.

Nå er den avskaffet på nytt. Det varer vel til vi får en ny emigrant-regjering.

3.) N.S. var medskyldig i jødedrapene ble sagt. Dette på tross av at Quisling sa i et foredrag i Tyskland så sent som i 1941 at jødene ikke måtte drepes. Alle Quislings papirer og arkiv var intakt etter krigen. Det sto intet om jødedrap i dem. Men Q "gode nordmenn" visste noe annet. De trodde på sine drømmer og dømte deretter.

Jødene i Danmark fikk flykte til Sverige. En flokk gamle ble værende på sitt gamlehjem. Også de ble sent til Tyskland.

Men statsminister Scavenius ble ikke skutt etter krigen.

4) Lærerne.

De ble deportert til Finnmarken fordi de ikke ville melde seg inn i lærersambandet.

Det var tyskerne som gjorde det. N.S. var imot. Bare "gode nordmenn" sier noe annet. Men det gjør de.

Etter en tid ble lærerne fri, men først meldte de seg inn i sambandet.

Detta siste ble ikke fortalt i skolestuene etter krigen. Men skylden til N.S. fortelles det om, og det gjerne i forbindelse med at fedrelandssangen blir sunget.

5) "Gode nordmenn" har ned gjennom tidene fortalt om at Quisling har underslått av statens midler til ~~seg~~ selv.

Faktum var: Quisling førte en svært enkel husholdning, også i krigstiden. Han verken røykte eller drakk.

Han var like fattig da krigen sluttet som da den begynte.

Nå skumles det også om det innboet ektefellene hadde.

For dem som mener at mennesker ikke kan gjøre noe uten å tjene på det, vil også Quisling i fremtiden være en gåte.

Vil en gang løsningen på gåten bli: "Han var et normalt menneske i en unormal tid!"

PROFESSOR SKEIE.

Skeie er regnet for en av våre største strafferettsjurister i dette århundrede.

Men da han forsto hvilken rettstilstand vi holdt på å få etter krigen, ble han forferdet og skrev et hefte om landssvik.

Andenæs var enig i at Skeie var en stor mann. Andenæs skriver om Skeie: "Skeie hadde ingen tilknytning til, eller sympati overfor tyskerne eller N.S. En av hans sønner døde i tysk fangeleir under krigen. Skeie var en fremragende jurist, og hans selvstendighet og personlige uavhengighet kunne ikke trekkes i tvil."

Så sier Andenæs: "Skeie mente ikke at man skulle avstå fra et rettsoppgjør. Hans synspunkt var dette: det er ikke min mening at vi skal la nåde gå for rett i oppgjøret etter den største ulykke i vårt folks historie."

Hva er så straffbart landssvik? Andenæs siterer Skeie: "Straffelovens 8. kapitel rammer, som før nevnt, alle virkelige landssvikere. Således den som direkte har ydet fienden bistand ved arbeid på fl. plasser, festninger og krigshavner. Likeså den som har vært passivt medlem av N.S., uaktet han har forstått at organisasjonen støtter fienden."

Derav drar Andenæs denne slutning: "Det er derfor en ren misforståelse nå Skeies autoritet ofte anføres til støtte for det standpunkt at passivt medlemskap i N.S. ikke var straffbart."

Men den som kan lese, vet at dette har Skeie aldri sagt.

Han sier (se ovenfor) at den som har utført krigsviktig arbeide for tyskerne, bygget flyplasser, befestninger og krigshavner er landssvikere enten de var medlemmer av N.S. eller ikke.

N.S. var ikke de virkelige landssvikere sier Skeie.

De har levd sammen med tyskerne. Men dette er lovlig: "Og de fleste tjenestemenn vil føle det som sin plikt å stå i tjenesten, så lenge okkupanten ikke gjør unødige inngrep i denne."

Så skriver han: "Landets regjering kan ikke med rettsvirkning gi kontraordrer mot de forskrifter som er oppstilt i Haag-reglementet, eller som okkupanten har gitt med hjemmel i dette."

Hva sa Høyesterett av 1945 om Haag-reglene? Den sa at når landssvik-anordningen og Haag-konvensjonen var i strid med hverandre, så skulle ikke hensyn tas til Haag.

"Aldri har vi sett større rettsløshet," sa Skeie. Det er ingen som har rett til å erklære Haag-reglementet for ugyldig, og minst av alle noen mislykkede flyktende politikere.

Skeie har ikke fordømt hele landssvikoppgjøret sier Andenæs.

På side 240 står: "Der er en setning av Skeie som mer enn noen annen er blitt sitert som en fordømmelse av hele rettsoppgjøret. Den lyder slik: "Vi har aldri i vår historie hatt en sådan rettsløshet."

Setningen blir som regel gjengitt løsrevet fra sammenhengen. Uttalelsen er ikke gitt som en alminnelig dom over oppgjøret, men som karakteristikk av en spesiell prosessuell bestemmelse.

Men dette er ikke sant.

Skeie skrev: "Ingen av de foran under B nevnte anordninger (hele landssvikanordningen) har noen rettsgyldighet. Om alle gjelder at deres innhold ligger utenfor rammen av Kongens lovgivningsmyndighet. Og de anordninger som bestemmer nytt eller skjerpet ansvar, er ugyldige også av den grunn at de strider mot grunnlovens § 97: "Ingen lov må gis tilbakevirkende kraft."

Vet du om større rettsløshet? Andenæs synes å vite det. Derfor skriver han: "Skeie var nok kritisk overfor mangt og meget ved rettsoppgjøret. Men det er en tilsnikelse å sitere hans uttalelser om rettsløshet løsrevet fra sammenhengen, som om det skulle være en generell dom over oppgjøret."

Av ovenstående vil fremgå at Skeie sa det motsatte av det Andenæs sier han sa. Skeie var ikke imot et strafferettsoppgjør etter krigen. Men han var uenig i et oppgjør der de virkelige landssvikere gikk fri mens uskyldige ble dømt.

Og dette mente Skeie var tilfelle. Den som vil bortforklare dette, taler ikke sant. Andenæs er blant dem.

SCHARFFENBERG.

Andenæs skriver ikke noe om Scharffenberg på tross av at han var vår største sannhetssøker, og utraff kritiker av Hitler.

Men Scharffenberg skrev i 1952:

"Forfatningsbrudd, drap, voldshandlinger, ødeleggelser, bankrøверier er i stor utstrekning blitt upåtaalt etter 8. mai 1945 når utøverne var på den rette siden, men samme slags handlinger er blitt strengt straffet hvis utøverne tilhørte N.S."

Og:

'Navnlig vokser erkjennelsen av at mange døpte landssvikere i hele sitt liv har vært like hederlige og like nasjonale som gjennomsnittet, og at det har vært bordne kar også blant de ustraffede (f.eks. de titusener som frivillig tok arbeide for tyskerne.)

Dagbladet Rogaland har studert Andenæs.

Jeg skrev nylig dette brevet til avisen:

"

HAMSUN.

Andenæs siterer Bjørneboe: "Ensrettingen i presse, litteratur og juridisk fremgangsmåte var av en skremmende karakter. Ikke under Quisling, men etter krigen kom den fascistiske periode i norsk historie. Man må til Hitlers Berlin eller Stalins og Bresjnevs Moskva for å finne lignende rettspraksis. En spesiell skandale utgjør rettssaken mot Knut Hamsun."

Og så blir Thorkild Hansen sitert. Han skriver: "På ting karakteriserer en periode tydeligere enn dens oppfattelse av hva som er forbrytelse og hva som er straff. I vår tid later det til at meningsforbrytelsene holder på å innta førsteplassen, på samme måte som under inkvisisjonen."

Og: "Det verste et menneske kan gjøre i vår tid er å ha de gale meningene, og det verste en kan gjøre mot et menneske i vår tid er å ta pengene fra det."

Og så spør Andenæs: "Ble Hamsun behandlet urettferdig og ubarmhjertig av det norske rettsvesen, slik som Bjørneboe og Thorkild Hansen hevder?"

Han svarer slik: "Alt i alt synes jeg spørsmålet om Hamsun ble mishandlet av rettsvesenet må besvares med nei."

"Hamsun var et geni", sier Andenæs. Men et geni må ikke gis særbehandling. Han må tenke og tale som flertallet. Gjør han ikke det, må han straffes.

Historien forteller at geniet ikke alltid har vært enig med flertallet, og de er da blitt behandlet av Andenæs folk.

Molotov var ikke enig med Andenæs. Han sa som kjent til utenriksminister Trygve Lie at de burde la Hamsun være i fred.

Men Hamsun støttet Quisling og Tyskland.

Han mislikte England. Her er noen av grunnene for hans krigssyn:

1. Han visste at Englands fremste mål var å herske. Dette syntes de blant annet da de uprovisert ødela den dansk-norske flåte på København red ved å overfalle Syd-Afrika, og ved krigen mot Kina for å få fra opiumimport til landet.

Han så et land styrt av en overklasse, som levde i luksus med millioner sultne undersåtter.

Han så Englands nye form for krigsførsel. Den var rettet mot kvinner og barn. Han hadde lest om Terje Vigen. Det var denne form for krigsførsel England hadde oppfunnet og praktisert.

2. Så kom Finlands-krigen. Hamsun visste at England ikke ville gå til krig mot Russland. Churchills mål var å ta Norge. Men da visste Hamsun at Norge var blitt en krigsruin. For da måtte Tyskland komme.
3. Så kom krigen med en storstilet bestialske drap på kvinner og barn, og vi fikk generalprøve på den atombomben som kloke folk mener vil sprengte jorden i filler i 1984.
4. Han var menneskekjenner. Derfor stolte han på Quisling.

Ektefellene Hamsun var ikke spesielt glade i Hitler. Men fordi de ikke så noe bedre alternativ, ble de rettsløse.

Merkelig nok nevner Andenæs ikke om det besøk Hamsun hadde hos Hitler i 1943. Pressen ellers har skrevet nokså meget om det som bevis på Hamsuns vonde natur og gjerninger.

Her er historien:

Hamsun ble invitert av Hitler, ikke omvendt.

Sin vane tro hadde nok Hitler tenkt å ta ordet. Men det gikk ikke Hamsun med på.

Han sa:

1. Send gangsteren Terboven bort fra Norge, og la oss få Quisling istedet.
2. Gi Norge igjen rådigheten over vår skipsflåte.
3. Lever tilbake de arkivsaker Tyskland har tatt i Norge.

Hitler og Hamsun ble ikke enige. Men Hamsun ble landssviket for det han sa.

Hamsun tenkte også før krigen originale tanker. For det fikk han Nobelprisen. Men han mistet mer enn den på grunn av de tanker han hadde etter at krigen kom.

Hamsun ble en gang spurt hvilke tre egenskaper han satte mest pris på hos et menneske: "Hederlighet, hederlighet og hederlighet," var svaret.

Gjennom sitt forfatterskap hadde han synt seg som en av landets største menneskekjennere. Derfor holdt han med Quisling.

Han fryktet Sovjet. Derfor holdt han med Tyskland.

Da krigen kom, berget han liv.

Oldingen reiste til Hitler for å dempe på Terbovens hardstyre.

Etter krigen ble han mishandlet og frarøvet sin formue.

Andenæs skriver s. 160:

"Hamsuns skjebne var tragisk. Men det er mitt inntrykk at meget av kritikken over den behandling han fikk etter krigen, dels skyldes en manglende innlevingsevne i tidens forhold, dels en ubevisst følelse av at geniet har krav på særbehandling, også i et møte med rettsapparatet. Det er et krav som en rettsstat ikke kan honorere."

Men Bjørneboe skrev s. 155:

"Ensrettingen i presse, litteratur og juridisk fremgangsmåte var av en skremmende karakter. Ikke under Quisling, men etter krigen kom den fascistiske periode i norsk historie. Man må til Hitlers Berlin eller Stalins og Bresjnevs Moskva for å finne lignende rettspraksis. En spesiell skandale utgjør rettssaken mot Knut Hamsun."

Og Thorkild Hansen sier s. 155-156:

"Få ting karakteriserer en periode tydeligere enn dens oppfattelse av hva som er forbrytelse og hva som er straff. I vår tid later det til at meningsforbrytelsene holder på å innta førsteplassen, på samme måte som under inkvisisjonen."

Men Andenæs' doktorgrad gitt han av N.S. myndighetene er garantert for at han tenker rett. Han skriver s. 160:

"Alt i alt synes jeg spørsmålet om Hamsun ble mishandlet av rettsvesenet må besvares med nei."

Hamsun var nok et geni. Men et forbryterisk geni som svek sitt land. Hva var så Hamsuns landssvik?

1. Han var en Quisling mann. Han var det fordi Quisling var dyktig og hederlig, fordi hans styring var lovlig etter Haag-konvensjonen som gjaldt i Norge til 1945.

2. Han hadde en samtale med Hitler for å få mildnet Terbovens hardstyre i Norge.

For dette fortjente Hamsun 40 dager i enecelle sier fhv. høyesterettsdommer Andenæs.

FANEBUST.

Han var stril, han var vant med storm. I siste del av livet sitt levde han med familien i en orkan. Det var hårdt til sine tider. De hadde også stundom lite mat.

Fanebust var journalist av yrke. Han stiftet og drev sin lille avis før krigen. Under krigen sluttet han av. Han ble da småbruker. Da kunne han ikke skrive fritt.

Våpenkrigen ble slutt. Men da tok krigen for alvor til i Norge. Det var de selvreteferrdige som ønsket å slå ned på svikerne.

Fanebust ble forferdet over de midler som ble brukt. Det var terror i stedet for rett.

Men mest forskrekket ble han da han så hvilke ledere landssvikoppgjøret fikk.

Blant disse fantes folk som ville kommet høyt opp på forbryterlisten om deres egne rettsregler ble lagt til grunn for dem selv.

Fanebust tok til å kritisere i tale og skrift. Han angrep således selveste landssvikpolitijefen. Om han ble sagt at han hadde støttet tyskerne under krigen. Han hadde således vært den juridiske hjelper ved stiftelsen av et firma som hadde til formål å bygge flyplasser for tyskerne under krigen.

London-regjeringen boikottet N.S.-høyesteretten. Artnzen prosederte for den.

Han var advokat for en kvinne som hadde skilsmisssesak mot sin mann.

Han skrev da til lensmannen og sa at mannen hadde planer om å reise til Sverige. Han visste at lensmannen pliktet å la beskjedn ga videre til tyskerne, og at disse hadde satt dødsstraff for å reise ut av landet.

Tyskernes hjelp var unødvendig. Mannen hadde sørget godt for konen økonomisk.

Tyskerne fikk meldingen. Dette fikk ubehagelige følger for mannen og for hjemmefronten som mannen hadde lånt kontorer til.

Alt det var sannhet. Påtalemyndigheten nektet ikke dette. Men det ville skade landssvikoppgjøret om det ble kjent og trodd.

Derfor fikk Fanebust 9 måneders fengsel. Han kastet smuss på landssvikoppgjørets menn.

MAJOR Langeland.

På den tid Andenæs arbeidet med sin juridiske doktorgrad var Langeland milorg.sjef i Oslo.

Han ble meget misfornøyd med landssvikoppgjøret og skrev 2 bøker om emnet.

Andenæs refererer noe av det han sier:

"Gjennom årene etter krigen har vi dømt tusenvis av mennøkker for bistandshandlinger overfor fienden som er bagatellmessig sammenlignet med en rekke av de handlinger som omhandles i boken og som fremtredende menn har gjort."

Generøst skriver Andenæs:

"Men ingen tåkelegging kan dekke over den grunnleggende forskjell mellom dem som i kampen mot okkupasjonsmakten og N.S. av taktiske hensyn har gått lenger i ettergivenhet enn ønsket var, og dem som gikk inn for å støtte fienden og omstyrte vårt demokratiske forfatningssystem."

Men Andenæs kommer til at Langeland er en forvirret demagon. Han skriver:

"Det er neppe grunn til å tvile på at Langelands utgangspunkt har vært ærlig foretagelse over ting han mente kunne kritiseres, men fremstillingen er så tendensiøs og så full av feil at den viser okkupasjonstiden som i et trolspeil, hvor begivenheter og dimensjoner er forvrengt til ugjenkjennelighet. Det virker som om Langeland har hatt altfor villige hjelpere som har forsynt ham med dokumenter, som han så uten å anstille nærmere undersøkelser har utnyttet på en ytterst demagogisk måte."

Og da behøver ikke "gode nordmenn" bry seg mer med Langeland.

Andenæs har sagt sin dom. Han trenger ikke bevise sin påstand.

HEWINS.

I 1965 utga engelskmannen Ralph Hewins i England sin bok "Prophet without Honor". Den handlet om Quisling. Det var en stor bok og bygget på en nøyaktig gransking av Quislings person og handling fra barndommen og til skuddene på Akershus.

Det må ligge et kollosalt arbeide bak. Hewins gir et helt annet bilde av Quisling enn det domstolene ga av han 20 år før.

Boken fremstiller Quisling som en meget klok og edel mann som i sin politikk bare hadde et mål: Å gagne sitt land.

Fra 1930 så han den faren for verdensfreden som kom fra Sovjet. Han så og fortalte at Norge ville bli dratt inn i krigen. Derfor må vi ruste.

Men ingen ville høre på han da. Derfor ble han skutt etter krigen.

Hvem var så Hewins?

Han var journalist og hadde i 30 år representert den britiske presse i Skandinavia. Han hadde også skrevet en bok om Folke Bernadotte.

Han flyktet i 1940, men kom tilbake til Norge etter krigen. Han var tilstede da Quisling fikk sin dom, og var da ikke uenig i denne. Under prosessen var Hewins en stor mann, også blant "gode nordmenn."

Men senere begynte han å tvile og å granske. Han kom til at det hadde vært fariseere og skriftlærde som igjen hadde vært ute. Og så ble han apostel.

Og da ble storheten borte.

Boken ble oversatt til norsk. En "god nordmann" sa at boken var en grov historieforfalskning, og at oversetteren var medskyldig. Han ble saksøkt for æreskrenkelse.

Høyesterett fant at det var vesentlige feil i boken og at oversetteren visste at det ikke var sant. Den uttalte:

"at det var så mange og sentrale punkter i boken hvor de faktiske forhold var gjengett uriktig eller forvrengt."

Men verdenspressen er ikke enig med Høyesterett. Den roser boken, både innhold og form.

Den spør: Er Høyesteretts Quisling et fantasiprodukt, propagandatype?
Var "gode nordmenn" ikke voksne nok til å forstå han?

Andenæs nevner ikke Hewins.

Han skriver bare om det "vanskelige oppgjør."

Hewins er blitt oppfordret til å fortsette sitt historiske arbeid om landssvikoppgjøret.

Men han skrev til meg i 1970 at det ikke er levelig å skrive sannheten i Norge. Det vil gå ut over familielivet. Og så lenge Terje Vold og Arntzen lever i landet, kan vi ikke stole på domstolene.

Det er ennå for tidlig å kritisere Quislingdommen i Norge. "Gode nordmenn" er heller ikke interessert.

Men et par ord om dr. jurist Andenæs og om boken og dommen må sies. Andenæs nevner ikke med et ord de mange grove beskyldninger i boken mot landssvikoppgjøret som ikke ble mortifisert.

Han sier at boken inneholder mange grove feil. Men han nevner ikke et eneste eksempel.

Slik historieskriving var ikke vanlig da jeg var ung.

SVENSKE UTFREDNINGEN.

Andenæs hevder at andre meninger om landssvikoppgjøret enn den offisielle var straffbart landssvik i den første del av etterkrigstiden.

Fanebust fikk føle det. Han fikk 9 måneders fengsel fordi han sa sannheten.

Noen som mintes den kamp som blant andre Bjørnstjerne Bjørnson førte for å hjelpe Dreyfus, mente at det var bortimot 50.000 Dreyfusere i Norge som trengte hjelp.

Men de var maktesløse.

De besluttet seg til å søke hjelp hos internasjonalt kjente jurister for å få deres mening hørt, og lovligheten av det som skjedde her.

De skrev under en henvendelse til de jurister i Sverige, som var London-regjeringens rådgivere under krigen, og ba om en betraktning. Det ble samlet inn penger til betaling, også noen stortingsmenn skrev under.

Da tilsagnet ble kjent, ble det et stort rabalder.

Også i Stortinget ble saken tatt opp, og justiskomiteens formann, emisær Ravndal, var fører for de nasjonale. Han mente at moralen til underskrifterne var dårlig når de kunne dytte landet sitt i ryggen på den måten.

Dette førte til at noen stortingsmenn trakk underskriften tilbake.

Men henvendelsen ble sendt.

Betenkningen kom, og er nå kommentert av Andenæs. La oss se litt på hva han skriver.

1. Hvem sto bak henvendelsen?

Andenæs sier om dette:

"Den svenske betenkning om det norske rettsoppgjøret, som kom ut i 1956, nevner selv at den er finansiert av en krets norske borgere som er rammet av oppgjøret."

Han sier ikke hva som kan leses i selve betenkningen:

"Därjämte har ett hundratal norska medborgare i aktad ställning - däribland tretton ledamöter av stortinget, av vilka elsa sedermera efter offentlig debatt återkallat sin underskrift - hos Institutet framhållet önskevärldheten ur norsk synpunkt av att utredningen komme till syänd."

Jeg var selv en av de som arbeidet for tanken.

Lyver Andenæs?

2. Andenæs skriver: "Institutet för offentlig och internasjonal rätt" som står som utgiver, er ikke, som man etter navnet kunne tro, en offentlig vitenskapelig institusjon, men en privat foretagende."

Men instituttet verken sier eller antyder at det er noe annet enn en privat sammenslutning. Noe annet er at nesten alle betydelige svenske juridiske vitenskapsmenn var tilsluttet og at sammenslutningen ble brukt av London-regjeringen under krigen.

Vet ikke Andenæs dette?

3. Andenæs skriver:

"De samme kretser som har finansiert betenkningen, påberoper den gjerne som svenske vitenskapsmenns objektive dom over oppgjøret. Det er imidlertid en avgjørende svakhet ved boken at forfatterne ukritisk har bygget på det materiale som oppdragsgiverne har stilt til deres disposisjon."

Svar: Andenæs sier at svenskene ikke hadde tilstrækkelig materiale. Hvorledes vet Andenæs det?

Svenskene sier: "Den historiska hendelsesforløppet, som bildar en nödvändig bakgrund för bedömandet av de rättsliga frågorna, har skildrats med hjälp av tillgängliga aktstycken och litteratur."

Er Andenæs vant med å skrive historiske avhandlinger uten å undersøke faktum?

Vet ikke Andenæs at også andre betydelige svenske jurister har skrevet om landssvik-oppgjøret f.eks. i Ingens-saken?

4. Svenskene skrev for penger, sier Andenæs. Hva skriver dr. jur. Andenæs for?

5. Andenæs skriver:

"Det gis i betenkningen inntrykk av at det var kommunistenes endrede holdning etter Russlands inntreden i krigen, og den sabotasje og motstand som skrev seg som "frankallede hårda undertryckningsårgärder från okkupasjonsmyndigheternas och Nasjonal samlings sida."

Noe som Andenæs vet, men ikke nevner om forholdene:

Kommunistene ønskte tyskerne velkomne, og fordømte London-regjeringen. Den hadde ingen lovlig makt, sa de.

En av deres fremste menn, Hansteen, styrte L.O. slik som tyskerne ville ha det. Da London-regjeringen protesterte, sa han: "Böldt kjeft."

Da Sovjet kom med i krigen, skiftet kommunistene tro. De begynte da å skyte nordmenn (ikke tyskere). Det skapte uro og deportasjoner til Tyskland.

Regjeringen likte det ikke. Den sa det var mot folkeretten. Den ba om ro og orden. Kommunistenes hensikt var å skape uro. Regjeringen mente at kommunistene ville forberede grunnlaget for et kommunistisk styre i samarbeide med Sovjet. De arbeidet ikke for å hindre den tyske hærarm. Da ville den utførselsstatistikken fra Norge sett anstredes ut. Og da ville de ikke arbeidet på flyplassene.

6. Den respekt Andenæs har for sine svenske kolleger er ikke stor. Han skriver: "Til tross for de vitenskapelige navn som står bak utredningen, virker den mer som et prosedyreinnlegg enn som en objektiv vitenskapelig undersøkelse."

Men det finnes folk med andre meninger. En mangeårig formann i den danske Høyesterett som hadde dømt i det danske landssvikoppgjøret sa engang at når han tenker på dette må han rødme av skam. Den evnen har ikke Andenæs.

7. Så skriver Andenæs:

"De praktiske konklusjoner i betenkningen er også blitt underkjent av svenske myndigheter."

Jeg skal fortelle litt om den eventyrlige påstand:

Den mann Andenæs skriver om var en svenske som hadde flyttet til Stavanger hvor han drev entreprenørforretning.

Da tyskerne kom, ble han og de andre entreprenører i Stavanger bedt av byens myndigheter om å ta arbeid for tyskerne på Sola flyplass.

Han gjorde dette, og tjente mange penger. Men avviklet i 1942 - 43 og flyttet tilbake til Sverige.

Etter krigen ble han behandlet som økonomisk landssviker og fratatt sine verdier.

Det var for å få dette forandret han ba svenskene om hjelp.

Han var ikke noen politisk landssviker. Han var ikke medlem av N.S.

Han hadde bare gjort sin samfunnsplikt mente han, etter ordre fra norske myndigheter, hadde han samarbeidet med tyskerne. Alle gjorde det.

Hans sak hadde således ingenting med det egentlige landssvikoppgjøret å bestille.

Den svenske betenkning drøfter bare periferisk hans sak. Det er behandling av N.I. en taler om.

Men så henvender svensken seg til det svenske Utenriksdepartement og ba om hjelp.

Derfor behandlet saken grundig, og Andenæs kommenterer noen av konklusjonene.

Den slår fast at norsk lov gjelder også for svensker når de bor i Norge.

At hjelp til fienden kan være straffbart etter norsk lov er sikkert. Men om slik straffbar hjelp er gitt, må de norske domstoler avgjøre.

Men Andenæs drøfter noen "prinsipielle synspunkter" i betenkningen. La oss se på disse.

1. "For de domfelte landssvikere har det vært et hovedpunkt i deres argumentasjon at krigstilstanden opphørte ved kapitulasjonen i Norge 7. juni 1940, og at de derfor for sin senere virksomhet ikke kunne dømmes etter straffebestemmelser som forutsetter at Norge var i krig. Uholdbarheten av denne oppfatningen er nærmere påvist i et tidligere kapittel," sier Andenæs.

Det er ikke sant. Ingen ansvarlig N.S. har sagt at Norge og Tyskland hadde sluttet fred. Quisling arbeidet for å få en fredsavtale.

Det de har sagt er at Norge kapitulerte. Dermed fikk vi en tilstand som Haagkonvensjonen taler om, og som gjør N.S. styret lovlig.

Derav følger lydighetsplikten.

Andenæs skriver s. 244:

"Et annet spørsmål som betenkningen drøfter inngående, er om befolkningen på et okkupert område har noen folkerettslig lydighetsplikt overfor okkupanten. Forfatterne går her meget langt i å anerkjenne rettigheter for okkupanten: Befolkningen har ikke bare lydighetsplikt, men også en lojalitetsplikt, og det blir trukket vidtgående konsekvenser av denne oppfatning."

Andenæs medgir:

"At befolkningen har en lydighetsplikt overfor okkupanten, har vært en vanlig oppfatning i folkerettslitteraturen, især har den vært dominerende i de land som i de siste hundre år fortrinnsvis har spålt okkupantens rolle, Tyskland og U.S.A."

"Det er imidlertid vanskelig å finne noe holdbart grunnlag for denne oppfatning."

Hva mener Andenæs? Jeg kjenner ingen som har ment noe annet, ikke Andenæs heller.

London-regjeringen var enig med svenskene til opportunistgrunnen gjorde at den skiftet mening.

Andenæs siess til dette at landssvikanordningen bestemte at folk som bare hadde ytet mindre bistand kunne gå fri, og dette er i samsvar med vanlige rettsregler.

La oss se på hva som hendte:

Helge Krogh skrev at den norske industri forlenget verdenskrigen med flere måneder på grunn av de krigsviktige varer de leverte til tyskerne. Leverandørens ga bidrag, eller var medlemmer av hjemmefronten.

200 000 mann arbeidet i 5 år for å styrke den tyske krigsmakt. De fikk god betaling, og ble etter krigen fangevoktere over N.S. Og det eneste gale N.S. hadde gjort var å si at de mente Norge var best tjent med at N.S. styrte Norge i stedet for de politikere som hadde ført ulykken over oss.

Men de ble landssvikere!

Andenæs skriver:

"På grunnlag av utviklingen under 2. verdenskrig er for øvrig partisankrig nå blitt folkerettslig beskyttet. Etter krigsfange-konvensjonen av 1949 har medlemmer av organiserte motstandsstyrker på okkupert territorium krav på å behandles som krigsfanger hvis de bærer sine våpen åpent og fyller visse andre vilkår."

Andenæs forvrenger meningen.

Partisankrig av folk med åpne våpen osv. var lovlig også før 2. verdenskrig.

Men var det slik krig kommunistene førte da de myrdet nordmenn under krigen? Bar de sine våpen åpent? Hvilke andre folkerettslige vilkår oppfyller de?

Men dertil kommer de regler som gjelder etter at land har kapitulert. Den soldat som tar opp våpnene igjen etter en kapitulasjon kan skytes lovlig. Han har brutt sitt æresord og reglene i Haagkonvensjonen.

Andenæs skriver:

" I norsk rettspraksis har man trukket den konsekvens at disse forskrifter at en næringsdrivende ikke kan straffes for økonomisk samarbeid med fienden når han bare har oppfylt en rekvisisjon."

Ja dette er sant. Men det er en forferdelig sannhet. Å hjelpe tyskere å bygge flyplasser mens korrupthandlinger pågår i Nord-Norge eller senere! Å fabrikkere våpen for tyskerne! Det gjorde hjemmefronten. "Code nordmenn" hjalp gjerne tyskerne å vinne krigen bare tyskerne ba om det.

Etter folkeretten kunne ingen tvinges til å yte krigsviktig arbeide. Tyskerne behøvde som regel ikke å bruke tvang, de kunne bare la Norges bank betale sine hjelpere.

Og disse hjelpere ble moralens voktere.

Svenskene ser at det er i strid med menneskerettighetene av loven å plukke ut noen av de som hjalp tyskerne og straffe dem mens andre som har gjort det samme går fri.

AUTORITETER.

Etter krigen er det særlig 2 menn som har synt seg frem som autoriteter på det statsrettslige og strafferettslige område.

Den ene er Castberg. Han var professor før krigen. Den andre var Andenæs. Han ble gitt den juridiske doktorgraden under N.S. styret i 1943. Og med det grunnlaget ble han professor etter krigen.

Castberg var i Sverige i 1944, og skrev da et hefte "Norske rettsproblemer". I heftet står blant annet:

"Til Norges rett hører imidlertid ikke bare lovgivningens og de provisoriske anordningers bestemmelser, men også grunnlovens. Og hvis der er stiftet en gyldig rett ved en forvaltningsakt f.eks. av den tysk-innsatte chef for et norsk regjeringsdepartement, er retten beskyttet av grunnloven."

Med andre ord: N.S. styret er lovlig. Grunnloven bestemmer det. Men da er det også lovlig å være N.S.

Etter krigen sa Andenæs seg enig med Castberg i at N.S. medlemskapet ikke var straffbart.

Minst 45 000 mennesker - uskyldige - ble gjort rettsløse etter krigen, mener Andenæs.

Det var et "vanskelig oppgjør", sier han også.

Castberg skrev også: "Straffebestemmelser, som er utferdiget ved provisorisk anordning av regjeringen i London, kan i hvert fall ikke anvendes på handlinger, som er begått, før anordningen ble utferdiget."

Landssvikanordningen ble til i de siste dager før krigens slutt.

UTENLANDSKE RETTSLÆRDE.

Andenæs har funnet en utenlandsk rettslærd som er enig med han. Det er en danske, professor Hurwitz.

Hurwitz hadde liknende rolle i det danske rettsoppgjøret som Andenæs i det norske.

For balansens skyld kunne Andenæs fortalt om den danske høyesterettsdommeren som rødmot hver gang han tenkte på det danske etterkrigsoppgjør.

Men det var ikke å vente at Andenæs kjenner folk med slike meninger. Han rødmot viastnok ikke da han tok sin juridiske doktorgrad heller.

NASJONAL TANKEGANG.

Andenæs skriver s. 28 om N.S. folk:

"Men for mange var det utvilsomt en slags nasjonal tankegang som var motivet."

Andenæs vet trolig at også N.S. (bortsett fra noen få) regnet tyskerne som fiendtlige overfallsmenn i 1940. De sloss mot tyskerne sammen med de senere "gode nordmenn."

Meningen skiftet etter kapitulasjonen. De hadde to grunner for sitt forandrede syn:

1. "Skulle Norge ha håp om å styre seg selv, måtte landet ha en regjering som hadde Tysklands tillit."

Men er det uverdig å tenke slik?

Høsten 1940 sto valget mellom rent tysk styre og et blandingsstyre av nordmenn der også N.S. var med. Alle nordmenn ville samarbeide da.

Etter norske rettsregler (Haagkonvensjonen) kunne tyskerne selv velge hvilke nordmenn de ville samarbeide med.

Den danske regjering samarbeidet. Mange dansker regner nå Stauning for å være en god danske.

2. Andenæs skriver: "Etter at Sovjet kom med i krigen etter det tyske overfall 22. juni 1941, ble problemstillingen i propagandaen forenklet til et valg mellom russisk bolsjevisme og tysk nasjonalsosialisme."

N.S. visste: I flere generasjoner hadde vi vært redd for at Russland ville ha Finnmarken. I 1939 ble Finland overfalt. Frykten ble større.

Bernt Balchen fikk i 1945 bevis for at det var grunn til frykt. Quisling sa at Russland var en fare for verdensfreden.

Nå har vi den kalde krigen! Har landsforræderna fått rett?

HVA GJORDE N.S.

Andenæs skriver: Det er etter krigen fra N.S.-hold ofte blitt hevdet at N.S. under okkupasjonen tok på seg den utakknemlige oppgave å være en støtpute mellom tyskerne og befolkningen."

Og

"Hadde N.S. ikke tatt på seg denne oppgave, ville det ha vært tysk forvaltning og mer hensynsløs fremferd."

Men Andenæs vet også og skriver: "Forholdet mellom Quisling og Terboven var særdeles dårlig."

Hvorfor?

Andenæs vet at Quisling under hele krigen førte en kamp mot Terbovens vilkårlige hardstyre.

Andenæs lyver når han skriver: "Dette bærer preg av etterpåforklaringer, som ikke stemmer med det historiske materiale."

Andenæs skriver flott om ulykker for landsmenn, om fengselinger og deportasjoner. Han lover bevis for at N.S. hadde skylden, men gir det ikke.

Han lar ikke N.S. komme til orde.

Hva skyldes det?

HVEM VAR LANDSFORPÆDERS?

at som drev Quisling var maktsyke og økonomisk vinning for seg selv. Han solgte sitt land for å bli stor og rik. Han var det motsatte av en "uegennyttig idealist." Dette skriver Andenæs.

Men han vet at

1. Quisling spådde og sa mange ganger at det vil komme en verdenskrig. Striden vil stå mellom Sovjet og Vesten. Quisling arbeidet da for Nato. Andenæs for Sovjet.
2. Quisling visste at Norge ville bli dratt med i krigen. Vestmaktene ville sørge for det. Vi opplevde Jøssingfjord og engelak mineutlegging i norsk hav. Vi vet at 8. april lå engelske soldater i engelske havner for å ta Norge.

Det var godt at den tyske divisjon kom først. Ellers hadde Norge blitt en slagmark.

3. Quisling oppfordret før krigen politikernes å ruste. Vi kunne stille 200 000 soldater. Norge kunne blitt en uinntagelig festning.

Men da krigen kom mobiliserte ikke regjeringen det lille vi hadde. 15 000 tyskere erobret landet.

4. Da N.S. fikk makten, hadde vi brødkord for 6 uker. N.S. berget oss fra å sulte i hjel.
5. Terboven skjøt nordmenn. Han ville skyte flere, men Quisling fikk hindre dette ved å henvende seg til Hitler.

Dette forteller ikke Andenæs. Men Quisling avslo benådningssøknaden for Eilefsen sler han.

Han kan ikke tenke seg at det var Terboven som krevde at Eilefsen skulle dø. Han tenker seg ikke den mulighet at Quisling ikke hadde makt nok til å hindre det.

6. Russland ville ele Norge. Bernt Balchen forteller at det bare var et tilfelle som gjorde at vi ikke ble lagt under Russland i 1945.

Andenæs skriver ikke om dette.

7. Andenæs skriver med forakt om Quisling fordi han ønsket å kjøpe Fyrisdal prestegård av staten.

Men han glemte å tilføye at Quisling var fattigere i 1945 enn i 1940.

Andenæs skriver: "Men det var N.S. som var sentrum for det organiserte masseforraderi,

det var partiets virksomhet som utspilte seg for åpen scene og som skapte det daglige trykk for befolkningen."

Scharffenberg mente N.S. var like gode som oss, men han var ikke dr. jurist fra 1943.

GODE NORDMENN.

Da krigen kom til Norge var alle nordmenn med. De sloss mot tyskerne alle som kunne.

Quisling og noen få med han var unntagelsene. De så langre frem. De så på Sovjet som den største fare for verdensfreden. Da regjeringen kapitulerte, gjaldt folkeretten i Norge. Den sa at vi skulle leve fredelig med tyskerne. Alle samarbeidet med tyskerne da.

De første virkelige "gode nordmenn" fikk vi da Russland kom med i krigen. Da krigslykken ikke lenger var på Tysklands side, ble det flere og flere.

Men de beste av de gode laget våpen for tyskerne mot god betaling, og var medlemmer av Norsk-Tysk Handelsforening.

Men ingen gode nordmenn hadde hørt visdomsordet: "Den som vil hevne all sin harm, han gjør seg sjølv vesal og arm."

Og ingen så "bjelken i sitt eget øye."

Regjeringen visste at for Norge var krigen slutt. Derfor ga den ordre om ro og orden.

Den norske divisjon som i 1940 var flyktet til Sverige, ville til England, men regjeringen sa nei.

Norge var ikke noe selvstendig land etter kapitulasjonen. Dette sa alle, således Russland og England.

Fylkesmann Gabrielsen tilbød tyskerne våpenfelleskap - ustraffet.

Men alle var gode nordmenn!

FYLKESMENNENE.

De medvirket ved nyordningen for å få oppnevnte ordførere som ikke var N.S. sier Andenæs.

Sannheten er at mange bønder så det slik at de mente at når de lovlig oppnevnte ledere kunne gå inn for "den nye tid", så kunne de selv også bli N.S.

Fylkesmennene oppnevnte også mange N.S. folk til ordførere.

Fylkesmannen lærte bøndene at den politiske nyordning var lovlig. Men elevene ble straffet for de måtte forstå at lærerne mente noe annet enn de sa.

HØYESTERETT I 1940.

Den gikk av. Begrunnelsen var at tyskerne ikke respekterte folkeretten som sto o Haag-konvensjonen.

I 1945 sa Høyesterett at N.S. ikke kunne påberope seg Haag-konvensjonen. Det var bestemt av London-regjeringen.

HØYESTERETT UNDER KRIGEN.

I 1940 skapte Høyesterett Administrasjonsrådet. Undersøkelseskommisjonen av 1945 sa at Quisling-styret var like lovlig.

Høyesterettsjustitiarius Pål Berg sa at Quisling var en hederlig og nasjonalsinnet mann.

50 000 N.S. folk fikk betale fordi de trodde på han.

I 1940 forhøyet Høyesterett straffen fra betinget til ubetinget fengsel for folk som hadde kränket noen hirdfolk.

I Rettstidende 1940 står:

"En sytten år gammel gutt hadde en aften i mai 1940 overfor to norske piker, som satt sammen med tre tyske soldater, gjort mine til at han ville klippe håret av pikene, og etter han av tyskerne var blitt betydet om å fjerne seg, hadde han gjort som om han hadde en revolver i hånden og ville skyte på tyskerne. Endelig hadde han fulgt etter disse, og vinket sammen en flokk andre gutter. Han ble anholdt av tyske myndigheter, som overga han til det norske politi."

"Når et land eller en del av det er okkupert av en fremmed makts troppar, er det etter folkeretten den fremmede makts plikt så vidt mulig å opprettholde den offentlige orden i samsvar med det besatte lands egne lover."

"En handling som den anmeldte i det foreliggende tilfellet er siktet for å ha begått, er åpenbart ikke av militær karakter, slik den heller ikke kan sies å berøre den okkuperende macts sikkerhet. Den må derfor bli å behandle av de norske domstoler og etter norsk rett, idet det ledende synspunkt, må være at alle som oppholder seg på norsk land- område har krav på den samme sivilstrafferettslige beskyttelse, og deriblandt også en fremmed makts krigsfolk, selv om disse er her p.g.a. krigstilstand og mot de norske statsmaktens vilje."

"Ikke bare mot fornærmingsgrep o.l., men også mot trusler, legemsfornærmelser og ære-kränkelser må den fremmede makts soldater ha krav på norske domstolers vern - i samsvar med vår straffelovs enkeltbestemmelser og alminnelige hovedgrunnsetninger, og da også med den oppfatning av god norsk folkeskikk, som de herhenhørende lovbestemmelser er bygd på."

Hirden ble bedømt annerledes i 1945. I desember 1940 gikk Høyesterett av i protest mot at tyskerne ikke fulgte reglene i Haag-konvensjonen.

HØYESTERETT ETTER KRIGEN.

Høyesterett avsa 11/9- 1946 en dom mot en kvinne som da var 76 år.

Hun hadde meldt seg inn i N.S. for å få beholde radioen, bare derfor. Hun var så enslig uten.

Domstolene var enige om at hun derved hadde syndet mot straffelovens § 86 som har en minsteStraff på 3 års fengsel.

Men de besluttet å la nåde gå for rett. Herredsretten sa at hun ved sitt medlemskap hadde ydet bistand til fienden, men at hun på grunn av sin høye alder ikke forsto det. (Rt. nr. 24 s. 108.)

For dette fikk hun en bot på kr. 5.000,-, og mistet stemmeretten. Dertil måtte hun betale erstatning med kr. 7.000,-.

Hennes formue ble anslått til kr. 35.000,-.

Høyesterett var enig med herredsretten, men sløffet av generøsitet erstatningen.

På denne tid hadde Høyesterett ikke dømt i en eneste profitørsak (se Rt. nr. 23 s. 1) tte på tross av at Helge Krogh hadde skrevet at de norske profitører hadde forlenget verdenskrigen med flere måneder ved sin virksomhet.

Henger dette sammen med at profitørene deltok i hjemmefrontledelsen?

Sven Arntzen som ble riksadvokat etter krigen, tok kr. 5.000,- for å ordne det juridiske ved stiftelsen av et firma som hadde til formål å arbeide på de tyske flyplassene. Andenæs sier treffende at Høyesterett ikke hadde seg forelagt "utilbørighetsstandardene."

HØYESTERETTSADVOKAT HANSTEEN.

Før krigen var Hansteen en av de mest kjente og trofaste Moskva-kommunister her i landet.

Under krigen fikk han tilknytning til L.O. og ble i et års tid den faktiske leder.

Andenæs skriver om Hansteen på side 35, men han skriver ikke alt.

Andenæs forteller at tyskerne skjøt Hansteen i forbindelse med undtagelsestilstanden på høstparten av 1941, og at ledelsen i L.O. gikk over til N.S. De styrte som Hansteen. Han forteller også om resultatet av drapet: "Streik forekom ikke i resten av okkupasjonstiden."

Men Andenæs's forklaring bør suppleres:

1. Hvorledes var L.O.'s forhold til tyskerne i Hansteens tid?
Svar: Utmerket.

2. Forholdet mellom Hansteen og London-regjeringen derimot var dårlig. Hansteen ba regjeringen holde kjeft da den kritiserte hans arbeide.

Men Hansteen fortsatte sitt arbeide i L.O. etter samme retningslinjer. Han ble av den grunn kalt landssviker.

3. Hadde nordmenn noen skyld i at Hansteen ble drept?

Quisling fikk skylden. Høyesterett skrev i dommen Rt. 1945. s. 114:

"Men det står ----- for meg som utvilsomt at det er lagmannsrettens mening for så vidt å fastslå at domfelte ved sitt forhold har forvoldt eller medvirket til Hansteens død.

Hans Fredrik Dahl siterer i sin bok "Krigen i Norge" en samtale med Torolf Solheim der denne sier:

"Eg minnes at Kirsten og Viggo Hansteens var ute hos oss på Nordstrand. Vi snakka en del om eit intervju som det svenske "Dagens Nyheter" hadde hatt med Quisling, og eit med Viggo Hansteen som satt i L.O. Journalisten viste lite forståing for korleis tilhøva var i et okkupert land. Han hadde gjengitt frå samtalen med Viggo Hansteen ting som måtte få fylgjer for Gestapos kartlegging. Enda verre var det at kringkastinga i London siterte frå Dagens Nyheter og trykte Hansteen til sitt bryst som den motstandsmann dei visste han var!"

Regjeringen ble ikke satt under tiltale for medvirkning til noe drap.

Quisling sonet for alle.

Det var "gode nordmenn" i eldre tider også. Historien forteller: Det hadde vart et slag. En overvunden fiende satt bunden på en trestamme. En av seierherrene kapper hodet av fangen. Hvorfor gjorde han det? Det hederlige svaret var: "Han satt så godt til for hogg."

Hansteens minne ble hedret etter krigen. Hans etterfølgere og ~~elø~~ ble landssviker fordi han gjorde det samme som Hansteen.

Dette var nok ikke noen del av "det vanskelige oppgjøret", for Andenæs nevner det ikke.

Problemene var så enkle etter krigen: Samarbeide med tyskerne var lovlig for "gode nordmenn". Samarbeide med N.S. var landssvik også når det støttet arbeidernes sak.

Om norsk rettspraksis sier Andenæs:

"I norsk rettspraksis har man trukket den konsekvens av disse forskrifter, at en næringsdrivende ikke kan straffes for økonomisk samarbeid med fienden når han bare har oppfylt en rekvisisjon."

Dette må vel forstås slik at når tyskerne sa at det og det arbeid ville de ha utført, så kunne gode nordmenn straffefritt gjøre det.

Men dette er vranglære. Tyskerne kunne etter folkeretten ikke pålegge oss å utføre krigsviktig arbeide for dem. De gjorde det heller ikke. Nordmennene arbeidet frivillig.

Nå er dette bevist ved hjelp av statistikken. Det står i Terje Valens bok: De tjente på krigen.

Fra den siteres:

" Resultatet av undersøkelsen er at kapitalen - spesielt entreprenørkapitalen og den krigsviktige monopolbedriftene i landet - tjente gode penger på krigen. Under okkupasjonen la kapitalen grunnlaget for de eventyrlige profittene og utvidelsene etter krigen. En undersøkelse av noen sentrale dokumentsamlinger viser at hjemmefrontledelsen var representanter for den norske monopol - og storkapitalen, støttet opp av ledere i statsapparatet og DNA/LO."

Hjemmefronten skrev 24/2-1945 til statsministeren. I brevet står:
"Jeg vil også påpeke at det har vært glimrende forbindelser mellom industriene, næringslivets ansvarlige organisasjoner og Hjemmefrontens ledelse."

Om gode nordmenn sier Andenæs:

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

"Det fantes naturligvis landsforrædere utenfor N.S. Det var f.eks. ervervsdrivende som benyttet anledningen til å berike seg ved forretninger med fienden, det var betalte provokatører og agenter, det fantes også folk som anga personlige uvenner til tyskerne som hevnakt."

Men hvorfor er ikke disse "gode nordmenn" straffet?

Wilhelm Keilhau skrev i et hefte fra London 1944 om hjemkomsten han ventet på.

Han skriver om mennesker han gruer for å treffe igjen.

Det er 3 grupper av slike folk.

Den andre gruppen er okkupasjonens alfonser. Han skriver:

"Folk som har vunnet gode og bankkonti på kontrakter med fienden. I gjenreisningstiden vil de sikkert ta på seg nasjonale masker, mens de deklamerer for den økonomiske politikk som vil passe i deres eget kram; deres mål er å berge krigstidens gevinster."

Så fortsetter han:

"En tredje gruppe blir det også ufyselig å møte. Det er opportunistene, - de som tidde da det knep eller kanskje smilte til tyskerne før Stalingrad, men som ble overnasjonale da de skjønnte hvor det bar hen. Jeg har en mistanke om at de snedigere av dem vil dyrke oss fra utefronten, fordi vi vet mindre om deres forvanlingskunster. Når vi kommer hjem, må vi være på vakt mot slike folk."

Men Keilhau fikk dø tidlig.

Andenæs gir en objektiv fremstilling av det økonomiske samarbeide med tyskerne på s. 50 - 51.

Administrasjonsrådet oppnevner en nemnd som skulle fremme handelen med Tyskland.

Norsk-Tysk Handelskammer ble stiftet. I Handelskammetets lover står:

"Det tyske handelskammer i Norge har til formål å fremme de gjensidige handelsforbindelser mellom Norge og Tyskland samt personlige-forbindelser mellom næringsdrivende i begge land. Dessuten har Handelskammeret også til oppgave å megle i alle tvistigheter som måtte oppstå mellom norske og tyske forretningsmenn og firmaer."

Det var ikke N.S. folk, men "gode nordmenn" som sto for dette samarbeide hele krigen.

De hjalp Hitler, og Helge Krogh mente en forlenget verdenskrigen med flere måneder p.g.a. dette.

Etter krigen ble de dommere - over invalide frontkjempere. De fikk også da betaling for det.

Andenæs siterer svenskene:

"I omtalen av en svenskfødt ingeniør som fikk et forelegg på bot og inndragning for å ha utført arbeid på en tysk flyplass i Norge og oppført barakker for tyskerne, heter det i boken at det er "en klar tilsidesettelse av det rettsstatlige likhetsprinsipp" hvis ikke også de arbeidere som han har ansatt, er blitt tiltalt."

Om dette sier Andenæs:

"Det er vanskelig å forstå at slikt tøv kan presenteres i en juridisk betenkning som gjør krav på å tas alvorlig."

Andenæs begrunner dette med at den enkelte arbeiders innsats var så ubetydelig. De kunne ikke sammenlignes med en entreprenør.

Andenæs glemmer å nevne:

1. At arbeiderne var blitt bedt av de kommunale myndigheter å ta på seg arbeidet som en samfunnsplikt.

Det unnskylder dem noe. Men Administrasjonsrådet satte Fornebu i stand for tyskerne, og Gundersen, etterkrigstidens strenge justisminister, hjalp tyskerne med å sette i stand Værnes Flyplass. Det var verre!

2. Arbeiderne arbeidet frivillig og for penger og tysk seier. Dette visste de! Dette er det avgjørende ved bedømmelsen, ikke om hjelpen var stor eller liten.

Dette bør sammenholder med landssvikoppgjøret. Det skapte ca. 50.000 landssvikere. De ble det ikke fordi de ønsket tyskerne skulle seire. Mange av dem kjempet mot tyskerne i 1940. En av dem senket Blücher.

Deres hensikt var å hjelpe Norge å overleve.

TILBAKEVIRKENDE LOV.

Andenæs skjønnte tidlig at det bar galt avsted. Han og professor Castberg skrev derfor til Stortinget 29/8-1945 et skrift der det bla.a. står:

"Undertegnede, som er universitets lærere henholdsvis i strafferett og statsforfatningsrett, anser det for vår plikt å fremholde for den ærede justiskomite følgende betraktninger i anledning av komiteens forslag om å lovfeste den provisoriske anordning av 4. mai 1945 om straff for utenlandske krigsforbrytere:

Denne anordningen innfører med tilbakevirkende kraft svære straffeskjerpelser for handlinger begått av utlendinger i fiendens tjeneste, deriblant en overordentlig sterk utvidelse av adgangen til å anvende dødsstraff.

Etter vår mening er dette i klar strid med grunnlovens § 97 ... Og det foreligger ikke nå, etter at fienden er slått, og landet befrikk, noen nødsituasjon som kunne gjøre et slikt brudd med våre vanlige rettsprinsipper berettiget...."

Henvendelsen gjaldt straffen for tyske krigsforbrytelser. De skulle straffes etter en forordning gitt 2/5-1945. Men da var handlingene gjort. Forordningen ga seg selv tilbakevirkende kraft. Dette var i strid med Grl. § 97 mente Andenæs og Castberg.

Men professorene burde tilføyet at landssvikanordningen som N.S. ble dømt etter ble gitt omtrent samtidig.

Professorene skriver:

"Og en bør frita domstolene for å komme i den vanskelige stilling at de blir stillet overfor valget mellom å underkjenne en ny lov, gitt av Stortinget, eller å se gjennom fingrene med brudd på Grunnloven."

Men professorene tok ikke konsekvensene av at det de visste var rett.

Deres gamle lærer Skeie sa om landssvikoppgjøret: "Aldri har vi sett større rettsløshet." Scharffenberg sa til de gode nordmenn: "N.S. er like gode som dere."

Andenæs visste at de hadde rett. Han visste at landssvikloven ga seg tilbakevirkende kraft. Men han har vanskelig for å si det.

POLITIFOLK.

Andenæs forteller at som følge av press og forvirring meldte mange politifolk seg inn i N.S. den første tid, i Oslo og Aker ca. 60 %.

Mange var bare papirmedlemmer, og gjorde en nyttig gjerning, sier Andenæs.

Men sier han: "Farligere var den infiltrasjon som skjedde ved nyinntagelse av N.S.-folk i politiet."

For disse var landssvikerne. Andenæs vet det. Han har gransket hjertene.

Jeg vet ikke hvor mange politifolk det var i tjeneste i landet da krigen sluttet. Heller ikke tallet på N.S. medlemmer i styrken. Jeg vet ikke når de meldte seg inn i partiet, eller hvilke grunner politifolkene hadde, dårlige og gode.

Jeg ønsker heller ikke å granske disse sjelelige konflikter. Jeg er ikke evnerik nok, og har heller ikke den juridiske doktorgrad fra 1943 som gjør Andenæs i stand til å dømme.

Men noe vet jeg. N.S. og ikke N.S. politi arbeidet sammen ved politikamrene. De adlød ordrene fra sine sjefer som vanlig var N.S. Alle tok del i samarbeidet med tyskerne der det var nødvendig.

Ved Stavanger Politikammer ble en jøssing, og senere landssvikpolitisjef brukt som forbindelsesledd mellom Gestapo og politikammeret.

Men etter krigen var det bare N.S. folkene som var landssvikere.

KAPITULASJONSAVTALEN.

Andenæs skriver:

"For de domfelte landssvikere har det vært et hovedpunkt i deres argumentasjon at krigstilstanden opphørte ved kapitulasjonen i Norge 7. juni 1940, og at de derfor for sin senere virksomhet ikke kunne dømmes etter straffebestemmelser som forutsetter at Norge var i krig. Uholdbarheten av denne oppfatning er nærmere påvist i et tidligere kapittel."

Andenæs taler ikke sant.

Hva er kapitulasjonsavtale?

Det er ingen fredsavtale. Men det er en avtale som forplikter den ene part til å legge ned våpnene og ikke ta dem opp igjen før det blir sluttet fred.

Reglene om dette hadde vi i Haag-konvensjonen som var en del av norsk rett. Derfor fordømte regjeringen den krigsførsel mot nordmenn som kommunistene innledet i 1941.

Det var også straffbart å bryte dette løftet. I militære straffelov § 90 står:

"Med fengsel fra 10 år inntil på livstid straffes krigsfangersom før krigens opphør bryter de betingelser, på hvilke han er løslatt av fangenskapet."

Men det var ikke loven London-regjeringen tenkte mest på i 1945.

Før regjeringen flyktet sa Nygaardsvold:

"Under disse forhold, og fordi det har vist seg umulig å skaffe hæren den nødvendige ammunisjon og annet krigsmateriell, vil det være håpløst for Norge å fortsette krigen."

Så skrev Ruge, etter fullmakt fra regjeringen under på kapitulasjonsavtalen. I den står:

"1. Die gesamten norwegischen Streitkräfte legen die Waffen nieder und werden während der Dauer des gegenwärtigen Krieges nicht wieder gegen das deutsche Reich oder dessen Verbündete eingreifen:."

Det var noe mer enn en kapitulasjonsavtale. Det var en avtale om krigssamarbeide. I punkt 7 ble bestemt at 2 norske bataljoner skulle bli stående i Øst-Finnmark for sammen med tyskerne å vokte grensen mot Sovjet.

Regjeringen fikk tilsendt avtalen, Nygaardsvold medunderskrev. Det var først senere at Sovjet og Norge ble allierte.

Men vennskapet varte bare til Quisling var død.

DRAP ELLER MORD.

Heydrich var en av de mest hensynsløse medarbeidere Hitler hadde, men han var dyktig også. I midten av krigen ble han sendt til Tsjekkoslovakia for å styre landet.

Han styrte godt. Det var ro og orden. Folk led ingen nød. Det var rettssikkerhet. Selv reiste han omkring i landet uten væpnet vakt.

Alt dette passet England dårlig. De påla noen tsjekkosllovakere å myrde Heydrich. Dette ble gjort. Og tyskerne brente som represalie en by og drap befolkningen.

England visste det ville bli gjort. Tyskerne hadde etter folkeretten rett til det.

Men dette sa ikke engelskmennene. De talte derimot meget om tysk umenneskelighet.

Men hvorfor ble ikke Terboven skutt? Var det fordi han med sitt harde og vilkårlige styre gjorde Tyskland stadig mer upopulær i Norge? Eller var det frykt for represalier?

Hvorfor drepte hjemmefronten under krigen bare nordmenn, ikke tyskere?

Noen betydning for utfallet av verdenskrigen hadde drapene ikke. Kommunistene hadde lært sine kunster i Moskva. De var andre mennesker før Sovjet kom med i krigen.

Under krigen var det over 50 kjente politiske drap her i Norge. Hvem drepte? Hvorfor?

Rettsstaten som vendte tilbake i 1945 har ikke vært interessert i å granske forholdet. Det var nok mange som gjorde opp med sine personlige fiender da.

Tilfeldighetene spilte nok også inn. En sokneprest på Vestlandet forteller:

To fremmede var kommet til bygda. Fra en eller annen kom det beskjed om at de skulle likvideres. Soknepresten sier at han var forberedt på å gjøre det selv (I Jesu navn). Men så kom det beskjed om at de skulle få leve likevel. De hadde ikke gjort noe galt. Presten var heldig.

Men etterkrigstidens rettslære sier at det var legalt å drepe da. Drapsmennene hadde krav på å være anonyme helter.

Selveste riksadvokat Auli sa i 1946 at tvilsomme likvideringer er mord. Men han gransket dem ikke. For morderne var "gode nordmenn."

Mordene fortsatte etter krigen. Da var det noen mislykkede politikere som England hadde bortført som ga ordren.

Av en eller annen grunn er dødsstraffen nå opphevet her i landet. Men det var den også i 1945. Politikerne finner nok grunner for å gjeninnføre den igjen med tilbakevirkende kraft når de synes det passer.

Og kirken gir nyordningen sin velsignelse.

HJEMMEFRONTEN OG KRIGSLOVENE.

Andenæs sier s. 40 at han ikke vil gi noen skildring av hjemmefronten. Hva var den? Hva ville den? Hva gjorde den?

Jeg forsøker å forklare.

Hjemmefronten var uensartet. Det var ingen militær hjemmefront. Noen var aktive idealister som søkte kontakt med England og ville infiltrere Norge også med våpenmakt. Vi minnes Telavåg. Kommunistene fordømte til å begynne med London-regjeringen, og ønsket tyskerne velkommen. De ble omvendt da russerne kom med i krigen.

Da fryktet London-regjeringen at de arbeidet for et kommunistisk Norge. De drepte i mørket.

Så har vi de nordmenn som hadde sitt hovedkontor i norsk-tysk handelssamband, som laget våpen til tyskerne, og hjalp dem med krigsviktig arbeide.

Og så var det den store masse som gikk med binders og forbannet N.S. når kjøttrasjonen ikke var stor nok.

Før krigen hadde de en felles mening: Norge skulle være våpenløs.

De hadde en felles fiende. Quisling spådde at verdenskrigen ville komme, og at vi kunne holdes utenom dersom vi ville ruste, men bare da. Men det var landssvik å tenke slik da, så det norske folk som sto samlet i hjemmefronten.

Og derfor ble Quisling skutt.

Så kom krigen, og Andenæs forteller om den "undertrykkelse og svik" hjemmefronten da ble utsatt for, men skriver lite om den aktive innsats i den første tid.

Andenæs sier: "Krigens siste år ble hjemmefronten aktiv med sabotasjeaksjoner og likvidasjoner uten dom, uten kontroll." Hva var hensikten? De allierte sto da langt inne i Tyskland. Var det personlig forfengelighet som var drivkraften? Bare den?

Mot denne bevegelse kjempet tyskerne og N.S.

Det siste er en løs påstand. Mange i N.S., også i statspolitiet, sa at de arbeidet for å mildne Gestapos overgrep, ikke å hjelpe Tyskland.

Men hva sa norske rettsregler om hjemmefrontens kamp? Haag-konvensjonen vedtatt av Stortinget sa den var ulovlig.

Genfer-konvensjoner sa at det var en rett og plikt å pleie sårede fiendtlige soldater. Men norske Røde Kors søstre fikk fengselsstraffer.

I håndboken for de tyske soldater står i punkt 6:

"Das Rote Kreuz ist unverletzlich, verwundete Gegner sind menschlich zu behandeln. Sanitätspersonal und Feldgeistliche dürfen in ihrer ärztlichen bzw. seelengerischen Tätigkeit nicht gehindert werden."

Den tyske hær praktiserte Haag-konvensjonen, men i 1945 sa Høyesterett: "London-regjeringen har opphevet Haag og Genfer-konvensjonen for N.S. folkenes vedkommende." Men det er i strid med menneskerettighetserklæringen om andre folk gjør det. Det siste skriver avisene om hver dag. Men i etterkrigs Norge var menneskerettighetene avskaffet.

En hederlig skribent som skriver om krigstiden ville nevne folkeretten.

Andenæs gjør det ikke.

BERG FANGELEIR.

Andenæs skriver s. 44:

"Ved en forordning av Politidepartementet av 6. oktober 1941 fikk forøvrig statspolitiet uttrykkelig hjemmel til i "sikringsøyemed" å holde fengslet enhver som med skjellig grunn ble mistenkt for å ha overtrått Reichkommisars forbud mot "å virke i de oppløste organisasjoners ånd" eller drive propaganda for Kongehuset."

Og videre:

"For disse sikringsfangene ble konsentrasjonsleiren Berg ved Tønsberg opprettet."

Andenæs siterer Quisling som sa at N.S. hadde opprettet en hønsegård for jøssings demonstranter. Hva mente N.S.? La oss ta et parallelt eksempel:

La oss gå ut fra at tyskerne ved invasjonen av Tyskland i 1944-45 gikk med åpenlyse merker som synta at de ville motarbeide, og oppfordret andre tyskere til å kjempe mot okkupasjonsmakten. Hvorledes ville disse folk bli behandlet?

Og en annen side av saken. Hvorledes ville det gå med slike merkebærere om de kom i Gestapos hender? På Berg fikk de en anstendig behandling. Den var merket av krigen, men kosten var 3 ganger så næringsrik som den Quisling fikk etter krigen. Kanskje var det enkelte fangevoktere som ikke holdt mål.

Men det var ikke "Nacht und Nebelfanger."

FOLKEDOMSTOLEN.

At det skulle være slik en domstol ble bestemt av Terboven 25.9.1940. Den skulle dømme i politiske saker, propaganda mot N.S. og mot tyskerne.

Domstolen skulle være norsk, uten tysk innblanding. Men forutsetningen var at medlemmene var N.S.

Formålet med domstolen var lovlig etter internasjonale rettsregler. Ingen okkupasjonsmakt behøver å finne seg i å bli baktalt og motarbeidet av befolkningen.

Det at nordmenn, og ikke tyskere, administrerte og dømte, var en betryggelse.

Andenæs skriver om virksomheten s. 45:

"I flere tilfeller ila domstolen årelange fengselstraffer for "propaganda for kongehuset" og "virksomhet i de oppløste organisasjoners ånd."

Men Andenæs glemmer å fortelle om alle de frifinnelser, og alle milde dommer som ble avsagt. Han skriver heller ikke om alternativet; tysk behandling i konsentrasjonsleire. Og de som ble hjulpet og overlevde, takker ikke. Andenæs er deres representant.

TORTUR.

Andenæs skriver om resultatet av den tyske tortus s. 42:

"Dødsstatistikken forteller at 38 menn og en kvinne ble pint ihjel. 43 brakte det høyeste offer, å ta sitt eget liv i fengslet for å unngå å komme til å røpe sine kamerater under tortur."

Nå vil jeg ikke si noe forsvar for Gestapo. Jeg synes det er leit at de norske etterkrigspolitikerne har lært så meget av dem.

I et land der dødsstraffen er avskaffet, ble avsagt over 30 dødsdommer etter krigen som hevn, selv om dommeren ikke satte det navnet på straffebegrunnelsen.

Jeg kan skaffe navnet på over 50 mennesker som tok livet sitt på grunn av rettstilstanden. De var utsatt for åndelig tortur - etter krigen.

TYSKERNE I NORGE.

Andenæs skriver:

"De tyske okkupasjonssoldatene i Norge oppførte seg stort sett eksemplarisk."

Men Terboven og Gestapo får den motsatte attest. Hvorfor? Noe skyldes nok Hitlers oppdragelsesmetoder. Men er vi romslige, må vi innrømme at Gestapo hadde et vanskelig arbeid. Som motstander hadde de den norske motstandsrørsle som, etter at kommunistene kom med, arbeidet i strid med folkeretten.

Andenæs skriver:

"Tyskarnes støtte til Nasjonal Samlings gjennomgripende nyordning av norsk styresett var en grov krenkelse av dette prinsipp."

Men Andenæs vet at N.S. maktovertakelse var lovlig etter folkeretten.

Så var det forandringene i styresettet som Andenæs nevner. Stortinget ble ikke innkalt, og kommunestyrene ble ikke valgt. Det var galt, sier Andenæs.

Skyldes dette N.S.? Nei. Det var en følge av de forhandlinger Stortinget hadde med Terboven sommeren 1940.

Terboven krevde, og hadde etter folkeretten krav på legalt samarbeide. Terbovene hadde ingen plikt å sette folk som tok mot ordre fra Kongen i styret for landet.

Poenget var å finne en ordning som kunne hjelpe oss til å overleve okkupasjonen, bare i okkupasjonstiden.

Frøden ville gi oss det varige styret. Det var en fremtidssak.

Slik var det ingen forbrytelse å tenke. Slik tenkte Høyesterett da den skapte samarbeidsorganet, Administrasjonsrådet.

Slik tenkte hele folket. Men for N.S. var det landsforræderi å tenke slik, sa de "gode nordmenn."

Slik tenkte de gamle fylkesmenn da de gjennomførte nyordningen i kommunestyrelsen. Slik tenkte de som ikke ville ha rent tysk styre eller kaos i okkupasjonstiden.

Så nevner Andenæs gisseldrap. Men han sier ikke at disse også var loglig etter folkeretten, og ble praktisert også av de allierte blant annet ved invasjonen av Tyskland.

Andenæs' bok syner at det å handle mot folkeretten er en forbrytelse når det blir gjort av tyskere, men lovlig krigshandling når de allierte gjorde det.

Men Norge tok en rettferdig hevn etter krigen, mener visstnok Andenæs.

Etter krigen bodde der noen tyskere her i landet, som hadde kommet opp før krigen, og ønsket å bo her. De som ikke hadde fått norsk statsborgerskap ble det besluttet skulle bli plyndret for alt unntagen klærne. Det gjaldt også kvinner som hadde giftet seg med tyskere. De var dermed blitt rettsløse.

Det var noe om etterkrigstidens nordmenns "eksemplariske oppførsel", og det hørte med til det vanskelige oppgjøret for andre enn Andenæs. Han nevner ikke slikt i sin bok.

TERBOVEN OG QUISLING.

Terboven og Quisling var ikke venner. Quisling motarbeidet Terbovens hardstyre, og fikk mildne noe ved å henvende seg til Hitler.

Quisling ville sikre at Norge igjen skulle bli selvstendig. Derfor arbeidet han for en fredsavtale.

Terboven ville at Norge skulle bli et Gau i det stortyske riket.

Quisling følte seg ikke beslektet med Hitlerånden. Hitlervennene likte heller ikke Quisling.

Terboven sendte læterne til Nord-Norge for å kompromitere Quisling.

Quisling blir ikke rost av Goebels i hans dagbok, men alt dette har Andenæs glemt å skrive om.

På side 24 skriver Andenæs hånende at Quisling i desember 1941 reiste til Hitler for å få innskrenket Terbovens makt, men måtte bite i det sure eplet.

I fremtidens historiebok vil kanskje stå: Quisling gjorde det han kunne for å dempe på hardstyret til Terboven. Om dette gjorde han flere henvendelser til Hitler. Han reiste også selv til Hitler for å be for livet til nordmenn (hans politiske motstandere). Det var ikke alltid han ble hørt.

UTILBØRLIG BISTAND.

All bistand fra N.S. folk til fienden er straffbart etter loven. Å tro galt var landssvik - det var bistand til fienden. Andenæs nevner et eksempel på side 109:

"Også medlemskap i Nasjonal Samlings Ungdomsfylking, hvor øvre aldersgrense var 18 år, gikk i og for seg inn under loven."

Disse barn skulle med rette ha opp til 3 års fengsel, men Andenæs er glad for at riksadvokaten lot dem slippe straff.

Høyesterett dømte en kvinne til straff for at hun var med på et idrettsstevne som N.S. hadde fått i stand. Dette var straffbar bistand til fienden.

Også den passive N.S. mann som ikke hadde hjulpet tyskerne skulle straffes. På side 109 står:

"Det som ble avgjort i Haaland-saken, var at også det passive N.S. medlemskap objektivt sett rammes av straffetrusselen om bistand til fienden. Men straffeloven krever forsett, d.v.s. at det til fellelse etter denne bestemmelse kreves at tiltalte har forstått at han ved sitt medlemskap støttet fienden."

Andenæs var ikke enig, og sier disse kloke ord:

"Skjematisk sett kan en si at befolkningen under en okkupasjonssituasjon har to alternativer: Enten kaoslinjen, som går ut på å nekte ethvert frivillig samarbeid med okkupasjonsmakten, og ta de lidelser og savn som det fører med seg. Eller å ta opp det samarbeid innenfor næringsliv og administrasjon som er nødvendig for å sikre befolkningen levelige vilkår, og ordnede forhold, selv om dette også til en viss grad kommer fienden til gode. I Norge var det denne siste linje som med befolkningens tilslutning ble valgt allerede i Administrasjonsrådets tid (1940)."

Men han dømte selv slike folk til straff da han var dommer i Høyesterett.

Men gode nordmenn fant ut at de ikke kunne straffe hele folket. De besluttet at bare den utilbørlige bistand skulle straffes. Og hva som var tilbørlig bestemte Høyesterett. All N.S. folkene gjorde luktet det av. Men de andre????

Blant de som på denne måten gikk fri var førkrigspolitikerne som la landet forsvarsløst slik at tyskerne kunne ta oss lett.

Politikerne og Høyesterett samarbeidet i 1940 tilbørlig med tyskerne.

Det ble bygget flyplasser og laget våpen til tyskerne. Det var tilbørlig.

Men de som trodde Stortinget hadde gitt oss Haag-konvensjonen for at den skulle brukes, hadde en utilbørlig tro, og for troens skyld måtte de straffes.

En god nordmann ble etter krigen justisminister i Norge. Han ga Scharffenberg en skrape fordi denne mente landssvikoppgjøret var ulovlig.

Da tyskerne kom, var Gundersen sosialrådmann i Trondhjem. Han hjalp tyskerne med arbeide til å sette i stand Værnes-flyplassen mens krigen pågikk i Nord-Norge, men det var visstnok tilbørlig.

Scharffenberg holdt høsten 1940 et foredrag der han sa til tyskerne: Oppfør dere anstendig. Dere gjør det ikke.

Det samme sa han til gode nordmenn i 1945. Men de gode nordmenn fortsatte med å putte folk i fengsel for sine meningers skyld.

Var Scharffenberg blitt senil i 1945?

Biskop Berggrav hadde godt kjennskap til tilbørlighet.

I 1940 var alle iberegnet London-regjeringen, enige om at Berggrav var en landssviker. Han hjalp tyskerne. I 1945 ga han ut "Folkedømmen over N.S."

Der sa han at alle N.S. folk måtte straffes. Han støtte ut av kirken alle prester som ikke fulgte de paroler han i samråd med ~~Hiedler~~ Hiedler-menn, uten Himmlers underskrift, sendte ut i 1941.

Når handlet Berggrav utilbørlig - i 1940 eller 1941?

Men oppfatningene skifter. På side 111 står:

"Det var over ordentlig vanskelig etterpå å trekke grensen mellom det tillatelige og det utilbørlige samarbeid til enhver tid. Det ville være urettferdig å anvende målestokken for 1943, eller 1944 for handlinger foretatt i okkupasjonens første år."

Med andre ord: I 1940 kjente folk ikke vår lovgivning om forræderi, strl. § 86. Heller ikke juridiske professorer gjorde det, men for N.S. var det utilbørlig at de ikke visste det.

Scharffenberg sa: Landssvikoppgjøret er ulovlig. N.S. folkene oppførte seg like lovlig og var like hederlige som sine anklagere.

Scharffenberg ble ikke straffet for sin utilbørlige tale, men den kunne ties i hjel.

Da Scharffenberg tier Andenæs også. Er det utilbørlig?

På side 31 gjør Andenæs et forsøk på å være objektiv. Han sier at det var profitører utenom N.S. Han ville vært mer objektiv om han undersøkte hvilken straff disse fikk.

Verdenskrigen ble forlenget p.g.a. deres arbeide.

N.S. er nok dømt for en del gjerninger som var helt nødvendige sier Andenæs. Han sier ikke hvilke.

Hvilket alternativ var der til N.S. styret? Det var bare ett. Det var rent tysk styre med Gestapo i en av hovedrollene som var det andre alternativ.

Stortinget hadde satt seg selv utenom. Tyskerne ville ikke ha folk med binders i trøyen som kommunerepresentanter. Hvem ville Andenæs ha?

STATS- OG KOMMUNESTYRET.

Under krigen fungerte ikke Stortinget. De folkevalgte i kommunestyrene ble også sjaltet ut. Hvem hadde skylden for dette?

Etter at tyskerne hadde gitt N.S. regjeringsmakten 25/9-1940 kom det en rekke forordninger som hadde til formål å sørge for at landet ble styrt etter de retningslinjer som N.S. hadde trukket opp i sitt program.

Den viktigste av disse var en forordning av 21/12-1940. Ved denne ble den gamle ordningen med folkevalgt kommunestyre opphevd. Fra 1/1-1941 da tiden for de da folkevalgte var utløpt, skulle ordfører og kommunestyre ikke velges av folket, men tilsettes av det offentlige. Og ordførerne i kommunene skulle ha makten i kommunene med eneansvar. Han skulle ved siden ha noen rådgivere uten makt.

For folk flest kom nyordningen som en atombombe. Det var selve det hellige folkestyret som ble angrepet.

Få bra menn som hadde sitt bonde- og arbeidervett i behold ville medvirke til at noe slikt skulle skje. Det var sannsynlig at ordningen ville blitt sabotert og ikke bli satt ut i livet. Kanskje ville dette ført til at N.S. hadde gitt opp alle planer om nyordningen i det offentlige liv.

Men N.S. fikk hjelp fra uventet hold.

De gamle fylkesmenn var fremdeles i sine embeter - bare med 2-3 unntagelser. De skulle medvirke ved nyordningen. De gjorde det, og fikk ved sin autoritet overtalt de beste folk de visste - N.S. folk og ikke N.S. folk - til å la seg oppnevne.

Fylkesmennene medvirket altså positivt og avgjørende til at nyordningen kom i stand.

De fleste fylkesmenn ble i 1941 og 1942 avsatt etter velgjort gjerning. De kom igjen inn i sine embeter og til sine herligheter i 1945.

Men fullt så godt gikk det ikke med dem som de påvirket i 1940.

Undersøkelsekommitéen av 1945 sier om fylkesmennenes ovennevnte hjelp til N.S. styret i 1940:

"Det kan ikke nektes at grensen mot N.S. ble flytende, og at mange, kanskje særlig utover landet, kom inn på glidebanen, og ikke ville ha vært der, om situasjonen allerede i desember var gjort klar."

Men ved landssvikoppgjøret seiret "rettstanken" og bak fengelsmurene fikk tusenvis av nordmenn angre på at deres nasjonale holdning under krigen ikke holdt mål.

Det var ikke uten grunn at juriloven ble opphevet i N.S. saker etter krigen.

Det måtte forhindres at det kunne oppstå tvil om hvem som var landssvikere.

Straffelovens § 96 gjør det straffbart å forandre statsforfatningen med ulovlige midler.

Straffen var ikke fengsel, men hefte. En midlere form for frihetsberøvelse. Om grunnen til heftestraff sies i motivene:

"Visstnok kan der også gis tilfeller, hvor handlingen er utsprungen av så lite unnskyldelige motiver, at fengsel ville være på sin plass, men det forstås lett, at i politisk opphissede tider ville en domstol, hvis medlemmer tilhørte det motsatte parti, lett finne revolusjonsmennenes handlinger ubetinget fordømmelsesverdige, også hvor de hadde aktverdige grunner for svik. Under disse omstendigheter er det tryggest å holde seg til heftestrafen for alle tilfeller."

Etter krigen ble mange landssvikere også dømt for høyforræderi etter straffelovens § 96.

Men de ble dømt til fengsel, ikke ~~til~~ hefte. Dommerne forandret selv lovene. Og de så også at nå var loven kommet tilbake til landet.

Men hvem var det som gjorde at Stortinget ikke kom sammen under krigen? Det var politikerne og ikke N.S. Men politikerne ble dommere etter krigen, og kunne ikke dømme seg selv.

Og det var fylkesmennene som i praksis gjennomførte nyordningen i kommunestyrene.

De lærte tusener av ungdom opp til å bli landssvikere.

Selv ble de fylkesmenn igjen.

HINDRET LANDSSVIKOPPGJØRET TERROR?

Det vises gjerne til Frankrike som bevis for at det var så. Der krevet oppgjøret svært mange liv.

Men det var en vesentlig forskjell. Da drapene skjedde, hersket krigen med sin uro i Frankrike. Folk gjorde hva de ville. I Norge var det ro. Tyskerne var her, svensketroppene kom. Flyplassarbeiderne ønsket ikke straffeaksjoner. Det fantes nok noen "guloster", men vi hadde midler til å dempe dem ned.

Det var ingen fare for voldsonheter som resulterte i mer enn hårklipping.

Det som gjorde det norske oppgjøret så lite tiltalende, var at det syntes at de som gjennomførte det ikke var hederlige folk. De påsto at det var lovlig og visste det var lovlig, men det kommer en tid!

Men da Petain døde, ble han hyldet som den edle folkehelt.

Scharffenberg sa: Man skal aldri si aldri.

Og imens har vi lært å forakte vår øvrighet.

LIKHET FOR LOVEN.

Teoretisk har også N.S. folk rett til å påberope seg setninger om likhet for loven.

Men hvorledes var det med praksis? Gjorde jøssingene aldri feil? Ble de straffet når de feilet?

N.S. KVINNENE.

Under krigen var major Langeland aktivt med i motstanden mot tyskerne. Han var mil.org.sjef i Oslo.

På den tid var Andenæs opptatt med å ta den juridiske doktorgrad under ledelse av N.S. styret.

Men da Langeland så hvorledes hans motstandere fra krigens dage ble behandlet etter at krigen var slutt, ble han opprørt.

Han visste at hans egen kamp under krigen var ulovlig etter norsk lov. I den militære straffelov § sto, og står:

"Med fangsel fra 10 år inntil på livstid straffes krigsfangersom før krigens opphør bryter de betingelser på hvilke han er løslatt av fangenskapet."

Men det var ikke lovreglene om krigen som interesserte Langeland mest. Det var anstendig oppførsel overfor folk som tenkte, og derfor handlet annerledes enn han selv.

Særlig syntes han at N.S. kvinnene ble behandlet på en avskyelig måte.

Han skrev om dette i to bøker, og nevner her et typisk eksempel: N.S. kvinnen Olava.

Hun og alle kvinnene som var medlem av N.S. etter 22. januar 1941 ble straffet fordi de var medlem av partiet. Til dette skriver Andenæs:

"Det er derfor åpenbart uriktig når Langeland i sin omtale av tilfellet Olava, sier at det under rettsoppgjøret er straffet i massevis av tilfelle som ikke er vesent-
forskjellige fra dette."

Jeg kjenner en kvinne som av lojalitet mot sin eneste sønn hadde meldt seg inn i N.S. Hun var vaskekone før, under og etter krigen. Hun var ikke på ett N.S. møte. Hun var fattig og kunne ikke betale sin straff for landssvik.

Men hun fikk betale boten i avdrag med kr. 5,- pr. lønning.

Jeg fikk hjelpe henne med en vaskejobb, men landssvikstemplet og landssvikstraffen kunne jeg ikke gjøre noe med.

Hun hadde som Andenæs sier side 251, gått inn for å støtte fienden og omstyrte vår demokratiske forfatning.

KRIGSMINNER.

Jeg minnes aldri noe stort jeg har gjort for fedrelandet. Før krigen var jeg enig med Aftenbladet når det hånet det arbeidet som hadde begynt med å befeste Sola flyplass.

Jeg minnes med skam en samtale med en senere landssviker som var så voldsomt uenig med Aftenbladet og meg, og så grunnen til meg. Han var forsvarsvenn.

Natten til 9. april fikk vi Roda affæren. Roda var et større tysk lasteskip som kom og la seg til i ytre havn.

Vakthavende på tollboden fant båten mistenkelig, og varslet krigsskipet Ægir som senket Roda. Deretter senket tyske fly Ægir.

Dette var krigshandlinger og gjorde ikke noe stort inntrykk på meg.

Det gjorde derimot referatet av begivenheten som sto i Stavanger Bys historie som kom etter krigen. Der ble fortalt at en politimann varslet Ægir og tolleren nektet å gjøre det. Tolleren satt da i fengsel fordi han var medlem av N.S. Jeg forsøkte å få rettet boken og fortella sannheten, men uten resultat. Senere har jeg opplevd meget av den slags. Vi mistet delvis elektrisiteten i 1940. Oltedal ble sprengt. Sjefer for elektrisitetsverket reiste fra byen. Skulle vi bygge det opp igjen? Det var et vanskelig spørsmål. Skulle vi hjelpe tyskerne med strøm, eller skulle vi heller fryse ned dem? Spørsmålet var aktuelt gjennom hele krigen. De som fikk med det å gjøre i Stavanger og Sandnes valgte byggeinjen.

Resultatet var at vi etter krigen hadde mer elektrisk kraft enn før krigen.

Men det må helst ikke snakkes for meget om dette, for den drivende kraft i arbeidet var en N.S. mann, Haukås Malde.

Og hans lønn var tap av stilling og fengselsstraff.

GOD TRO - OM HVA?

Hvorledes skal det mennesket behandles som meldte seg inn i N.S. i den tro at det var lovlig og at det var til gagn for landet?

Spørsmålet er bare teoretisk, for slike nordmenn fantes ikke har Høyesterett slått fast.

Som dommer i Høyesterett var Andenæs enig med flertallet også da. Men senere har han blitt i tvil, og i sin bok har han ett avsnitt med overskrift "God tro". Han skriver:

"I forsvaret for de domfelte ble det ofte anført at selv om de hadde grepet feil, hadde de vært i en god tro som måtte virke straffebefriende."

Så drøfter Andenæs hva slags god tro kan føre til frifinnelse.

1. Andenæs sier at mot et våpenangrep må en alltid forsvare seg. Det spiller ingen rolle om en sympatiserer med styret og folk i den stat som angriper, heller ikke om en tror at angrepet i det lange løp vil være til gagn for Norge.

La oss si at Andenæs har rett, men

Tanken må føre til at regjeringen var landssvikere. Den mobiliserte ikke. Den sloss ikke. Den hadde plikt til det etter Andenæs' lære. N.S. folk derimot sloss mot tyskerne i 1940.

Men et annet spørsmål er: Hvem var den reelle angriper?

Forberedelsene til å dra Norge inn i krigen begynte over 1 år før 8. april. Da sa engelskmennene at de ville hjelpe Finland. Dette var et åpenbart påskudd. Dette hadde betydd krig med Sovjet. Og så sinnsvike var ingen englendere. Målet var Kiruna og Narvik med den uunngåelige følge: Norge ble krigsskueplassen. Churchill ville det.

Så kom andre angrepsfare. Jøtmark, mineutleggingen og provoserende krav som var av så alvorlig art at utenriksminister Koht sa at han trodde England ville dra oss inn i krigen.

Og så kommer vi til april 1940. Engelske tropper lå innskipet i engelske havner for å erobre Norge. Engelske offiserer ble sendt i forvegen for å forberede invasjonen.

Det var timer om å gjøre. England kunne komme først.

Hitler ønsket ikke å ta Norge. Churchill tvang han til å gjøre det. Quisling visste det. Han ble landssviker. Gode nordmenn visste det ikke, bl.a. derfor fikk vi landssvikoppgjøret. Kanskje vet de det nå. Da er de svindlere.

2. Så skriver Andenæs:

"Et annet grunnlag for å påberope seg god tro er at vedkommende ikke forsto at Norge var i krig med Tyskland."

Det er ikke sant. N.S. har aldri sagt det. De har sagt noe annet. De har sagt at Norge var okkupert. Da gjelder Haag-konvensjonen. Den bestemmer at tyskerne hadde rett til å sette N.S. som styrere under seg i Norge.

Andenæs har ikke krefter til å nevne Haag-konvensjonen. Dette på tross av at undersøkelseskommissjonen av 1985 sier at denne gjorde Quislingstyret lovlig.

Men Andenæs sier:

"Sverre Steen sier i sin fremstilling av riksrådsforhandlingene at det sommeren 1940 var en ikke ualminnelig mening at krigen mellom Norge og Tyskland egentlig sluttet ved kapitulasjonen i Norge, og at nordmenn som fortsatte krigen i utlandet, var å betrakte som frivillige som ikke bandt staten Norge."

Tenkt: I 1940 var hele Norge landssvikere.

Og de var landssvikere i god tro. Derfor kunne de ikke dømmes til straff. Men troen til N.S. folk var ikke god nok.

Høyesterett slo ved dom av 9.8.1945 fast at det var straffbart å melde seg inn i N.S.

Men det var et mindretall på 4 dommere som var uenig. En av dem, Alten, hadde skrevet kommentar til straffeloven. De 4 mente det var lovlig å melde seg inn i partiet. Men flertallet dømte 50 000 mennesker til forbrytelser fordi de ikke var klokere enn de 4 høyesterettsdommere.

For de måtte forstå det våre rettslærde ikke forsto.

Andenæs skriver:

"De tiltaltes anførsler om at de ikke forsto at Norge var i krig med Tyskland ble som regel avvist av domstolene."

Men domstolene vedgikk at alle N.S. folk ikke var like geniale, sier Andenæs. De ble straffet fordi at han måtte ha forstått det som hele folket ikke forsto. De ble straffet fordi de ikke var kloke nok.

Det er direkte uhederlig når det sies at N.S. påstår at deres styre var lovlig fordi Norge hadde sluttet fred med Tyskland. Quisling ba om fred, men fikk det ikke.

N.S. sier at Haag-konvensjonen ga dem den smule makt som de hadde.

Regjeringens juridiske hjelpere under krigen, de svenske jurister, sier at N.S. hadde rett.

Men Andenæs kjenner ikke Haag-konvensjonen!

3. En tredje innvending mot landssvikoppgjøret skriver Andenæs om på side 163:
" Den mest vanlige innsigelse fra N.S. folk om god tro er at de ikke var klar over at de foretok seg noe straffbart ved å melde seg inn i et politisk parti."

Til dette sier Andenæs:

"Den som slutter opp om en notorisk landsforræder med bevissthet om at både landets lovlige myndigheter og folkets store flertall misbilleger det på det alvorligste, han er ikke i noen god tro som loven beskytter om han skulle mene at hans egen deltakelse er så ubetydelig at den går klar av straffeloven."

Det står dårlig til med det anstendige ordskiftet når uttrykk som "notorisk landsforræder" brukes om folk som andre f.eks. Scharffenberg påstår er hederlige og handlet hederlig.

Det var N.S. som i 1943 ga Andenæs den juridiske doktorgrad. Han mottok den av folk som sviktet "moralisk og politisk." Den doktorgrad lærte han en jus som så og si alle svenske jurister ikke har noen tro på - en folkerettsstridig jus.

Nordmenn har tanke og talefrihet, men betingelsene er at de tenker og taler som Andenæs!!!

DØDSSTRAFFEN.

Da Quisling ble skutt etter en lov som ga seg selv tilbakevirkende kraft, var det nær på 80 år siden det ble fullbyrdet noen dødsstraff her i landet.

Det var rettsbevisstheten som krevde forandringer, sier Andenæs. De religiøse sa at det var Gud som krevde dødsstraff. (Jesus ble ikke nevnt).

Stifterne av det kristelige folkeparti sa det slik:

"Hat eller hevn burde det ikke være tale om, men han så det slik at det er brotsverk som av en slik karakter at dødsdommer rettkomen - heilt rettkomen."

Jeg skal fortelle noe om en av de som ble skutt. Han var en eksemplarisk ungdom, var jurist, og ble N.S. Han ble lensmann i krigstiden, men ble da ikke klandret, men rost av jøssinger. I siste del av krigen ble han sjef for statspolitiet i Rogaland. Han ga ordre til at det ikke måtte brukes den minste vold mot nordmenn. Det ble heller ikke gjort.

Han så det som sin oppgave å beskytte nordmenn mot tyske overgrep, og gjorde det, men det var hans dommere ikke interessert i å høre noe om.

Han ble tidlig drept. Rogalandskvoten av dødsdømte måtte fylles.

Retten fant bevist at S.P. hadde slått noen nordmenn som var fanger hos tyskerne med hånden.

Bakgrunnen var følgende:

I slutten av krigen var det stor uro i Rogaland. Hjemmefronten, den kommunistiske, gjorde seg gjeldende. Lederne for Gestapo ble skutt. Tyskerne ble redde og erklærte offentlig at ~~det~~ det ikke slutt med uroen, ville 12 navngitte Stange-gjeter-menn bli skutt. S.P. kjente ansvaret. Han måtte roe tyskerne. Derfor åpnet han dørene, som før stengte mellom Gestapo og statspolitiet, og derfor deltok han i forhørene. Han slo kanskje uten å skade noen, for at tyskerne ikke skulle skyte. De 12 ble heller ikke skutt.

Andenæs forteller om en annen ungdom. Han var fra Stavanger, og ingen her visste noe ufordelaktig om han da. I siste tiden var han i statspolitiet.

Han ble dømt til døden fordi han 29.3.1945 mishandlet en arrestant.

Beviset mot han var forklaringen til den forvirrede og hevngjerrige arrestant. Andenæs gjengir hans forklaring i detaljer uten å la Håland få si et ord til sitt forsvar. Han kunne kanskje si: Arrestanten hadde vært med på å myrde en kamerat. Dette kostet over 36 nordmenn livet. Jeg var oppøst, men den meste skaden mange hadde, har andre enn jeg skylden for.

Dommer Alten ville la Håland leve. Han skriver i dommen:

"Under disse omstendigheter og når jeg videre tar i betraktning tiltaltes ungdom, hans omgivelser i tjenesten, og at han som konstabel og såkalt etterforsker, har vært et underordnet redskap for politiets ledelse, som til enhver tid kunne ha hindret mishandlinger, finner jeg ikke å kunne stemme for en høyere straff enn tidsbegrenset fengsel. Jeg antar at fengsel i 20 år kunne være passende."

Andenæs stemte for dødsstraff.

HVA ER LANDSSVIK.

Så skriver Andenæs:

"Det er imidlertid noe misvisende å sammenlikne N.S. medlemmer og tyskerarbeidere utelukkende ut fra synspunktet bistand til fienden."

Så vet vi det: Å hjelpe tyskerne med krigsviktig arbeid, med våpen og varer er ikke landssvik når utøveren har den rette tro.

Det landssvik N.S. gjorde seg skyldig i beskriver Andenæs slik:

"N.S. hadde gått til angrep på folkestyret og rettsstaten og sluttet opp om den nasjonalsosialistiske ideologi."

Men Andenæs forsøker ikke å bevise sin påstand. Hvorfor var Quisling og Terboe ikke venner? Hvorfor skrev Goebels i sin dagbok overbærende om Quisling? Hvorfor besøkte Himmler Berggrav, men ikke Quisling da han kom til Norge under krigen? Var det fordi "krake søker make?"

Andenæs skriver side 146:

"Som bistand til fienden må man vel si at arbeid på det tyske militæranlegg var av større betydning enn et medlemskap i N.S."

Det var ikke N.S. som hindret Stortinget fra å komme sammen. Partiet skapte ikke Administrasjonsrådet. N.S. styret var like lovlig som Administrasjonsrådet, så kompetent myndighet etter krigen.

Men det var N.S. som ble dømt. Hva galt gjorde de?

VAR N.S. STYRET LOVLIG?

Andenæs sier at N.S. ville gi sitt styre et skinn av legalitet (han trodde ikke på det selv).

Det er ikke sant. N.S. sa: "Vårt styre var lovlig, det står i Haag-konvensjonen som alle siviliserte land har godkjent."

Det vet alle hederlige folk. Undersøkelseskommisjonen med bl.a. Hallesby som medlem, sier at N.S. styret var like lovlig som Administrasjonsrådet..

Men det vet ikke Andenæs.

LÆRERNE.

Andenæs skriver side 57 at i mars 1942 ble 1300 lærere arrestert og 650 ble sendt til Kirkenes p.g.a. sin protest mot Lærersambandet.

Men Andenæs skulle ha tilføyet at det var tyskerne som beordret arrestasjonene. Det var også de som besørget transporten som N.S. var enig i.

Var lærerdeportasjonene satt i verk av Terboven for å gjøre N.S. upopulær?

Lærerne meldte seg inn i Lærersambandet for å bli frigitt.

Hvorfor forteller ikke lærerne det? Hvorfor sier ikke Andenæs det?

Er det bare den populære sannheten Andenæs vet om?

DE JUGOSLAVISKE KRIGSFANGER.

Andenæs skriver:

"Et mørkt kapittel var SS vaktbataljon, en væpnet formasjon under tysk kommando som fortrinnsvis hadde til oppgave å tjenestegjøre som vakter i de tyske leirer i Nord-Norge for jugoslaviske krigsfanger. Dette var rene tilintetgjørelsesleirer, hvor fangene ble drevet til hårdt arbeid under sult og kulde. Utsatt for mishandling og skutt på den mest ubetydelige foranledning."

To tredjedeler av fangene døde.

"Resultatet for fangevokterne ble at av omtrent 360 nordmenn som hadde deltatt i vakttjenesten ble 43 dømt for mishandling eller drap av fanger."

Andenæs kunne lagt til: N.S. styret hadde ikke noe med de jugoslaviske fangeleire å gjøre.

Noen N.S. folk ble den første tid narret og tvunget til å delta i bevoktningen, men de protesterte, og fikk støtte av N.S. myndighetene. De ble fri litt etter hvert.

Så ble fangevokterne vervet gjennom annonser bl.a. i Aftenposten. En kan tenke seg hvem som søkte den slags arbeide. De hadde trolig sadistiske tilbørligheter, og når de dertil hadde Gestapo-folk som sjefer, så er det ikke underlig at fangene døde. Hvorfor ble så få fangevoktere straffet, var det fordi de var gode nordmenn - som Gulosten?

RO OG ORDEN.

Andenæs skriver s. 55 og utover om den besindighet folk synte og den ro og orden det var i den første tid etter frigjøringen. Å se til var det slik. Svensketroppene var disiplinerte. Engländerne sto i landet, og tyskerarbeiderne var fangevoktere.

Andenæs vet om en unntakelse. "Ernæringen var til dels utilstrekkelig" for fangene. Han kunne tilføyet at fangene fikk 900 kalorier. Vanlig kost er det tredobbelte. Quisling gikk 20 - 30 kg. ned i vekt.

Vet Andenæs at i Stavanger ble N.S. familier som regel kastet ut fra sine hus og hjem, men de som var husløse og sultet, synte ro og orden.

Jeg kan fortelle mer:

En ung N.S. mann ble skutt og drept under en arrestasjon uten at han gjorde motstand. Det førte visstnok bare til forfremmelse for skytterne. En masse N.S. folk tok sitt liv - hvorfor?

Og alle sammen fikk det slik fordi de trodde på biskop Berggrav fra 1940. Han sa da:

"Det er ikke noe i vegen for å gå inn i N.S."

"London-regjeringen har ingen lovlig makt her i landet," sa han.

Andenæs, doktor jurist fra 1943, burde vite dette, men han sier det ikke. Han forteller derimot hva Berggrav sa i 1945.

Da formidlet han Guds bud til det norske folk - med foldede hender, og da sa han at alle N.S. folk må straffes.

RO OG ORDEN UNDER KRIGEN.

I 1942 sto følgende i avisene:

"Frekke forbrytere. Opptrådte som politimenn og hirdmenn og foretok ransaker og beslag.

Oslo: Fra november 1941 og utover til nå har 2 unge menn, dels alene og dels sammen, gitt seg ut for å være politimenn, priskontrollører og hirdmenn, og i denne egenskap foretatt ransaker og beslag i privathus og forretninger. Ved enkelte høve har de ilagt mulkt på stedet og fått pengene. Det foreligger en rekke meldinger over disse tilfelle til kriminalpolitiet.

De har under sine ransaker i privathus tatt med seg gull- og sølvsaker, skinnvarer, matvarer o.s.v.

De forretninger de har besøkt er vesentlig tobakksforretninger, der de foretok beslag og enkelte ganger tok med seg hele kvoten.

Fremgangsmåten har i de fleste tilfelle vært at de har brettet opp frakkekragen og vist fram et skilt, som angivelig skulle være polititegn.

Kriminalpolitiet har lengre tid vært på jakt etter de 2 forbrytere, og de er nå begge anholdt og satt i varetektsfengsel. Det viste seg å være 2 unge menn i 21-års alderen, hvorav den ene tidligere er straffet for tjuveri."

Hvor havnet de unge menn og gode nordmenn som handlet slik etter krigen?

Men gode nordmenn var de. Det er fastslått ved landssvikoppgjøret. De var eksperter på å pryle hirdfolk som nå og da forsvarte seg. De var eksperter på å myrde nordmenn som med hjemmel i folkeretten arbeidet for ro og orden under okkupasjonen.

MARTHINSEN.

Statspolitiskjef Marthinsen ble likvidert februar 1945. Det kostet 34 nordmenn livet. Drapsmennene visste det. Hvorfor drepte de? Tjente Norge på det? Hvorfor ble Marthinsen drept? Hans gjenlevende kone har spurt, men får ikke svar. Morderne var gode nordmenn, og Marthinsen var N.S. Er det ikke svar nok?

Morderne berget livet. De kunne reise til Sverige, og derfor lot Terboven skyte 34 andre nordmenn. Døde de for Norge, eller for hva?

EN LOVENS MANN.

Det fortelles at lagmann Solem under krigen var samtalevenn med de som da holdt til på Victoria Terrasse. Lærte han selv noe der? Andenæs forteller om lagmann Solem:

Han medvirket til å lage landssvikanordningen. Han utnevnte seg selv. Han fortolket den. Han påla folk å dømme etter den. Som dommer medvirket han til å drepe folk etter sin ælvtlagte dom. Nå ble det ikke dømt etter Hitler, men Solens lov. Nå var grunnloven kommet tilbake, sa han.

Han var en stor mann. Han liknet på keiser Nero syntes noen.

PRESSEN ETTER KRIGEN.

Andenæs skriver side 72:

"Noen ensretting av debatten var det ikke tale om, selv om pressens spalter naturlig nok avspeilte den alminnelige opinion."

Det er ikke sant. N.S. har vært utestengt og er det stort sett enda.

Andenæs sier at Scharffenberg har fått kritisere. Det er ikke så. Folk vet ikke hva Scharffenberg sa. De som vet det, vil ikke vite det.

Jeg har selv opplevd pressesensuren mange ganger, og må som bakgrunn skryte noe av meg selv: Jeg har alltid vært motstander av Hitler. Hans politikk med bl.a. jødeforfølgelsene. Jeg har synt det i ord og gjerning. Jeg har aldri vært tilhenger av N.S., og var ivrig jøssing under krigen.

Alt dette har vært kjent i Stavanger. Å nekte å ta inn mine avisartikler skyldes ikke meg personlig, men jeg er ofte nektet avis plass. Jeg minnes ett eksempel. Et par år etter krigen skrev jeg et stykke og sendte avisene. Det ble returnert. Så hørte jeg det i Göteborg Handels- og Sjøfartstidende var skrevet nokså meget for og mot landssvikoppgjøret. Jeg sendte artikkelsen dit. Borgermester Benz svarte meg med å si at det var det beste han hadde lest av landssvikoppgjøret.

JØDENE.

Andenæs skriver på side 47:

"Quislingstyret deltok også aktivt i forfølgelsen av jødene i Norge."

Det er en romslig påstand uten forsøk på bevis. En hederlig historiker ville drøfte og svare på følgende spørsmål:

1. Var Quisling jødehater?

Svar: Nei. Han reddet etter 1. verdenskrig tusener av jøder og armenier. Andenæs vet og burde si at ingen nordmenn har gjort så meget godt for jødene som Quisling.

2. Gikk han inn for jødedrap under krigen?

Svar: Han var den eneste vi vet om som sa til Hitler at jødene ikke måtte drepes. Det var i et foredrag i Tyskland sommeren 1941. Også det vet Andenæs.

3. Fantes det noe jødefiendtlig i programmet til N.S.?

Svar: Nei. Selveste aktor i Quisling-saken innrømmet dette.

Andenæs skriver så:

"I oktober og november 1942 kom de store arrestasjoner av samtlige jøder i Norge gjennomført av det norske statspoliti, og den påfølgende deportering til lidelse og død."

Spørsmål: Hvem tok beslutningene om jødeforfølgelsene i Norge?

Svar: Tyskerne alene. Forfølgelsene pågikk på samme måte i hele det tyskdominerte Europa. Således også i Danmark.

2. Fikk tyskerne hjelp av nordmenn ved arrestasjonene?

Svar: Ja, dessverre. Av politiet, N.S. og jøssinger. De våget ikke å være ulydige. Andenæs ble ikke satt på prøve.

3. Jødene eiendeler, hvorledes gikk det med dem?

Svar: Det var statseiendom så tyskerne, men N.S. myndighetene berget noe.

I det lokale samfunnet ble både N.S. og jøssinger satt til å forvalte de verdier som ikke ble solgt. Jøssingene gjorde det straffritt, men så heldige var ikke N.S.

Hva gjorde så hjemmefronten ved f.eks. Pål Berg og Andenæs for jødene? Andenæs forteller om dette på side 49:

"Da ba for jødene i kirkene, endatil 2 ganger. De protesterte overfor Quisling. De visste han ikke kunne gjøre noe, men hjemmefronten gikk ikke til Terboven. Det kunne kanskje være farlig - og nyttesløst."

EILEFSEN.

Andenæs skriver:

"Han nektet å bistå ved arrestasjonen av noen unge piker. For dette ble Eilefsen dømt til døden av særdomstolen. Quisling avsto benåddingssøknaden, og Eilefsen ble skutt."

Svar: Det var tyskerne som hadde den faktiske og lovlige makten i landet. Også Quisling sto under dem.

Det var etter krigslovene dødsstraff for Eilefsen å nekte å lyde ordre. Tyskerne kunne selv skyte Eilefsen. De skjøt så mange, men Terboven ønsket å gjøre Quisling mer upopulær i Norge. Hva ville hendt om Quisling hadde forsøkt å berge Eilefsens liv? Ville Eilefsen blitt drept av tyskerne, eller blitt "nacht undenebelfange"? Hva mener Andenæs? En hederlig mann svarer. Andenæs svarer ikke? Kjenner Andenæs til noe annet tilfelle der Quisling har medvirket til å drepe noen? Vet ikke Andenæs at det dårlige forhold mellom Quisling og Terboven skyldtes at Terboven var så brutal og brukte dødsstraff på gangstervis, men Quisling også ved direkte henvendelser til Hitler fikk dempet Terboven noe.

T

En oppgave til historikeren Andenæs: Undersøk hvor mange norske liv Quisling berget under krigen.

AULABRANNEN.

Da det ute i verden var visse ting som tydet på at tyskerne ikke var uovervinnelige, fant noen gode nordmenn på at de også ville delta i krigen.

Det gjorde de ved å sette fyr på Aulaen. De regnet vel med at hele universitetet skulle brenne opp. Det hadde vært uerstattelig tap for Norge.

Brannstifterne visste at brannen ikke kunne skade den tyske krigsførsel.

Hensikten var å skaffe ulykke for folk, og dermed uro, og så kunne N.S. få skylden.

Blant følgene var at tyskerne fengslet så mange studenter de kunne få tak i og sendte dem til Tyskland i fangenskap.

Foreldrene ble urolige, men jøssingene kunne lite gjøre. De var ikke på talefot med tyskerne.

Det var N.S. som kunne gjøre litt for å hjelpe. En av dem prof. Adolf Hoel var svært ivrig. Han oppnådde også resultater. Gode nordmenn tok gjerne da mot hjelp fra N.S. Etter krigen fikk de et annet syn på Hoel og hans parti. De glemte da å takke.

Men storparten av studentene ble værende i tysk fangenskap. De ble utsatt for alliert bombing. Quisling ville gjerne ha dem hjem. I juli 1944 sendte han Finn Støren til Tyskland for å be Himmler om å gi studentene fri. Støren sa at Himmler var velvillig, og en måned senere ga Himmler sitt løfte. Men nordmennene måtte besørge transporten selv.

Men Terboven ville ikke gi N.S. bensin til slikt et formål. Quisling ga seg ikke. Han sendte i midten av desember 1944 Støren til Tyskland på nytt, og da skulle han opp til Folke Bernadotte og be han hjelpe. Dette ble også gjort.

Når Bernadottes dagbok blir offentliggjort, får vi kanskje vite mer. Men Quisling får ikke lese hva Bernadotte skrev, og Hoel fikk 1 ½ års fengsel.

HUNDSEID.

Hundseid var tidligere statsminister. Han meldte seg inn i N.S. høsten 1940, vesentlig av den grunn ble han dømt til 7 års fengsel. Andenæs skriver:

"Et gjennomgående trekk ved rettsoppgjøret er understrekningen av at stilling og posisjon også medfører økt ansvar."

Og legger til for egen regning:

"Derfor måtte ansvaret bli tungt når han for å hytte sitt eget skinn, sviktet landet, og sin egen overbevisning ved å gå inn i N.S., og gjøre propaganda for partiet."

Men hvorledes kan Andenæs vite at Hundseid handlet ut fra slike dårlige motiver? På seg selv kjenner en andre. Og et annet spørsmål: Hvorfor fikk ikke Berggrav 10 års fengsel? Han så ikke noe galt ved N.S., og sa dette i 1940. Han var den moralske og juridiske rådgiver for Hundseid, og hele det norske folk.

JONAS LIE.

Før krigen var Lie noe av en eventyrskikkelse for nordmenn. Tross sin ungdom hadde han internasjonale oppdrag i 5 år, men så ble han N.S., og i 1945 forsøkte han å berge livet til 50.000 finnmarkinger som sto i fare for å sulte og fryse ihjel. Da ble han "beryktet" sier Andenæs på side 33.

Men kunne ikke Andenæs fortelle oss hvorfor han ble beryktet?

Her er et bidrag:

Før krigen var Jonas Lie berømt, ikke beryktet her i Norge. Vi var alle stolte av han bl.a. for det internasjonale arbeid han hadde i 5 år.

Han var med i krigen mot tyskerne i 1940, og ble til slutt tatt til fange i Gudbrandsdalen etter at engelskmennene hadde flyktet.

Han kjente ikke Quisling. Var ikke medlem av N.S. eller noe annet politisk parti. Han ble derfor overrasket da Quisling oppnevnte han som medlem av den regjering han forsøkte å lage april 1940. Men han nektet å gå med.

Så tok Lie en tenkepause til han i september 1940 meldte seg inn i N.S.

Hva var det som fikk han til å skifte syn?

Han fikk bevis for at det var England som dro oss inn i verdenskrigen.

Han visste at 90 % av det norske folk ønsket å være nøytrale.

Regjeringen sa at den også ønsket det. Men i stedet forberedte de en fredelig mottakelse av den engelske invasjon.

Den hørte på advarslene om krigsfare, men mobiliserte ikke, ikke engang etter at de tyske angrep var begynt.

Miner var ikke utlagt.

De øvede mannskaper og nøytralitetsvernet var dimittert.

Fyrene sønder for Stadt ble slukket. Nordenfor lyste de.

Utenriksminister Koht talte nok på regjeringens vegne da han sa: "Vi må i hvert fall sørge for at vi kommer på rette side."

Regjeringen var ikke nøytral. Derfor fikk vi krigen.

Så kom Stortingets forhandlinger med Terboven i september 1940.

Lie forsto det slik at det da var personlige hensyn som var avgjørende for stortingsmennene, ikke ønsket om å få de beste menn. Politikerne sto i kø for å tjene Tyskland og sine egne personer.

På dette brast forhandlingene, og Lie meldte seg inn i N.S.

Han ble politiminister, og sier om dette: "Forhandlingene strandet til slutt på at tyskerne ville presse stadig flere NS-folk inn i Riksrådet."

Men Andenæs, dr. juris fra 1943, tror ikke på Lie.

HAR JURISTENE SJEL?

Bjørneboe diskuterer dette på side 81 i sin "Norge mitt Norge." Han våer at det fantes jurister som hadde sjel. F.eks. prof. Skeie, men han var en av unntakelsene. Bjørneboe er enig med Daumier som har tegnet jurister, og som skrev slik om han:

"Det er den falske patos, den uekte medfølelse, den hyklede rettferdighet han holder fast og viser frem. Han ser i rettsalen en oppvisning av leiet forsvarer, av betalt anklager og av kjøpt dommer."

Etter min mening passer beskrivelsen ikke på de norske jurister som praktiserte før 1945. Der var jurister i arbeid som aktører i landssviksaker Bjørneboe ville skildre.

Og det er dem som i dag skriver slik som Andenæs, han vil gi et bilde av.

OFFENTLIGE TJENESTEMENN.

Andenæs skriver:

"Ved frigjøringen ble praktisk talt alle N.S. tjenestemenn straks suspendert fra sine stillinger. Mange ble også arrestert."

De som var ansatt før krigen ble avsatt ved dom. De som hadde fått stillinger under krigen ble bare sparket uten dom, men nesten alle førkrigsdommere fortsatte som dommere under krigen. De la til grunn for sine dommer de forordninger som N.S. ga. Etter krigen ble de dommere i landssviksaker.

De tenkte ikke på at den N.S. mann de dømte til straff, hadde meldt seg inn i partiet fordi de trodde N.S. partiet var lovlig, men det måtte dommerne også ha trodd, ellers ville han tatt avskjed under krigen. De burde ha dømt seg selv før de dømte andre. De var tjenere for N.S.

Andenæs skriver s. 150:

"Det var også andre forhold enn medlemskap i N.S. som kunne føre til at en tjenestemann ble kjent uverdigg til fortsatt tjeneste. Således ble flere lærere fradømt sine stillinger p.g.a. medlemskap i "lærersambandet"."

Men vet ikke Andenæs at alle Kirkenes-lærerne meldte seg inn i Lærersambandet? Hvorfor ble ikke alle avskjediget, bare noen av dem?

Før talte vi om likhet for loven. Nå er det enkelte ting det ikke er moderne å tale om for lærerne når de underviser barna.

VAR NORGE I KRIG ETTER VAPENSTILLSTANDEN?

Andenæs skriver:

"Også ledelsen i N.S. ga undertiden offentlig uttrykk for at Norge var i krig mot Tyskland."

Han antyder at noen N.S. folk påberopte seg til sin unnskyldning at Norge hadde fått fred. Det er selvsagt ikke sant. Det vet Andenæs også, for han skriver:

"For Quisling ble det et hovedpunkt å få i stand en fredsavtale med Tyskland."

Og:

"Tyskerne var fornøyd med situasjonen som den var."

Og Terboven sa:

"Hitler ville stå fritt når det gjaldt ordningen av forholdene etter krigen. At Norge skulle bli fritt og selvstendig etter krigen, var hentet fra den gamle demokratiske jargong."

N.S. sa: Vi var okkupert under en krig. Etter Haag-konvensjonen hadde tyskerne rett til å bestemme hvem som skulle styre landet under dem. Derfor var Administrasjonsrådet lovlig, og derfor var N.S. styret lovlig. Dette sier også Undersøkelleskommisjonen av 1945. Hvorfor sier ikke Andenæs det?

Andenæs skriver om rettssaken mellom Hans S. Jakobsen og Sverre Løberg. Det står side 103:

"Retten siterer her flere dokumenter, også fra tysk hold, og konkluderer med at det som er anført viser utvetydig at det ikke er holdpunkt for anførsle i Hewins bok om at krigen mellom de to land opphørte med kapitulasjonsavtalen, og at det deretter i lovens forstand ikke fantes noen fiende."

Men Hewins har aldri skrevet at det var sluttet fred i 1940. Han har skrevet at Norge gjorde en kapitulasjonsavtale med de konsekvenser som følger av Haag-konvensjonen. Det er noe helt annet. Andenæs vedgår at regjeringen har sett kapitulasjonsavtalen. Den protesterte aldri mot den. Var det ug�ldig, måtte dette bli sagt, men sier Andenæs:

"Det var intet i avtalen som var egnet til å vekke oppmerksomhet mot regjeringens medlemmer."

Det sier av en prof. i jus i etterkrigs-Norge!!!

Det var ikke grunn til å vekke oppmerksomheten at Norge forpliktet seg til å legge ned våpnene og aldri ta dem opp igjen, og heller ikke at norske soldater skulle stå grense-vakt sammen med tyskerne i Finnmarken.

FØRERPRINSIPPET.

Andenæs skriver s. 30:

"At partiet gikk inn for den nasjonale revolusjon hvor den demokratiske ordning skulle erstattes med førerstaten."

Dette vet Andenæs på tross av han også vet at det ikke står noe slikt i N.S. programmet. Tror Andenæs på hva han skriver?

Enkelte ganger er førerprinsippet nødvendig. Hva ville Jggoslavia vært uten Tito?

En gang vil folk spørre hvorledes Norge ville hatt det under krigen uten Quisling? Hvilket styre ville vi hatt, hvilken rettsstrygde? Men det blir nok ikke Andenæs som svarer. Et førerprinsipp slik som Hitlers, har Quisling aldri gått inn for.

INJURIER OG FORSKYLDNINGER.

Andenæs skriver s. 247:

"En måte å diskreditere rettsoppgjøret på, har vært beskyldninger om manglende nasjonal soliditet hos folk som har stått sentralt under oppgjøret."

Han nevner to menn som det er talt ondt om. Andenæs skriver:

"At lagmann Solem hadde vært innregistrert som tysk "Vertrauensmann" (tillitsmann, rapportør)."

Men Solem har aldri nektet for at han ble innkalt til Gestapo, og hadde samtaler med tyskerne. Noe annet har landssvikerne aldri sagt. De har vel ikke regnet det for landssvik heller, men under landssvikoppgjøret ble det regnet for landssvik når andre gjorde det. Jeg kjenner en aktet Stavanger-mann som tok sitt liv fordi han ble anklaget for å ha satt med tyskerne etter innkallelser.

Den andre kjente var riksadvokat S. Arntzen som "hadde opptrått som angiver under krigen."

Beskyldningene mot han ble fremmet av redaktør Fanebust, og beskyldningene var: Han hadde under krigen vært advokat for en kone i hennes separasjonssak. Han fikk greie på at mannen hadde tenkt seg en tur til Sverige. Dette rapporterte han til en lensmann, som lot rapporten gå videre til tyskerne. De hadde satt forbud og streng straff mot å reise ut av landet. Tyskerne arresterte mannen. Dette hadde slæmme følger for mannen og for hjemmefronten som hadde leid kontorer av mannen. Det ble ikke benektet at det Fanebust skrev var sant, men aktor sa at det var skadelig for landssvikoppgjøret å skrive den slags sannheter. Derfor fikk Fanebust 6 måneders fengsel. Fanebust fortalte for retten en annen historie om riksadvokaten:

Han var da juridisk hjelper ved stiftelsen av et større entreprenørfirma som drev aneide på flyplassen for tyskerne. Hans saler ved stiftelsen var kr. 5.000,-. Men når hjemmefolk gjorde den slags, var det lovlig og nasjonalt. Det var nok av den grunn at Fanebust ikke ble tiltalt for denne beskyldning.

Så skriver Andenæs om den beryktede H. som satt fengslet, side 247:

"Etter etterforskningen av beskyldningene oppsto det mistanke om at det forelå bevisste forfalskninger foretatt av landssvikfanger, og at sjelen i virksomheten var den beryktede Gard Holtskog."

Og fortsetter med å fortelle om beslag som ble foretatt i fengselcellene til landssvikfanger 28.6.1948. Andenæs skriver:

"De dokumenter som ble funnet gjorde det med ett slag åpenbart at fangene i samråd ikke alene tilrettela bevisføring i sine egne saker, men endog fabrikkerte falske bevis til støtte for de beskyldninger de framsatte mot menn som de oppfattet som sine motstandere. Beslaget omfattet i alt 3 784 nummer. En del ble funnet uten interesse, og levert tilbake til fengslet. Men for 740 nummers vedkommende ble beslaget rettslig stadfestet."

Hva er å si til dette? Alle de beslaglagte papirer var private papir innsamlet for å brukes til forsvar. Om det var noe usant i dokumentene, vet jeg ikke, men heller ikke om så var forelå retten til beslag. Det ble dommernes sak å ta affære om de tiltalte løy i retten.

Beslaget hadde bare en hensikt å hindre de tiltalte fra å forsvare seg på lovlig vis.

Politiet behandlet i strid med menneskerettighetene. For den som tviler, siterer jeg fra menneskerettskonvensjonen Art. 8:

"Enhver har rett til respekt for sitt privatliv"

Art. 10:

"Enhver har rett til ytringsfrihet."

Så sier art. 13:

"Enhver hvis rettigheter og friheter etter konvensjonen er krenket, skal ha adgang til et effektivt rettsmiddel overfor en nasjonal myndighet, uten hensyn til om krenkelsen er begått av personer under utøvelsen av offentlig myndighet."

Hvilket rettsmiddel hadde Holtskog? Han ble rovet med vold. Han ble nektet lovlig forsvar. Var det derfor han kunne skytes?

Har Andenæs lest konvensjonen? Stortinget kjente den ikke, for den sa også at det var landssvik å konsultere svenske jurister. Å bryte menneskerettighetene var en del av "det vanskelige oppgjør."

Andenæs nevner et eneste falskt dokument. Han skriver s. 248:

"Blandt de beslaglagte papirer var utkast til et dokument, som utga seg for å være skrevet av professor Hallesby, og som skulle brukes til å kompromittere denne."

Hva var sannheten?

Svar: Hallesby skrev i 1934 at han mente Hitler var en velsignelse for menneskeheten. På tross av at Andenæs vet at det beslaglagte dokument var ekte, skriver han som han gjør

Er Andenæs like troverdig når han skriver:

"De angivelige tyske dokumenter så for den uinnvidde svært så autentiske ut, men nærmere undersøkelse gjorde det klart at de var falske og fabrikkert i fengslet."

En hederlig historiker ville gitt et eksempel på sin påstand.

TORTUR OG GISSELDRAP.

Andenæs skriver om tortur:

"Det kan nok ha vært enkelte sadister blant torturistene, men det var ikke det vanlige, iallfall ikke hos de overordnede. De brukte tortur ut fra patriotiske motiver for å få ut av de avhørte opplysninger som var viktige fra tysk synspunkt."

Og senere:

"Senere erfaringer, og især rapporter fra Amnesty Internasjonal, har vist at bruken av tortur er meget mer utbredt enn man regnet med, og at den i spesielle situasjoner kan bli tatt i bruk også av nasjoner som man ikke ville ha trodd det om. Det unnskylder ikke bruken av tortur, men gjør den mer forklarlig."

Det var rett og rømslig sagt av Andenæs. Men han burde sagt det noe tidligere. Det kunne ha dempet geryttene og ført til mer balansert rettseppgjør.

Vi kommer vi til gisseldrapene. Andenæs sier ikke sin personlige mening om disse, men skriver:

"De påstand fra de tiltaltes side om at disse terrordrap var rettsmessige som represalier for likvidasjoner og sabotasjeaksjoner fra hjemmefrontens side, ble ikke godtatt av domstolene."

Men represaliedrap, drap på uskyldige mennesker, er godkjent som lovlig av alle folk.

Da de allierte rykket inn i Tyskland i 1944, gjorde de kjent at for hver soldat som ble skutt av sivile, ville noen uskyldige tyskere bli drept. Frankrike bestemte kvoten til 25.

Tyskerne brukte systemet i Norge. Det var derfor Telavåg-folket led så meget vondt.

Under urolighetene i Stavanger siste måneden av krigen gjorde tyskerne kjent at 10 - 12 sjente Stavanger-menn ville bli skutt om det ikke ble ro.

Ledende N.S. folk fikk roe tyskerne. De utpekte overlevde trolig av den grunn.

hvilken rolle spilte så N.S. myndighetene i Norge i terror og gisseldramaene som fant sted her.

Hederlige historikere vet at de ikke deltok, men at de tvertimot motarbeidet Terboven og Gestapos vilkårlige fremferd.

Quisling protesterte overfor Hitler. Derfor var Terboven og Quisling uvenner. Deportasjonene av lærerne ble besluttet og satt i verk av tyskerne mot N.S.'s ønske. Den N.S. fikk skylden. Det passet også for "gode nordmenn."

Edle historieskrivere sier gjerne at Rinnan var N.S. Partiet kan svare: Vi samarbeidet ikke med han. Det finnes forbrytere også innen andre partier.

Men det er et par tilfeller av massedrap som ikke skyldtes represaliehensyn.

hele i slutten av krigen ble Dresden bombet av de allierte. Byen var helt uten militær betydning, fylt av flyktningen. På et døgn mistet over 130 000 mennesker livet på en grusom måte.

Det forkortet ikke verdenskrigen med et snutt.

Vi minnes atombombene over to japanske byer. Var det forberedelsen til å sprengte jorden i filler?

Det var ikke nødvendig å bruke noen atombombe for å få Japan til å gi seg. Men den kunne i tilfelle med samme virkning vært sluppet over en øde øy.

Hvorfør dømte ikke gode nordmenn hr. Churchill og Truman til døden?

Var det bare i Norge vi hadde tortur og represalier?

PARTISANKRIG.

Andenæs skriver s. 246:

"På grunnlag av utviklingen under 2. verdenskrig er for øvrig partisankrigen nå blitt folkerettslig beskyttet. Etter krigsfangekonvensjonen av 1949 har medlemmer av organiserte motstandsstyrker på okkupert territorium krav på å behandles som krigsfanger hvis de bærer sine våpen åpent og fyller visse andre krav."

Det er rett, men regelen gjaldt også før krigen.

Hjemmefrontens yppersteprest biskop Berggrav hørte i april-dagene 1940 om de norske frivillige som lå i Nordmarka og ville slåss mot tyskerne. Det var mot folkeretten, mente Berggrav da.

Etter samråd med tyskerne, som lånte han en lue, tok Berggrav veien mot høyden for å kalle soldatene hjem.

Etter krigen sa professor Skeie at folkeretten ikke satte noe forbud mot slik en kamp med åpne våpen og uniform. Berggrav opptrådte som en landssviker.

Men hjemmefrontens kamp da, var den lovlig?

Da de drepte, hadde kapitulasjonsavtalen forbudt dem å skyte. Deres kamp var ikke "organiserte motstandsgrupper". De bar ikke sine våpen åpent. De hadde ikke noen hjemmel i folkeretten. De var forbudt etter norsk lov. For militære var det straffbart å ta opp kampen mot tyskerne igjen.

RINNAN.

Til det vanskelige rettsoppgjøret regner også Andenæs avstraffelsen av voldsforbryterne.

Han Andenæs vet at sillefronten, verken prof. Skeie eller andre, har ment at voldsforbryterne skal gå fri for straff.

Utvilsomt var det ikke noe vanskelig oppgjør, ikke noe virkelig landssvikoppgjør, men et oppgjør som bygget på gjeldende rett.

Andenæs skriver:

"Rinnan-saken gir også den beste illustrasjon av den organiserte provokator- og angivelingskunst som var et viktig middel for tyskerne og deres hjelpere i kampen mot norsk motstandsbevegelse."

Den underforståtte meningen er at N.S. er medskyldig i Rinnans forbrytelsen. Men Andenæs fører intet bevis, og kan ikke gjøre det. Han burde vite at det ikke er så.

Jeg vet om en ung mann som i den siste halvdel av krigen var sjef for landssvikpolitiet i Rogaland. Hans fortid var uklanderlig. Som sjef sa han til sine folk: "Vi skal stå som et fender for alle nordmenn mot tyskerne." "Som politimann skal du aldri slå en fange." Men han var medlem av N.S.

Derfor ble han dømt til døden og ble skutt. Andenæs skriver ikke om han, men om Rinnan.

Det et oppgjøret bare konsentrerte seg om N.S., førte til at storforbrytere gikk fri.

Hundrevis av jugoslaviske fanger ble mishandlet og drept. En del av fangevokterne var vervet gjennom annonser i Aftenposten.

Det ble ikke tid å dømme dem av fangevokterne som ikke var medlemmer av N.S.

STORTINGSMANNSPENSJONEN.

En stortingsmann har satt fram forslag om at landssvikere som har kommet inn på Stortinget ikke skal ha pensjonsrettigheter.

Ideen er god. Den er nærmest selvsagt. Men hvorfor fikk den bare 5 stemmer?

Kan det ha sammenheng med at det er vanskeligheter med å bestemme hvem som er lands-
svikere?

Hva med politikere som nekter å ruste opp og dermed blir skyld i at Norge blir tatt
som krigsbytte?

Eller Moskva-vennene?

Og hvem skal være dommere?

En sjelelege som Scharffenberg? Men da går vel N.S. folkene fri. For Scharffenberg har
sagt at de er like nasjonale som oss. Han vil også la Røde Kors-søstrene gå fri.

SAMFUNNETS STØTTER.

I forrige århundre var det en by som hadde laget seg et vannverk. Ibsen fortalte
oss om det.

En mann oppdaget at vannet var forurensset og derfor farlig. Dette fortalte han til
sin bror som hadde med vannverket å gjøre. Men broren ville ikke gjøre noe. Det
ble for dyrt å skaffe rent vann. Det krenket nok også hans ære. Han kunne ikke la
folk få vite at han hadde gjort noe galt.

Han ba broren holde kjeft. Og da denne nektet, ble han truet og mistet sin stilling.
Dette kunne gjøres for den kompakte majoritet ville ha det slik.

Ibsen skildrer en kamp om verdier mellom nederlige og uhederlige folk, mellom
et mindretall og et flertall.

HISTORIENS DOM.

Andenes skriver disse sanne ord s. 25a:

"At man noen gang kan få endelig og objektiv historiens dom, er en illusjon."

Bekseprosessen gir et eksempel.

Men hvor hurtig oppklaringen skal skje, kommer delvis an på viljen og hederligheten
hos de som styrer.

Stortinget ble en gang satt på en prøve. Noen nordmenn, deriblant noen få stortingsmenn, ville spørre noen svenske folkerettslærde om lovligheten av landssvikoppgjøret.

At de spurte svenskene var autoriteter, går fram av det faktum at de var engasjert under krigen av London-regjeringen som dennes advokater.

Men Stortinget vedtok mot 8 stemmer at det var moralsk forkastelig å spørre svenskene til råds!!!

Andenæs er visstnok enig.

Men med folk som Skeie, Scharffenberg, Langeland, Bjørneboe og Hewins i arbeide for sannhet, kan det bli en forandring i oppfatningen av landssvikproblemet før Andenæs tror.

PROPAGANDA.

Goebels skrev i sin hemmelige dagbok:

"Propaganda har ikke noe å gjøre med sannheten i sin alminnelighet, men med sannheten slik den fortolkes i propagandistens interesse." og

"Så snart vår egen propaganda gir den minste innrømmelse av at motstanderen har en viss del av rettferdigheten på sin side, legger vi grunnlaget for at vår egen saks rettferdighet kan bli stilt i tvil."

Gode nordmenn i og utenfor Høyesterett lærte meget av Goebels. Dette beviste de i 1945.

"Hvis en løgn blir gjentatt lenge nok, blir den trodd", sa Goebels.

Etter krigen sa den illegale hjemmefront at den representerte loven. Og noen tror det ennå!

- 72 A -

ORD OG HANDLING.

Andenæs skriver fromt s. 259:

"Det er rimelig å tenke seg at det under den følelsesmessige stemning som gjorde seg gjeldende etter okkupasjonen, kan være truffet avgjørelser som ikke vil stå seg for den rolige ettertanke."

Han var uenig i noe fra begynnelsen av, og skriver s. 260:

"Jeg har selv i den foregående fremstilling pekt på punkter hvor jeg mener det er tilfellet - jeg tenker særlig på det solidariske erstatningsansvar for N.S. medlemmer og anvendelsen av krigsforbryteranordningen på eldre forhold."

Men som høyesterettsdommer stemte han mot det han mente var rett. Han stemte også for dødsstraff da han var i Høyesterett. Men han talte mot dødsstraff når han fulgte sin samvittighet utenfor domstolen.

Hvorfor???

Han skriver s. 260:

"Hoen riktig dom om rettsoppgjøret vil de ikke kunne avsi dersom de ikke også prøver å forstå de lidelser, og den angst og frykt som det overveldende flertall av folket måtte leve under i de 5 år."

Men kanskje lidelsene var delvis selvforskyldt? Kanskje den kommunistiske kamp var mot folkeretten? Kanskje var den nyttesløs? Forkortet den krigen? Kanskje N.S. styret var lovlig etter folkeretten. Det mente undersøkelseskommissjonen av 1949. Kanskje Stalin var en fare for vår selvstendighet, og verdensfreden? Og så var det kirken. Når skal den skjønne at Jesus har levd og sagt noe som var i strid med oppførselen til "gode nordmenn."

Hva var det som gjorde forsvarsfiendene før 1940, politikerne fra 1940 og tysker-entreprenørene fra krigstiden til så harde dommere?

SEIERHERRENS JUSTIS.

Andenæs mener at et oppgjør måtte til, og stort sett gikk det bra. Han siterer Gundersen som var sosialrådmann i Trondheim i 1940.

Mens general Ruge sloss i Nord-Norge, hjalp Gundersen tyskerne med å bygge ut Værnes flyplass slik at Ruges styrker kunne bombes mer effektivt.

Men Gundersen ble en streng justisminister, som ikke kunne tenke å svike eller svikte, derfor sa han i Stortinget i 1952:

"Jeg vet, vi vet alle, at mange av landssvikernes er bitre, noen er hatefulle, nesten alle er ulykkelige. Ja, men ulykken ligger i deres svikt og svik under krigen, og den ulykke kan ingen andre bære for dem."

Andenæs selv er tilfreds med oppgjøret. Han skriver s. 263:
"Ikke et menneskeliv gikk tapt. Det er nesten som et eventyr."

Han forteller ikke at det er offentliggjort navnene på over 50 personer som etter krigen tok sitt liv p.g.a. landssvikoppgjøret. Han forteller ikke at Quisling og Olga Bjørner og de andre fanger ble sulteforet den første tid. Det var ikke straffbart å melde seg inn i N.S., men ikke en av 50.000 unngikk straff av forskjellig art. Det var sannheten. Dødsstraff ble innført. Over 30 nordmenn ble skutt.

Noe av det første Høyesterett bestemte i 1945, var at når landssvikanordningen og folkeretten kom i strid med hverandre, så gjaldt anordningen.

Den skulle ha tilbakevirkende kraft. N.S. styret var ulovlig, slo domstolen fast, og da sa Høyesterett:

"I tider og under forhold som den det her er tale om, gjelder kravet om at den enkelte innordner seg innunder de lovlige organers beslutninger - kravet om lydighet og troskap mot dem der lovlig representerer land og folk - absolutt og uavkortet. I et lands skjebnetime må kaos ikke råde."

Men undersøkelseskommissjonen av 1945 sa at administrasjonsrådet og Quisling-regjeringen var like lovlige.

Andenæs vil nok en gang kreve å få plass ved siden av Scharffenberg. Han vil da vise til at han på side 269 skrev at oppgjøret er gitt et for vidt "omfang."

Han vil kanskje da skrive en bok "Det uhederlige oppgjøret." Da vil han ha glemt de skjellsord han engang brukte mot N.S. folk, f.eks. "forrædere, tatt fiendens parti, drevet undertrykkelse, opportunist, antisemitter, pyntet seg med vakre slagord, beryktet, sammensvergelse mot Norge"

Andenæs vil da si at han i en bisetning nå og da har sagt at ikke alle N.S. var like umoralske.

NAZISME.

Andenæs spør: Hva er nazisme? Han antyder et svar s. 265:

"Er det ikke en åndsretning med brutalitet, intoleranse, rasehovmod, forakt for rettsprinsipper som kjennetegn."

Mange vil si at Andenæs her har gitt en god definisjon. Hitler skapte nazismen. Han laget programmet. Han demonstrerte det i gjerning. Han fikk tyskerne med. Hvorfor?

Svar: Fordi freden etter 1. verdenskrig bygget på intoleranse, hevn og dumhet, og fordi han har lovet Tyskland en strålende fremtid. Mange gikk også med av frykt.

Var N.S. i Norge nazister? Andenæs svarer side 275:

Han gir to grunner:

1. De støttet det nasjonalistiske Tyskland. 99 % av N.S. vil svare: "Du har feberdrømmer. I 1940 slo vi mot tyskerne. Da krigen var over, handlet vi etter Haag-konvensjonen, som bestemte at vi skulle ha et fredelig samliv med tyskerne så lenge vi var okkupert."

Det mente hele folket da. Vi visste at vårt styre bare ville vare krigen ut. Etterpå ville England eller Tyskland bestemme. Vårt midlertidige styre kunne ikke skade i noe tilfelle.

Og Pål Berg samarbeidet, biskop Berggrav sa at krigen var slutt og at London-regjeringen ikke hadde noe å si. Vi trodde på dem da.

2. "De bekjente seg til den nasjonalsosialistiske ideologi."

Fjellbonden vil svare: "Jeg tror ikke du bekjenner deg til den sovjetiske ideologi selv om du hjalp Russland under krigen." Tenkte bonden finere enn Andenæs? Quisling laget sitt program før Hitler kom til makten. Han forandret det aldri.

Han hadde sin tilknytning til England, hadde en engelsk orden. Han kjente ikke Hitler før verdenskrigen var uunngåelig. Da hadde han valget mellom Hitler og Sovjet. Goebels skrev i sin hemmelige dagbok at Quisling ikke var noen trossfelle.

Men Andenæs vet bedre! Andenæs skriver s. 265:

"De ble ikke straffet fordi de hadde vært nazister. Nasjonal Samling var før 1940 et lovlig parti. Det var ikke straffbart verken å stå i N.S. eller å hylle Hitler og det nasjonalsosialistiske Tyskland."

Dette våger Andenæs å skrive. Han som selv var dommer i Høyesterett og var med på å dømme N.S. fordi de var N.S. folk, bare av den grunn.

FORRÆDERIETS PROBLEMATIKK.

Andenæs skriver s. 275:

"Men jus er et, personlig moral undertiden noe annet. En kan ikke med gyldighet for alle land under alle forhold si at det er moralsk forkastelig å sette seg utover landets lov, ikke engang om det er straffelovens forræderiparagrafer det gjelder. Det er nok å tenke på de tyske antinazister som under krigen sto i kontakt med den norske hjemmefront, eller med de allierte. Etter tysk lov var de forrædere, men i vår vurdering står de som de beste blant tyskere."

Men da blir første spørsmål: Var ikke Nygaardsvold diktator? Hadde han krav på lojalitet? Hadde de Gaulle det? Det var Petain som representerte lovlige Frankrike. Forresten hva gjør et styre lovlig? Stortinget vedtok i sin tid at Haag-konvensjonen skulle gjelde i Norge. I Haag-konvensjonen står at i tilfelle krig og okkupasjon, har okkupasjonsmakten (tyskerne) rett til å sette inn en regjering. Quisling-regjeringen var derfor lovlig.

Men la oss ikke slåss om hvem av gode nordmenn og hvem som lyver. Jeg vil gjerne spørre Andenæs. Hva ville du gjort dersom du visste:

1. At verdenskrigen ville komme til oss, og at vi kunne unngå den ved å ruste opp? Quisling visste det, og sa det. Gode nordmenn trodde han ikke.
2. At verdenskrigen mellom de makter som i 1940 sto mot hverandre ville bli avløst av en nådesløs krig mellom Russland og Vesten? Quisling visste det og sa det. Frontkjemperne visste det også. Det var i Finland de ville kjempe. Ingen av dem kjempet på vest-fronten.
3. At nordmenn hjalp Finland i 1949 skapte ingen problem for Andenæs. Annerledes ble det da Finland ønsket å ta Viborg tilbake. Er en tenkepause ikke på sin plass?
4. At det alltid i det norske folk (unntatt gode nordmenn) har vært frykt for at Russland var interessert i Finnmarken.

Nå forteller Bernt Balchen at russerne hadde planer om å besette hele Norge i 1945. En tilfeldighet reddet oss. Quisling var den ansvarlige politiker som så faren først, og handlet deretter.

5. At verdenssituasjonen i dag beviser at Quisling hadde rett.

Til forræderiets problematikk hører ikke at den norske handelsstand gikk inn i en norsk-tysk forening under krigen. Heller ikke at gode nordmenn med høyesterettsjustitiarius i spissen sa at London-regjeringen ikke hadde noen makt.

Å lage krigsvåpen for tyskerne, skaper heller ikke noe forræderiproblemer for Andenæs.

I brev fra Stortingets presidentskap av 15.6.1940 til Hitler sto:

"Vi foreslår at det i stedet for Kongen og regjeringen Nygaardsvold opprettes et norsk riksråd."

"Det norske folk er berett på å slutte fred med Tyskland hvis det tyske rikets fører mener at tiden hertil er kommet."

Forræderiets vanskelige problematikk!

OPPGJØR I TALL.

Andenæs har et avsnitt om tallet på straffedømte etter krigen, men han glemte å skrive noe om de som ble drept ved domstolens hjelp. Det var over 30.

Han skriver heller ikke noe om alle de som etter krigen tok sitt eget liv fordi rettstilstanden var som den var.

Men nå er dødsstraffen opphevet. Det beviser for verden hvor humane vi er. Det forteller Norge i F.N.!

MORALEN I STORTINGET.

Andenæs forteller om noen politiembetsmenn som hadde vært medlem av N.S., men hadde meldt seg ut før 24.11.1944. De hadde vært suspendert fra sine embeter uten lønn i suspensjonstiden, og det fikk de ikke, men i 1952 sa Høyesterett at de hadde krav på etterbetaling. Saken kom så opp i Stortinget. Poenget var om kravet var foreldet. Andenæs sier det slik s. 154:

"Høyesterett hadde avgjort at det var i strid med grunnloven å holde lønnen tilbake, og det var fordi det hadde tatt så lang tid å få en prinsippavgjørelse at foreldelse var inntrått."

Kravet ble avslått av flertallet, og det ble kommentert av Andenæs slik:

"Et talende uttrykk for hvor sterk motviljen overfor dem som hadde sviktet frændes var, 10 år etter krigens slutt."

En gang var jeg stolt av Stortinget.

LØVHJEMMELEN FOR LANDSSVIKOPPGJØRET.

Andenæs siterer Høyesterett. Vi hadde ikke før krigen rettsregler for en okkupasjon, ble sagt. Men Andenæs vet at dette ikke er sant. Vi hadde, og har, Haag-konvensjonen. Alle visste det i begynnelsen av krigen. Den gamle Høyesterett visste det, London-regjeringen også.

Høyesterett visste det i 1945 også, men N.S. folk kunne ikke påberope seg den, ble bestemt av Høyesterett. Den ble satt ut av kraft for N.S. folk, bare for dem.

Elverumsfullmakten ga regjeringen rett til å gi straffeloven ble sagt under lands-svikoppgjøret.

Andenæs medgir at det ikke ble stemmet over noe fullmaktsforslag, men Andenæs skriver s. 93:

"Høyesterett fant at forslaget likevel må anses vedtatt, og jeg er enig i det. Det kom ingen innvending mot forslaget, og det synes etter det stenografiske referat av møtet klart at såvel presidenten som de øvrige deltakere betraktet forslaget som enstemmig vedtatt."

Her taler Andenæs ikke bare usant, men det som verre er. Hambro sa i 1940 at noen fullmakt var unødvendig fordi regjeringen har Grunnlovens § 17 å holde seg til, men den gir ikke regjeringen fullmakt til å gi straffelover!.

Andenæs siterer Haag-konvensjonen art. 43 som han forutsetter er gyldig i Norge. Den lyder:

"Når den lovmessige makt faktisk er gått over til den som har besatt området, skal denne treffe de forholdsregler som der er adgang til, for såvidt mulig å gjenopprette og sikre den offentlige orden, og det offentlige liv, idet landets gjeldende lover skal respekteres når det ikke foreligger absolutte hindringer herfor."

Derav drar alle verdens jurister uten Andenæs den slutning at N.S. styret var lovlig, og at kommunist-hjemmefronten var ulovlig.

Andenæs skriver s. 95:

"Troskapsplikten overfor landets lovlige myndigheter består til tross for okkupasjonen."

Men art. 43 sier at det er okkupasjonsmakten som er den lovlige myndighet. Og når regjeringen gir påbud i strid med norske rettsregler, hva da?

Forresten kunne gjerne Andenæs tilføyet at det ble av hjemmefrontens ledelse produsert våpen for tyskerne under krigen, og det var det ingen lov som sa de skulle gjøre, men våpensmedene var gode nordmenn, for dem var alt lovlig.

DANSK SAMARBEIDE.

Andenæs skriver om dette på s. 31:

"Av dette og andre opplysninger kan slås fast: Den lovlige valgte regjering ble sittende da tyskerne kom. Det var godt forhold mellom dem og tyskerne.

Regjeringen hjalp tyskerne med forsyninger, og den gikk endatil så langt at den anbefalte ungdommen å gjøre krigstjeneste på Øst-fronten. Det var også folk som hadde samme politiske syn som N.S. i Norge, men disse fikk ikke noen politisk makt. Det fikk heller ikke det lille tyske politiske mindretallet.

De danske jøder flyktet til Sverige, men noen få, ca. 70, ble igjen. De var gamle og skrøpelige, og satt på et gamlehjem. De ble tatt og sendt til Tyskland, som jødene i Norge. I Danmark ble regjeringen ikke straffet for samarbeide av noe slag. N.S. folk ble heller ikke straffet for sin tro, sitt medlemskap.

Andenæs skriver s. 169 om det danske oppgjøret:

"Men det ble tatt inn en bestemmelse om at handlinger foretatt før den 29. aug. 1943 var straff-fri "såfremt gjerningsmanden handlede i henhold til lov eller ordre, eller anvisning givet av lovlig dansk myndighed indenfor dennes myndighedsområde"."

Altså 29.8.1943 var det lovlig å samarbeide og hjelpe tyskerne. Endatil med soldater på Øst-fronten. Men da krigslykken vendte seg, ble samarbeidet til landssvik. Da ble "de gode dansker" skapt. Den aktive kamp mot tyskerne begynte tidligere i Danmark enn i Norge. Langt ut i 1944 sa London-regjeringen at vi skulle syne ro og orden overfor tyskerne. Men N.S. arbeidet for ro og orden. Derfor ble de landssvikere.

ANDRE LAND.

Andenæs forteller om etterkrigsoppgjøret i Frankrike og Holland. Det var blodigere enn hos oss, krevde forholdsvis flere menneskeliv, men forholdene i disse land var annerledes enn hos oss. Tyskerne var på retrett med kamphandlinger. Det var ikke et normalt etablert styre da oppgjøret skjedde der.

Svartebørshandelen ble nasjonale og måtte gjøre opp med svikerne. Personlige oppgjør.

Annerledes hos oss. Hirten innleverte sine våpen. Tyskerne var disiplinerte. Eng-lenderne og svensketroppene forlangte orden.

Og avisene som under krigen hadde skrevet etter tysk diktat, mente også at dødsstraffen og plyndringen som N.S. ble utsatt for skulle skje i ordnede former.

Det var forsvarsfiender fra 1939 og politikerne fra 1940 som ved hjelp av medlemmer i tysk-norsk handelskammer fikk lage landssvikoppgjøret - for å skjule sine synder. De brukte ikke knyttnever, men gift.

HVA LANDSSVIKOPPGJØRET LÆRTE MEG.

Det lærte meg å forstå hekseprosessene bedre. En million mennesker ble da brent på bålet fordi dommerne fant at de hadde hatt fysisk forbindelse med djevelen.

Landssvikoppgjøret har visse likheter.

Landssvikoppgjøret var en dom over folk som hadde hatt forbindelse med djevelen. Dommerne hadde under krigen ofte gjort det samme som de straffet heksene for, men dommerne var gode nordmenn, og da så

Den har lært meg at makt er rett og at dette i visse tilfelle gjelder like meget under et demokratisk styre som under Hitler og Stalin.

Et demokrati gir ingen garanti for menings- og talefrihet.

Det motsatte sies. Men det er ikke sant.

At religionen kan misbrukes i den politiske strid.

At en juridisk professor som selv mener at medlemskap i N.S. ikke er straffbart, dømmer slike folk etter straffebestemmelsene som setter minstestraff til 3 års fengsel. Det har lært meg hvorledes statsmaktene i visse tilfeller kan bruke fraser og fortieelse i stedet for meningsfylte ord.

Andenæs siterer fra dommen over Quisling s. 267:

"Førstvoterende, dommer Fougner, som fikk tilslutning av samtlige dommere, frerholdt at det ikke kunne unnskylde Quisling om han hadde handlet som han gjorde for å gagne landet, fordi han ut fra sitt personlige syn fant den vei som myndighetene valgte å følge, politisk eller militært uheldig."

Så vet vi grunnen til at Quisling ble skutt. Han arbeidet for å gagne sitt land.

Og så visste Høyesterett at Haag-konvensjonen var godtatt av Stortinget, og den gjorde Quisling-styret lovlig.

De som styrer verden, er sinnssyke, sier Alma Myrdal. De vil starte en tredje verdenskrig. Vil den sprengte jorden? Er nordmennene også en smule galne?

Orwell har i sin bok "1984" skildret forholdene i et land som har visse likheter med etterkrigens Norge.

Partiet hadde monopol på meninger og hadde makten. Men det hadde også monopol på å tenke.

Og tenkepolitiet sørget for at du ble uskadeliggjort, gjerne drept, når tenkepolitiet gransket dine tanker. Og en måtte ikke bare ha de rette meninger, men også de riktige instinkter.

Orwell skriver s. 178:

"Det forutsettes at et partimedlem ikke har noen private følelser og aldri slapper av i sin begeistring. Han skal leve i en uavbrutt orgie av hat mot utenlandske fiender og innenlandske forrædere, av jubel over landets seiere og av selvfordreelse overfor Partiets allmakt og visdom."

Er det det norske landssvikoppgjør Orwell skriver om?

HØYESTERETTSDOMMEREN.

I begynnelsen av 1946 ble Andenæs høyesterettsdommer. Han sluttet ca. 8 måneder etter.

Han var i den første tid alltid av de strengeste. I forvegen hadde han skrevet at medlemmene i N.S. ikke var straffskyldige. Men da han var medlem av Høyesterett, skiftet han standpunkt.

I sin bok kommenterer han ikke den del av sitt liv. Jeg vil nevne noen av hans dommer.

Den første sak han dømte i 4.1.1946 var mot Sverre Grøner. Han var før krigen en velkjent og vel anskrevet mann, særlig i idrettsledelsen. Han var leder av Statens Gymnastikkskole.

Han ble dømt for:

1. Å ha søkt medlemskap i N.S. Dette mente Andenæs som privatmann ikke var straffbart. Som dommer dømte han mot sin overbevisning. Grøner ble ikke medlem av N.S., men hadde sagt at han mente det var løvlig.
2. Erklarte seg villig til å delta i Finlandskrigen, men også London-regjeringen fryktet for at Norge etter krigen ville helt eller delvis, blitt underlagt Sovjet. Bernt Balchen skriver at det var en tilfeldighet at vi ikke ble det. Grønors forbrytelse var at han ville hindre dette, eventuelt med livet som innsats.
3. En N.S. elev ved gymnastikkskolen hadde anmeldt en annen elev for ikke å ha synt respekt for "føreren". Grøner innberettet forholdene til departementet. I høyesterettsdommen står s. 22:

"Mot domsgrunnene gjør domfelte den alminnelige innvending at lagmannsretten ikke har redegjort for i hvilken utstrekning, og med hvilken begrunnelse den har fraveket domfeltes forklaring. Jeg finner ikke denne anke berettiget."

Med andre ord: Hva domfelte mente med og sa om sine handlinger hadde intet å si. Så står: "Senere i domsgrunnene sies det at retten i formildende retning har lagt noen vekt på tiltaltes anførsel at motivene for håndshandlemåte har vært å ivareta skolens tarv, samt sørge for at arbeidsroen ble opprettholdt."

Høyesterett konstaterte altså at det var landssvik å arbeide for ro og orden i skolen. Det var bistand til fienden. Straffen for den slags var 3 års fengsel. Skolen hadde bare en elev som var medlem av N.S.

Høyesterett nøyet seg med å dømme denne minimumsstraff. Retten tok nok hensyn til "at hans hovedmotiv såvel for å sende innmeldelse til N.S. som for å innberette affæren frk. Lous til departementet, etter de foreliggende opplysninger må antas å være ønsket om å redde gymnastikkskolen fra nazistisk innflytelse."

Og:

"Når jeg tar i betraktning det billede de nevnte klager gir av domfældtes politiske innstilling, mener jeg man må gå ut fra at det for en alt overveiende del er for å avverge faren for skolens oppsigelse at han meldte seg inn i N.S. og lot klagen over frk. Lous gå videre til departementet. Særlig dette siste var ganske visst utilbørlig under hengyntagten til den fare han utsatte frk. Lous for, men hertil er å bemerke at Grøner synes å ha gjort hva han kunne for at saken ikke skulle få andre følger for henne enn at hun ble nektet opptagelse i skolens øverste avdeling, og dette lykkedes også, idet hun ikke fikk noen andre ubehageligheter."

Ved å handle som han gjorde oppnådde Grøner at skolen ikke ble stengt og frk. Lous unngikk tysk fengsel, men han måtte betale for det.

Det var et "vanskelig oppgjør", sier Andenæs, ikke ulovlig.

1.3.1946 var Andenæs med på å dømme Skår Pedersen til døden. Skår Pedersen var sjef for statspolitiet i Rogaland under krigen.

Jeg har gransket Skår Pedersens sak etter han ble skutt. Jeg mente å kunne slå fast at han var en eksemplarisk ungdom. Han ble lensmann og oppførte seg fremdeles eksemplarisk. Som politisjef forbød han sine folk å slå og mishandle fanger. Dette sier også høyesterettsdommen.

En høyesterettsdommer stemte ikke for dødsstraff som Andenæs gjorde.

Skår Pedersen arbeidet hele krigen for ro og orden, og mot tyskernes hardstyre. "Gode nordmenn" ga han takken. Andenæs sier han var mot dødsstraff, men stemte for det. Skår Pedersen hadde ikke blitt skutt om Andenæs hadde stemt som Alten.

Andenæs skriver s. 121:

"Det ville etter min oppfatning ha vært en fordel om landssvikanordningen ikke hadde vært gitt. Den bærer preg av de forhold som den er blitt til under."

Det måtte bli slik. Og Andenæs sier hvorfor:

"De nye regler om bøtestraff og rettighetstap ga uttrykk for hva rettsfølelsen her i landet krevde: "Det ville være i strid med den rettsfølelse og virke åpenbart urettferdig om de som i den første tid gikk i spissen for å forråde sitt land, skulle gå fri for disse tilleggsstraffer, mens etterfølgerne kan rammes av den".

Slik ble det sagt også i hekseprosessens tid.

Av noen delvis uklare setninger synes å fremgå at Andenæs mener at vi ikke skulle hatt det solidariske erstatningsansvaret.

Men Andenæs kunne godt med litt følelse i pennen skrevet om Hamsun-familien som ble dømt til å betale - forsøkt plyndret - for mer enn den eiet.

Andenæs siterer fra rettspraksisen i 1945 som sier at medlemskap i N.S. var hjelp til fienden, og hjelp til fienden er straffbart landssvik til fienden etter § 6 i Straffeloven, men Andenæs skriver ikke om de gode nordmenn som sto i Norsk-Tysk Handelssamband under krigen og som laget landssvikanordningen etter krigen.

Andenæs er klar over at det var et overveldende antall personer utenom N.S. som samarbeidet med tyskerne.

Men han sa:

"Man kan dog ikke sette en vesentlig del av det norske folk på tiltalebenken."

Lovgiverne bestemte derfor at bare det utilbørlige samarbeid skulle straffes.

Dermed gikk Pål Berg fri og kunne dømme N.S. N.S. styret var like lovlig som Administrasjonsrådet og Undersøkelseskommisjonen av 1945, men ingen medlem av rådet ble skutt for de var tilbørlige landssvikere.

Straffen for de tyske krigsforbrytere i Norge skapte et særskilt problem. Regjeringen ville gjerne ha skutt de verste av dem. Men det forbød straffeloven.